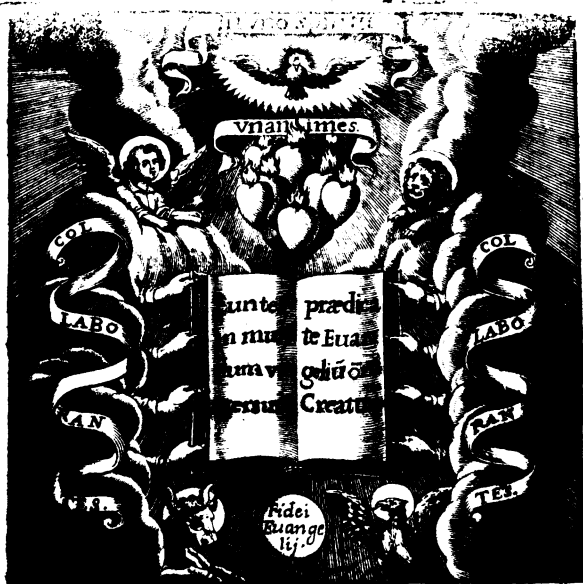

OPVSCVLVM

De indiuisa, & vnanimi
SACROSANCTI EVANGELII
Prædicatione

*Ab Orthodoxis, & legitime missis diuini ver-
bi Concionatoribus disseminanda, pro
communi Gentium, aliorumq; in-
fidelium cultura, & messe.*

A. V T H O R E
A. R. P. F. DOMINICO GRAVINA
ORD. PRÆD. SAC. THEOLOGIE MAGISTRO.

In vno spiritu vnanimes collaborantes fidei Euangelij.
Philip.

NEAPOLI, Typis Scipionis Bonini. In ædibus S. Dominici. 1635

Illustris. & Reuerendis. Domino
D. A N T O N I O
E P I S C O P O
V I E N N E N S I.

S. C. M. Confiliario, & Sac. Rom. Imp.
Principi, &c. F.

*Communis legitimè missis
Euangelica predicationis
palestra designata est, cō-
munes, & tituli, ut de
communibus causis; pro-
inde non priuatos, sed cō-
munes excursus habeāt necesse est, de genera-
li institutione conditoris sui, ad omniū Gen-
tium conuersionem, missionem demandan-
tis: Docete omnes gentes. Res ipsa testificatur
eos non cognitatis tantum regiones, sed etiā to-
tius Orbis theatrum Christo Domino subdi-
disse, inaccessa multarum subditarum Gen-
tium, & Prouinciarum loca (qua enume-
a 2 rare*

rare vix possis) ultra ea quæ intra Oceani
 ambitum conclusa sunt) Euangelica tuba
 penetrante. Vbiq; autem (scripsit contra Iu-
 daeos Tertull.) Christus annūciatur, qui om-
 nibus Rex, omnibus Iudex, omnibus Deus,
 & Dominus est. Ante illum aperta sunt por-
 ta, & ciuitates non clauduntur, ex Esa. l. 25.
 Per has primo ingressus Basil cum socijs
 (instituti S. P. tui Benedicti) velut nouus
 Aminadab, viam sternens in mari alijs
 quadrigis sub vexillis SS. Dominici, Fran-
 cisci, Augustini, Ignatii, qui pariter in insu-
 las maris portarūt nomen Domini: indiffe-
 renter ab Oriente, & Occidente, Aquilone,
 & mari ad intrandas portas iustitiæ popu-
 los inuitarunt, quippe quæ in Sacerdotes, &
 Levitas assumptos de cunctis gentibus fra-
 tres suos adducere ex prophetica iussione ne-
 cesse erat: Etiamnum Ioannes Apocal. c. 21.
 pro gentibus interpellat [Porta eius non clau-
 dentur per diem] singula. n. porta diuersarum
 Ordinum, ex singulis margaritis, eiusdem
 fidei, & consanguinitatis doctrina sacramen-
 ta contextæ, & ne quis aliqua diuisionis fera,
 vel

vel unam solam confirmaret ad ingredien-
tes, & ianitores. conclamatū est, & illis de-
mandatum est: [transite, transite per portas]
Es. 22. non unus, vel alterius instituti mini-
sterio, his vero præparate viam populo, pla-
num facite iter, eligite lapides, & leuate si-
gnum ad populos: ecce dominus auditum
faciet in extremis terræ. Hic typus, & for-
ma (Illustris. Princeps) indimisa prædicatio-
nis in Gentium, & aliorum infidelium Regnis
plantanda, & excolenda. Non officiet mini-
strorum diuersitas, cum se esse sal terra me-
minerint à Christo Domino appellatos, in-
corruptionem ijs quibus eorum sermo asper-
sus fuerit conferentes. Sal autem dixit Hil.
in Matt, in se vno continet aquæ, & ignis
elementum, & hoc ex duobus est vnum.
Eiusdem salis natura semper eadē est, nec
immutari vnquam potest, ne dissoluatur hæc
symmetria: solum cauendum est ne infatuati
nihil saliant, & ipsi sensu accepti saporis
amisso viuificare corrupta non possint, &
proiecti de Ecclesiæ promptuarijs, cū his
quos salierint, pedibus proterantur. Id ex
dini-

*diuinis eloquijs, & PP. doctrinis ex umbra
ad Solem (ut dicitur) procedendo, demonstro
in hac opella vestro nomini dicata, quam non
uno titulo, sed pluribus sub protectionis Illu-
stris. D. V. umbra repono, ut lucem, & So-
lem tandem aspiciat. (Habentur ex Tertull.)
agri tributo onusti viliores hominum capita
stipendio censa ignobiliora: hac mea maxima
nobilitas, & ingenuitas hoc tributum pen-
disse viro religiosissimo, constanti assertori
veritatis, pio Ecclesie nutritio, orthodoxo-
rum preconũ in dilatatione Euangelij prote-
ctori, cui quicquid in me tantillum est, totum
offero, dico, consecro. Valeat in perpetuas eter-
nitates. Neap. ex Cœnobio S. Dominici die
24. Maij 1637.*

Illustris. & Reuerendissimæ D. V.

Obsequentis. Seruulus.

Fr. Dominicus Grauina.

Li-

Licentia, & approbatio Ordinis.

Opusculum de indiuisa, & vnanimi Sacrosancti Euangelij prædicatione ab A.R.P.N.F. Dominico Grauinæ elaboratū vidi, ex mandato P.N.R.F. Nicolai Rodulphi totius Sac. Ord. Præd. Generalis Magistri, Author idem est in magnis, & in paruis omnigena sapientia eruditus, in SS. PP. lectione familiaris, in defendenda vnitæ prædicationis Apostolicus, & quem in hoc opere S.D.N. Urbani VIII. constitutio approbat, fides Catholica propugnatorē recipit, & charitas vinculo pacis amplectitur. Opus prælo mandetur, dignum. n. publica luce iudicō. Romæ xxix. mensis Martij Anno 1637.

F. Ioannes Gonzalez de Leon Magister, & Regens.

Si grandes materias ingenia parua non sustinent, cōtinet tamen brevis tractatus de indiuisa, & vnanimi Euangelij prædicatione, easq; dilucidè explicat. sed quid mirum? est. n. elaboratus à R. A. ac Sapientiss. P. M. F. Dominico Grauinæ in eius innumeris operibus de Ecclesia Dei (vt testantur eiusdē Principes) benemerito, necnon de Religionibus (vt eorum professores proclamant) alibi Schismaticorum contentione oppugnat, modo Prædicatōrum vniōem propugnat feliciter vti obique. Hoc ergo opus semel & iterum ex mandato Reuerendiss. P. M. F. Nicolai Rodulphi, totius Ordinis Prædicatōrum Generalis Magistri perlegi, ac quod semel placuit, sapius repetitum placebit. Cumq; pro Fide Catholica toto Orbe disseminanda fidelissimè decertet, nō tam meo, quàm omnium catholicorum iudicio, vt euulgetur vbiq; comprobabitur. Romæ die 16. Aprilis 1637.

Fr. Franciscus de Aragon. M.

Nos Fr. Nicolaus Rodolphus totius Ord. Præd. Magister Generalis, Opusculū de indiuisa, & vnanimi Sacrosancti Euangelij prædicatione, ab A. R. P. M. F. Dominico Grauinæ nostri Ord. elaboratū, ac à duob. PP. Magistris quibus id cōmuniū approbatū, typis mandari posse, quantū ad Nos spectat concedimus. In quorū fidē his nostro sigillo munitis manū propria subscriptimus. Romæ die 27. Aprilis 1637.

Fr. Nicolaus Generalis Ord. Prædicatōrum.

F. Ignatius Ciantes Mag. Prou. Angliæ, & socius.

Facultas, & approbatio Cur. Arch. Neap.

Opusculum dignissimum prælo censeo, non modo quia penitissimam SS. PP. eruditionem redolet, verum etiam quia ardentem authoris zelum spirat, cuius pectus charitate flagrans indiscriminatim omnes ad Christianæ vineæ culturam, siue hæreticorum, & idolatrarum vepribus obsitam, mittendos docet, excluso vel secluso nemine, qui illi prodesse valeat. Neapoli in domo nostra Sanctorum Apostolorum, 22. Maij 1637.

Don Thomas de Aquin Cler. Regul. Theol. Deput.

*Idem censeo. Ego Alexander Russus Can. Neap.
S. Theol. Doctor.*

Imprimatur.

Felix Tamburellus Vicar. Gener. Neap.

Formula Missionis Euangelicæ.

Ex S. Ambrosij. 13. c. de Ioseph.

Felestia quibus potest subsidijs iuuat Gentiles, et mittit Euangelizantes Regnum Dei, quo maturius euocentur, quibus dantur stolæ diuersi coloris, prout in typo Christi munera portaturi in Euangelio munerum largitatem. Dimittit autem fratres suos, et dixit illis Ioseph. Nolite irasci in via. Quam bene docet ab iracundia præcauendum, vbi comitatus pacis debet habere consortium. Quid autem ait Dominus Iesus, cum dimitteret discipulos suos, nisi ne irascerentur in via, dicens: Pacem meam do vobis; idest nolite irasci in via: dimittensque illos ad euangelizandum, misit eos sine virga, et pera, idest, vt incentiuu litis in euangelizando illis adimeret, &c.

PRAEFATIO.

Et Operis Argumentum.

NON ex ebone tantū Phidias sciebat facere simulacra, (*dicebat Seneca ep. 85.*) faciebat ex ære, si marmor illi, si adhuc vi-
liorem materiam obtulisses, fecisset quale ex illa fieri optimū potest, sic sapiens, virtutem, si licebit, in diuitijs explicabit; si minus in paupertate: si poterit in patria, si minus in exilio, si poterit Imperator, si minus miles, quamcunque fortunam acceperit aliquid ex illa memorabili efficiet.

At qua comparatio Phidia cum sublimi Ecclesia sapientia, qua nē dum in filijs suis, sed in extorribus, ne dum in vasis aureis, & argenteis, sed in fictilibus admirabile

A arti-

artificium demonstrat, dum omnibus errantibus utitur ad profectus suos, utitur enim, (ut dixit ingeniosè magnus ille Augustinus de moribus Eccles. c. 6.) Gentibus ad materiam operationis suæ, hæreticis ad probationem doctrinæ suæ, schismaticis ad documentum stabilitatis suæ, Iudæis ad comparisonem pulchritudinis suæ, ut nesciam si quid ferè clarius, ac præclarius dicere potuerit, ad commendandam Romanæ, & Apostolica Sedis, in efformandis, & reformandis spiritualiter hominibus, architectonicam artem, & principatum. Synagoga utique non filiorum, sed spectrorum nunc mortuarium, pallida tabe, squallore fetido quaque versus infame linēs, quo vultu præfert suæ abiectiois repudium, propudium, infidelitatis suæ, eodem apertè prædicat Catholica Ecclesia venustatem; nam dispersi eius filij palabundi (ut Tertullianus loquitur in Apol. c. 21.) Cœli, & soli sui extorres vagantur per orbem sine homine, sine Deo, Rege, & tamen quibus nec aduenarum iure

iure terram patriam saltem vestigio salutare conceditur, *Eos Roma ipsa tolerat, colligitque, si quando corrigit, & in dies ex lapidibus durissimis multos suscitatur filios Abrahæ, in petris excidit riuos, sacra baptismatis unda aspergens, ad comparationem, imò ad decorem, & accretionem pulchritudinis suæ. A schismaticis enormi totius penè Orientis hiatu perperam distracti, ac proinde sub barbaro Othomanica Luna fascino de una in aliam heresim pseudo-Græcorum inconstantia affatim fluitantibus, suum quoque splendorem captat Petra, & vertex omnium Ecclesiarum ad documentum stabilitatis suæ, cui quando incorporantur, & compaginantur, montem magnum valide, lateque diffusum agnoscentes patentissimi unicam, regiminis energiam, qua uniuersa etiã aduersa, & refractaria, in usus suos mira felicitate componit, profitentur, occinentibus à schismate redeuntibus, In petra exaltauit me & nunc exaltauit caput meum super inimicos meos. Ps. 26. Quam vero illustri suc-*

cessu ex tot circumiurgantium haresum
 confusione, cui ineluctabile vectigal eliciat or-
 thodoxia ad probationem doctrinae suae res
 ipsa loquitur, quandoquidem bellum hereti-
 corum, ipsorumque ministromachia pax est
 Ecclesiae (ut fatetur, & scribit Hilarius) &
 cum ad Ecclesiam redeunt unitatem, tamquam
 mater sua viscera expandit Ecclesiae, & er-
 rantes à gremio nouerca abstractos auellit,
 & pietati materna restituens, & denigrati
 carbones in uniones, & preciosas gemmas
 transmutantur, insignis victoria trophaeum
 est auersos auersione contentiosa reuocare,
 & Christum in eo formare, Plus enim, dice-
 bat Augustinus lib. 8. confess. cap. 4. Hostis
 vincitur in eo, quem plus tenet, & de quo
 plures tenet. Tandem de Gentilibus sollici-
 ta, de missionibus euangelicis providens, Apo-
 stolicos conatus innouauit, & indiscriminato
 catholicorum operariorum ministerio, oves
 respiciens, quae non dum sunt de hoc ouili, id
 obnixè curat, ut nouum obambulent Hemis-
 pherium, conquirendo Gentes ad materiam
 ope-

operationis suae, eas velut muta animalia prout ducebantur, euntes ad Christi caulas sub fidei, & rectae rationis repagulis transferendo: unde meritò facientium operationes in aquis multis sacrarum missionum congregatio Acus nautica est, & Cynosura magno diuina gloria incremento. Vix namque Philippus communicato cum Andrea consilio de nonnullis Gentilibus ad videndum Christum adducendis, prima huius tribunalis lineamenta signauit, cum mox Saluator hinc sensum suae laudis supputans, ait. Venit hora, ut clarificetur filius hominis. Io. c. 12. quippe nouerat (exponente Chrysostomo Act. 16.) Quod maxime populos adducet, & mei augebit praeronium. Dignus planè Senatus operositate sua, digna tali diuina claritatis officina, quam non vnus Macedo supplex interpellat ijs verbis: Transiens in Macedoniam adiuua nos, sed infinita propemodum, Barbararum nationum examina, Persarum cum Iapone, Thrax cū Phoenice, cum Chino Sauremata, cū Arabe multiplex Aethyops
ac

ac utriusque Chersonesi accola, uterque Indus, uterque mundus, postulantes non unum vel alterum, unius vel alterius instituti, sed multiplices mysticos Argonautas, & operarios ad communem, & indivisam messem, undique sagaci delectu, promiscuo tamē, ex omni ordine congregatos, convocando. Huius ergo communis, & indivise operationis catholicorum praconum, est huius meae compositionis argumentum, sequentibus Capitulis comprobatum. Superfluum censei non debet post novissimum Decretum novissima Constitutionis Pontificiae, super missionibus Religiosorum in Iaponiam, & alias regiones Orientalium; nam superioris est leges, & decreta condere, inferioris rationibus propugnare, defendere, & rationabilia esse demonstrare. Nec S. Petrus post decretum in Concilio S. Iacobi ex Scripturis petitum discursum audire detrectavit.

OPVSCVLVM⁷

De indiuisa & vnanimi
SACROSANCTI EVANGELII
Prædicatione.

*Ab Orthodoxis, & legitimè missis diuini
verbi Concionatoribus disseminanda, pro
communi Gentium, & aliorum infi-
delium cultura, & messe.*

AUTHORE ARP. F. DOMINICO GRAVINA
Ordinis Prædicatorum, Sac. Theol. Magistro.

CAPVT PRIMVM,

*Communis, & indiuisa Catholicorum Pra-
dicatorum in Regnis Infidelium præ-
dicatio, forma, & institutioni
Euangelij consentanea.*

I.

RCANO, haud dubiè Spi-
ritus sancti supremi nostræ
fidei propagatoris consilio
factū est, vt vbi Matthæus
Apostolicæ missionis for-
mam obiter annotat his verbis : *Euntes er-*

8 *De indiuisa Euang. predic. &c.*

go docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Matth. 28. Illic Marcus illimitatæ etiam prædicationis priuilegium exprimat clarius, addens, *Euntes in Mundum vniuersum, predicate Euangelium omni creatura,* quod quo sensu exceperint Apostoli ponè sequitur: *illi autem profecti predicauerunt VBIQUE.* Marc. 16. Nimirum non singuli singulis territorijs alligati; sed in solidū omnes vniuersum sibi Mundum Euangelio imbuendum assumebant, ita enim prædictum ijs fuerat à Salvatore rediuiuo. Act. 1, *Accipietis virtutem Spiritus sancti in vos, & eritis mihi testes in Ierusalem, & in omni Iudaa, & Samaria vsque ad ultimum terræ;* vt non vni, vel alteri administro Euangelici seminis iactus commissus in vno, vel altero loco monstraretur.

II. Verum hic mox in limine animum pulsat quæstio non leuis, si illæ Apostolicæ missionis formula diuisim ita concernebat omnes Apostolos, vt cuique Mundus vniuersus

uersus committeretur illustrādu: vt quid Apostoli ipsimet post Christi in cœlos recessum iuris sui immemores Orbem sibi diuiserunt, ac sorte determinatas singulis Prouincias partiti sunt? solo enim Iacobo Domini fratri cessere Hiërosolymam, cæteri indè variè dispersi in Orbem, suam quisque Regionem adierunt, Italiam Petrus, Asiam Ioannes, Paulus Illyricum, Andreas Achaïam, Thomas Indiam, Maior Iacobus Hispaniam, Alij alias, iuxta tenorem suæ sortis inquirendo Prouincias. Ita omnino fatendum est, fuisse aliquando institutā huiusmodi diuisionem inter Apostolos, vt alij alijs prædicarent, quando nimirum ita fundandæ primum Ecclesiæ, fideique mox ad extremum vsque terrarum deferendæ erat necessarium. Nam cum essent numero pauci, quibus tanta terrarum, mariumque spatia emetienda fuerant, incommodum fuisset repentinæ Euangelij plantationi, sicuti bini, terni, quaternivè, aut plures Apostoli in vnā Prouinciā cōfluxissent, de-

B

sti

ſituendo interim cæteras nondum excul-
tas, oportebat enim potius, quod in omnē
terram exiret ſonus eorum, & in fines Or-
bis terræ mox pertingerent verba eorum :
oportebat ſubito fundari vbique Eccleſias,
quæ deinde iſdem ſacramentorum Sym-
bōlis, ac eiufdem confeſſionis publica com-
munionē contellerarentur : oportebat de-
nique mox Orbem vniuerſum, ſaltem in
principalioribus locis erudiri viuo testimo-
nio eorum, qui ab initio cum Chriſto fue-
rant, & quorum manus contrēctauerant,
quorum demum cruore, vbi opus erat, fi-
des obſignaretur.

III. Vnde puto ſufficienter elucere diſ-
crimen priſcæ illius Apoſtolicæ diuiſionis
à moderna, ſi vnquam (quod abſit) fieri
tentaretur, non enim nunc ob promiſcuū
omnigenarum Catechiſtarum, & commu-
nem operam vlla Noſtrarum Prouinciarū
ſuo deſtituitur cultu, cum vbique iuben-
tur promiſcuè accedere qui poſſunt, ſolūq;
id ex indiuiſione procuretur, ne alicubi
abſint

absint Euangelici Prædicatores etiam numerosi, non vero vt in vnum angulum cōfluant omnes, deserta reliqua tot Regionū vastitate.

IV. Et si in memorata Apostolorum praxi tātis per immorari lubet, inueniemus eos etiam non obstāte isthac aliquando necessaria diuisione; nihilominus promiscuè citrà cuiusquam iniuriam, aut offensam, prædicasse. In primis Hierosolymis, vbi Iacobus confederat, indifferenter concionabantur omnes, omnique die non cessabant loqui in templo, *Et circa domos docentes, & Euangelizantes Christum Iesum.* Act. 6. vbi sanè nec suspicari possumus eos Iacobi ordinaria auctoritate aut prædicasse, aut siluisse, nec sibi diuisisse vicos, aut suburbia, vbi singuli liberrimè soli prædicarēt. Exarsit hinc paulò post Iudæorū rabies in atrocem persecutionem, *Omnesque Discipuli dispersi sunt per Regiones Iudea, & Samaria, præter tamē Apostolos,* Act. 8. qui adhuc maluerunt, tunc indiuisa prædicatione, etiā

feruentibus periculis obdurare. Ex dispersis verò memorantur, *qui pertransibant euangelizantes verbum*, inter quos *Philippus descendens in Samariam, predicabat illis Christum*, Act. 11. Nec tamen ab hoc deinceps prohibiti sunt Petrus & Ioānes, quominus & ipsi eò accederent. Sic igitur indiuisæ primum assueuerant prædicationi Apostoli quamdiù intra vnius Regionis limites commorabantur. Post diuisionem verò Prouinciarum, quamuis aliquandiù sine Collega prædicarent singuli, absit tamen, quod suspicemur ex ea partitione magnum inter eos firmatū fuisse Chaos, adeò vt deinceps nunquam licuerit alienos ingredi terminos, nec patuerit indifferenter omnibus ad omnes Prouincias liber accessus: quomodo enim aliàs vnicum Paulum, (qui in hoc sane plus cæteris laborauit) oportuit & Romam videre, vbi eidem tunc Euangelizauerat Petrus? quomodo idem optabat in Hispanias ire, quarum districtus obtigerat maiori Iacobo? quomodo idem
 ipse

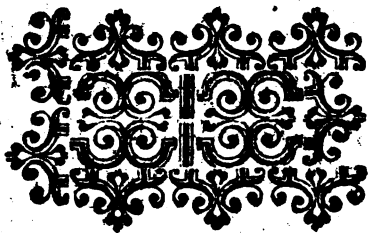
ipse à Ierusalem vsque ad Illyricum ingenti circuitu Gentes adiit, maximè per Græciam discurrens, vbi Andreæ incumberebat Achaïam, Græciamque erudire? qua denique licentia Ephesi docuit, vbi Ioanis Euangelistæ Metropolis erat? taceo alias Petri peregrinationes, & excursus per Asiam, Pontum, & Cappadociam, aliaque loca extra Italiam, quod idem alios Apostolos fecisse indubium est, his enim tanquã vnus domini ministri circuibant, ordinâtes Episcopos, & Ecclesias, congratulâtes inuicem de laboribus, ac fructu Comministrorum, confortando, exhortandoq; fideles passim conuersos, absque æmulatione, & impedimento, quippè non suam, sed Christi gloriam quærentes, tanquam indefessi cooperatorum multiformis gratiæ Dei, promiscuèque discurrentes, vt se ferebat occasio. Horum exemplo in Nouo etiam Orbe citrà delectum, pacificè simul, ac fructuosè hactenus Euangelium à diuersis diuersorū statuum Religiosis in multis locis disseminatum

natum est, magno Christianitatis iubilo, fidelium plausu, Ecclesiæ incremento, quæ quantum dilatarit sua tentoria, in hac indiuisa, ac proindè Apostolica prædicationis Euāgelicæ praxi hætenus experta est, nec aliter huius rei aliam experiri cupit, utpotè minus secura de tanto progressu, supposita (si fieret) diuisione.

V. Quod si adhuc ambiguum alicui videri potest, num illæ promiscuæ prædicationis indiuisiō ab Apostolis religiosè obseruata ad succedentes etiam Prædicatores extendenda sit, utpotè qui Apostolicæ legationis illimitatæ Maiestati, neutiquā sunt pares, nec proindè insolidum vniuersi Mundi, aut proportionaliter vniuersæ alicuius Regionis cura, ac Catechesi onerari, ornarique merentur, legat illud Augustini ad Hesychium epist. 80. quo eiusdem instantiam diluit, qua Apostolicam prædicationem secundum vaticinia Prophetarum ad omnes Orbis plagas non pertigisse cauebatur, cui hoc respondit Augustinus:

Quo-

Quoniam adhuc (inquit) sunt gentes, in quibus modo cœpit, & in quibus nondum cœpit, compleri, Verum tamen, nō utique hoc Apostolis mandatum est, tanquam ipsis solis, quibus tunc loquebatur, tantum munus fuerāt impleturi, sed sicut eis solis, cum dixisset, Ecce ego vobiscum sum usq; ad consummationem sæculi, quod tamen eum vniuersæ Ecclesiæ promississe, qua alijs morientibus hic usque ad consummationem sæculi futura est, quis non intelligat? &c. ita & opus conuersionis vniuersi Mundi, quod ex magna parte per eos (videlicet Apostolos) peragendum fuit, à posteris seruabatur, Apostolica fedē operarios ad prædicandum continuè destinante.

CAPVT SECVNDVM.

*Natura Euangelica predicationis lubens
consortium legitimorum operario-
rum admittit.*

D diuersas Euangelij mi-
nisterij excellentias expri-
mendas diuersis Symbolis
vtitur , ac figuris diuina
Scriptura, in quibus illud
præcipuè admirādum occurrit, quod dum
singulæ singulas tam Sacræ Oeconomiz
dotes sigillatim, diuissimque adumbrant, in
eo tamen conueniunt plerumque omnes,
quod communi Harmonia concordiam,
vnionem, ac indiuisam necessarij consortij
compagem in legitimè missis Prædicato-
ribus Euangelicis soleant commendare.

II. Vñtatissima est in hoc Parabolarum
genere, ea quæ Euāgelij promulgationem
Agriculturæ comparat, siuè hic semina-
tionis

tionis laborem accipias, siuè virgultorum, arborumque proplantationem, siue toties repetitam in sacra historia culturam vineæ à mari vsque ad mare palmescentis, siuè quodlibet aliud ad rem villicam spectans, quod Ecclesiæ aut nascenti, aut transeunti aliunde accommodetur, teste enim Paulo, *Dei sumus Agricultura.* 1. Cor. 3. Porro in huiusmodi Parabolarum discursu, quid occurrit frequentius vnanimi illo diuersorum operariorum consortio? Exierat quōdam ipsemet, *qui seminat seminare semen suum*, verum ne citrà diuersorum consortium putaretur expectasse messem operis sui, mox commemorantur, non seruus, sed serui, qui ad superseminata *Inimici hominis* zizania euellenda se offerunt, ac à Patre familias in oportuniora tempora colligendæ messis in horrea, faciendæque triturræ referuantur. Alter Patronus vineæ (proh Deum immortalem) quàm diuersos, quàm dispares, quàm multos, ex triuijs, ex foro, ex campo confluere iussit in vineam suam,

C

quo-

quorum alij primo crepusculo iam ab eo deprehendebantur vigiles, alij summo mane ad lucrum surrexerant, alij tota die videbantur stare otiosi, qui quidem omnes in promiscua vineæ cultura non inueniuntur rixati, nisi vbi denarij fulgor quorundam oculum nequam effecerat, inuidumque indifferentis distributionis.

III. Contueamur mysticam Euangelij proplantationem sub arcano arborum cultu designatam, & ecce occurrit Paulus gloriabundus, quod ipse plantauerit, non dedignatur rigantis consortium, cuius potius communè studium communicata laudis parte diligenter commemorat: *Ego, inquit, plantaui, Apollo rigauit*, 1. Cor. 3. idque in eum finem inculcat, nè dissoluto collaborantium Catechistarum consortio, in varias Corinthij secederent diuisiones. Constat autem hoc loco Apostolum de prima fidei apud Corinthios annunciatione à se facta, in Domino gloriari, quo titulo hodieque præclaræ aliquot Religiones effulgent,

gent, quæ in certis Noui Orbis Prouincijs hactenus intactis primò fidem Christianã promulgarunt, patefacta cæteris via, qua & ipsæ priorum labori vel succedentes, vel accedentes rigarent quæ prius illæ plantauerant, idest (exponente ibidem Angelico Præceptore) *cooperentur, ad modum irrigantis, qui aquam plantis exhibet, ut nutriantur, & crescant.* Quæ quidem accessio si nec Apollo illicita, nec Apostolo iniuria, nec teneris multumque indigentibus plantulis incommoda fuit, (vt verè non fuit) nam ex Act. 18. capite, Apollo *feruens spiritu loquebatur, & docebat ea, quæ sunt I E S V, &c.* vehementer enim Iudæos *reuincebat, publicè ostendens per Scripturas esse Iesum Christum, &* (vt adiungit S. Thomas) *plurimum contulit ijs, qui crediderunt;* certè nunquam expediet modè nam eiusdem proplantationis agriculturam diuerso rigantium, plantantium, impinguantium, aut quomodocunque collaborantium consorcio, præsertim in Noui

Orbis Regionibus spoliare.

IV. Extat & secunda Euangelicæ Oeconomix figura in illo tam Euangelistis familiari Patrefamilias, diuersorum seruorum vtente opera (ex Luc. c. 13.) modo ad debiles, claudos, cæcos, per viarum compita conquirendos ad Cœnam Agni, vt impleatur domus, modò ad eiiciendum qui indignè irrepsit, modo ad instruendas filij nuptias, & amicorum conuocationem, in quibus officijs nunquam vnus folius famuli obsequium commemorariprehenditur. Imò cum ipse sit, qui in omni opere dat incrementum Deus, non tamen excludit, seu plantantem, seu rigantem, seu qualitercunque cooperantem, *Dei enim sumus adiutores*, inquit Apostolus 1. Cor. 3. idque, *non augendo eius virtutem*, vt ibidè exponit S. Thomas, sed *obsequendo ministerialiter eius operationi, sicut minister in humanis dicitur sui Domini adiutor*. Quod si ergo prima, & suprema omnium rerum causa nullius auxiliij indiga, non tamen de-

digna-

dignatur secundarum causarum perpetuū
 vbique consortium, qua fronte recusaret
 Apostolicus Prædicator, seu minister alio-
 rum cooperantium auxilia tam sibi profi-
 cua, immo tā necessaria? forsan idcirco etiā
 Mundi Opifex, ac Rector ita creaturas cō-
 posuit, quod nihil ab vnica dumtaxat cau-
 sa produci possit citra consortiū aliorū. Vn-
 de & Apost, 2. Cor. 6. *Adiuuantes*, inquit,
exhortamur, idest, (exponēte Magistro An-
 gelico) *vos, nempe ministros Euangelij, Præ-*
ditionibus, exemplis, & exhortationibus,
 quasi dicat, praxis, ac modus exhortationis
 nostræ sit in mutuo Præconum adiutorio,
 vt dicitur Prouerb. 18. *Frater qui adiunā-*
tur à fratre, tāquam Ciuitas firma: vt pro-
 inde informis, ac penè monstruosa vide-
 retur Euangelica prædicatio, quæ alicubi
 ad vnus dumtaxat generis ministros re-
 stringeretur.

V. Elegans est & illa mutuorum in
 Euangelica ministracione officiorum ana-
 logia, cum vniformi illa diuersorum in hu-
 mano

mano corpore membrorum difformitate, ubi non quodlibet cuiuslibet membro attribuitur obsequium singillatim, ac in solidū, quantumuis vnumquodque aliquid de suo afferat, quod alterum præstare nunquam potuisset: vnde transferunt integrum nostri corporis systema robusti pedes, sed in suum, totiusque hominis præcipitium, nisi ab oculo dirigatur; miram vicissim oculus omnium rerum varietatem homini proponit, sed non impunè, nisi in varijs variorum casuum occursibus, aut sub tenero palpebrarum vmbraculo permittatur delitescere, aut brachiorum appositione defendatur, ideoque non dicat manus pedi, aut oculus brachio, *opera tua non indigeo*, nam neque in mystico Christi corpore membra omnia eundem actum habent, nec Religiones omnes eandem in omni spiritali functione energiam, cum diuersis diuersas gratias gratis datas distribuissè Pater luminum inueniatur, videlicet nō tantum propter decorem Corporis Christi, seorsim
mul-

multiformem diuersarum perfectionum
 varietatem in diuersis ostentantis, sed etiā
 ob charitatis compagem mutui adiutorij
 perpetua necessitate colligendam. Vnde,
 vt eruditè expendit Gregorius 33. Moral.
 cap. 6. *Alius donum scientia accipit, nec ta-*
men ad virtutem mera abstinencia pertin-
git; alius magna abstinencia virtute accingi-
tur, nec tamen in summa sapientia contem-
platione dilatatur; alius prophetia spiritu va-
let omnia futura prænoscere, sed tamen per
curationis gratiam non valet presentis mo-
lestia mala subleuare; alius per curationis
gratiam mala presentis molestia subleuat,
sed tamen quia Prophetia spiritum non ha-
bet, quod sequatur, ignorat. Mox causam
 huius inæqualis distributionis adiungit:
Hoc autem mira nobiscum dispensatione
agitur, vt per hoc quod alter habet, & iste
non habet, vnus altero melior ostendatur,
quatenus tantò ardentius ad humilitatem
quisque proficiat, quantò ex bonis quæ non
habet, inferiorem se habentibus penset, sicque
fit,

24 De indiuisa Euang. predic. &c.

fit, ut dum ille in isto, atque hic in illo respicit, quod admiratur distincta bona, & ab altitudine elationis. & ad studium profectus ascendat, &c. En quantum in mystico corpore dissimiliter membrorum cōducatur speciosum consortium; proinde non infantem tantum, sed & matrem diuideret, qui inter ipsa eius dissimilia membra separationem in prædicationis officio apud Gentiles procuraret, maximè id vetante Apostolico throno,

VI. Denique prodigiosa illa Ezechielis visio c. 3. descripta, sub tanta animalium ac facierum diuersitate, tantò mirabilius Prædicatorum Euāgelicorum difformem vnitatem commendat, quantò minus humanæ imaginationi repræsentari potest, quòd de animalibus Homine, Boue, Leone, & Aquila subdatur: *quatuor facies uni.* Quomodo enim nō nisi quatuor visæ fuerunt facies, si singulis animalibus quatuor erant facies? aut quomodo quatuor numerantur ex facierum diuersitate animalia?

si vnum

si vnum erat cui competeabant illæ quatuor? acutè Gregorius homil. 3. in Ezech. *Quia, inquit, Dominū nostrum Iesum Christum simul omnes cōcordes predicant; nam animalia concordia, seu in eodem corde communicantia, iam nō animalia sunt, sed animal, cum quodlibet suo proprio corde viuat. Penna insuper singulorum iungebantur alterius ad alterum: Verum quid Leoni, quid Boui, cum alienis pennis? erant pennati (dices) & ipsi, mutuoque proprias commiscebant plumas, acquiesco: sed quid pennato Boui, Leoni, Homini, cum pennis Aquilinis, quarum contactu, affricu, cōsortio, absumi solēt cæteræ? an deplumabitur Leo ex tam arcta coniunctione? non est ista Catechetici cōsortij natura, sed potius iuncta sunt, ait Gregorius, penna alterius ad alterum, quia omnis eorum virtus, omnisq; sapientia, qua cætera cæteros homines contemplationis suæ volatu transcendunt, vicissim sibi in pace, atque unanimitate coniungunt; unde & iisdem suis Predicatoribus veritas*

D dicit:

dicit; habete in vobis sal, & pacem habete inter vos. Penna ergo animalium alterius ad alteram coniungitur, quia sanctorum Prædicatorum virtus, atque sapientia vicissim sibi ex societate ac concordia sociantur. Penna autem alterius ab altero diuisa esset, si in hoc quod unusquisque in sapientia enolat, habere pacem cum altero recusaret.

VI. Quantum ergo cauendum Evangelicis Prædicatoribus, ne in noua tandem messe pennæ mysticorum animalium vnquam per cordium, corporumq; inutilem, priuatamq; separationem disiungantur, ne desinat Christiana omnium concordia diuersarum facierum concentrica vnitate diuinitus adūbrata: quod sicut hætenus nunquam in Ecclesia admissum est, ita & nullibi permitti expedit, vt alij alios operarios se mutuo excludāt; idcirco siquidem (teste ibidem Gregorio) coniungebantur singulorum alæ per quatuor partes, quia cū illa animorum vnione in cunctis mūdi regionibus prædicatores demonstrant, *quicquid de*

de humanitate. quicquid de diuinitate nostri Redemptoris sentiunt.

VII. Est & illa plumatae huius coniunctionis vtilitas, quam ibidem Propheta exprimit, dum narrat se audiuisse vocem alarum animalium percutientium alteram ad alteram, qua concussione mutua, ibidē Gregorius virtutes sanctorum Prædicatorum significari insinuat, *qui inuicem se feriunt: in eo enim quod sanctorum mentes superna appetunt, consideratis inuicem alternis virtutibus excitantur, ala enim sua me percutit, qui exēplo sanctitatis propria me ad melius accedit; & ala mea vicissim animal ferio, si aliquando alteri opus bonū quod imitetur ostendo.* Absit igitur à quocunq; Christiano pectore tam proficua, tam Diuinæ menti consentaneam, tam culturæ Euangelicæ necessariam indiuisiōem Euangelicorum Præconum, cuiuscunq; nouitiæ inuentionis imaginationem vnquam turbandam desiderare, cum ita prohibeat Ecclesiæ institutor, quando sub villici typo inui-

tat sponfam secum in villis commorari, nè
 agriculturæ mysticæ progressus dissoluto
 variorum operariorum consortio languescat,
 & qui in vno corpore plura membra,
 in vna domo varios Ministros, seu dispen-
 satores tam abundantis, ac multiplicis gra-
 tiæ Christi constituit, sine dubio noluit cul-
 tores vineæ suæ vllibi ab inuicē separari,
 sed conferta potius tanta mysticarum per-
 sonarum varietate, & cōspirantibus in vnū
 animalis systema sacrū quatuor vultibus,
 mutuam iussit foueri charitatem, & fre-
 quenti sociarum alarum plausu Catechi-
 starum sedulitatem excitari.

CAPVT TERTIVM.

*Cultura immensitas, & Operariorum pau-
 citas, promiscuam exigunt qualium-
 cunque Praconum operam.*

I. **M**iseratus aliquando pijsissimus Sal-
 uator super turbam, quam videbat
 iacen-

iacentem, sicut oves non habentes Pastorem.
(Marci 11.) Apostolos monuit, ut quando-
quidem *messis multa erat, operarij autem*
pauci, rogarent Dominum messis, ut mittat
Operarios in messem suam, Marc. 9. siue ut
alia litera habet, *ut eijciat,* ut nedum spon-
taneos, sed & inuitos quasi, aut domi desi-
des ad tanti operis vastitatem impellat.

II. Sed cur ad augendum operariorum
numerum preces Apostolorum exigit
Christus? an ergo ipse sibi deinceps mini-
stros plures vnico nutu conquirere non po-
terat? vel quis rogaret Dominum messis,
quando Petrum, & Andream è nauicula,
Matthæū à telonio, aliàs aliundè vltro per
vnici verbuli secretam energiam citauit ad
messem? *Auget porro difficultatem* Luc. c.
10. qui post adlectos in Apostolici laboris
societatem septuaginta alios Discipulos, il-
lud à Domino prolatum narrat: *Rogate Do-*
minū messis, ut mittat operarios; ut fortè si-
cut omnis Christi actio Discipulorum fuit
instructio, ita & ista arcanā pro Apostolis

Apo-

Apostolicisque viris doctrinam continet, videlicet non tantum eos æquanimiter ferre debere, quod ipsis alij superinducantur Discipuli, ac in tãto quidem numero intra solam adhuc Iudæam, in qua iam tũc mittebantur bini, & bini ante faciem Salvatoris, non inquã cum indignatione, aut zelo recipienda erant sextuplicia plurium comministrorum consortia, sed etiam desiderare iubentur, ac sollicitare potius vndeque numerum maiorem, ne fortè vnicus duodenus Apostolorum cœtus his repentinis septuaginta Discipulorum auctus suppetijs, cæteris reiectis, iam se toti messi sufficere arbitraretur.

III. Nequaquam verò mihi persuaserim vllum extare hodie in illa vastissima Novi Orbis messe non ita pridem detecta Catholicorum Præconum cœtum quidem se, vel in quacunque modica illarum Regionum parte præstare, quod Apostoli in latissimo Orbe præstiterunt, posse confidat, cū nulli hominũ ordini, ita sicut ipsis omnia simul

gra-

gratiarum gratis datarum charismata vnitim collata sint,quin potius,quæ in illis olim superioribus vnita erant,nunc in inferioribus dispersa conspiciantur, vt vnus in miraculorū fulminibus, alter ordo in sermonis tonitruo,esse in Prophetiæ oraculis, aut generibus linguarum,ille in gratia curationum inueniatur admirabilis:vndè potiori titulo hic Apostolorū decuerit spiritū rogare potius Dñm messis, *vt operarios mittat,immò vt eijciat in messem suā*:quàm optat vt eijciantur, quos ille subsidiarios in messem destinarat: nam cum (exponēte Hieronymo) *Messis multa populorū signet multitudinem, operarij pauci penuriā Magistrorum,vtiq; sicut spicati nostri agri multos messorēs desiderant* (inquit Theophilaetus) *sed qui credituri erant innumerabiles, existentes multis Doctōribus indigebant*. Multi denique indigent,qui deinceps conuertuntur.

IV. Laxabat aliquando in stagno Genesareno Petrus sua retia in verbo Domini,
Luc. 5.

Luc. 5. nil de sociorū adiutrice opera sollicitus, quippe qui cum suis tota nocte laborans nihil cœperat, ac proindè etiam tunc non adeò multum se capturū putabat, cui extrahendo non sufficeret solus; nihilominus quia opportunè in eodem stagno ei de alterius quoque naus societate prouisum fuerat, euentus docuit, quando inopinatæ capturæ molestia prægrauati, seu ruptis penè retibus præ concluso multitudinis pondere, & inclinante in latus nauicula, socios in alia naui iuxta assistentes implorant, *ut venirent, & adiuuarent eos*: Et ne vel sic contentum fuisse Dominum putes, qui in omni ministerio suo copiosorem semper exoptat plurium famulatum, cū impleuissent piscibus ambas nauiculas, adhuc penè mergebātur (vt notat textus) nempè tertia insuper, & quarta etiam plurium auxiliorum naui opus fuerat, vt citrà submersionis periculum, commodius, suauiusque traheretur ad littus tam prodigiosa tot piscium captura; *Quid est*, inquit Cyrillus in Cate-

Catena, quod annunt socijs, ut auxiliarentur eis? quia multi sequuntur Apostolorum labores.

V. Quare non decipiuntur Euangelici Prædicatores, sicubi in hac vel illa Prouincia soli aliquandiù per totam noctem laborantes nihil coeperunt, adeoque socijs carere se posse confidunt, quandoque enim ita à Diuina sapiëntia prouisum est, ut quæ sola nil cæperat nauicula, ad alterius præsentia (ne quis gloriatur) iactu vnico multitudinē pisciū cōcludat. Simile quidquā aduertit Glosa 1. Esdr. 8. ad illa verba, *Promouimus ergo à flumine* (stante quod traditionē doni gratuiti significet) *propalatā videlicet tessera Euangelicorū Prædicatorum, quibus dictum est, Gratis accepistis, gratis date.* & subdit, *Fraternitatem quoque, cohortē religiosam nobis in auxilium vocamus, qua adiuti animas fidelium ad societatem electorum, & artem vitæ perfectioris, quasi vasa sancta ad templum Domini efficacius transferamus.* magnus aut est profectus, nempe

E

tunc

tunc cum auxiliares adsunt copiae sociorum,
 qui in improuisis huiusmodi successibus
 opem ferant; vnde idem Petrus iam pesca-
 tor hominum factus opportunè è medio
 sociorum consurgens Act. 2. similem iactū
 pari etiam fortuna tentauit; nam *apposita
 sunt in die illa anima circiter tria millia*:
 aderant enim ceterorum Apostolorum op-
 portuna suppetia, vt essent qui conuersos
 baptismo tingerent, qui articulatiue cate-
 chizarent rudiores, qui confirmarent ser-
 monem Petri, denique qui apponerent tot
 animarum millia, & in littus extraherent,
 quod vni Petro impossibile fuisset pro vni-
 ca die, immò & pro multis sequentibus;
 nam qui receperant sermonem eius, *erant
 perseuerantes in doctrina Apostolorum, &
 communicatione fractionis panis, & ora-
 tionibus*. En variorum ministrorum in simi-
 li, immò incōparabiliter nunc maiori me-
 se necessitatem, vt dum vnus conuertit, ca-
 techizet alter, alius baptizet, alij diuinam
 Eucharistiam præbeant, alij ad studiū con-
 tem-

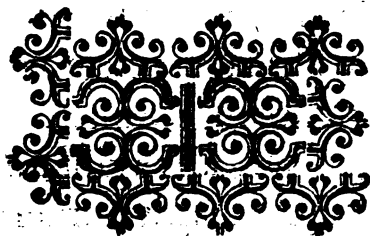
templationis, ac orationis, exemplo & ore
 Neophitos attrahant. Nempè ista est, quæ
 in Dauide tantoperè commendatur, rerum
 diuinarum Prouidentia. 1. Paral. 16. 23. &
 24. quando auxit numerum ministrorum,
 ac Sacerdotum, *ut posset* (ait S. Thom.) *ma-*
gis populus expediri, de consecr. dist. 1 c. 1.
 diuersæ enim sunt fidelis multitudinis (ma-
 ximè recens conuersæ) necessitates, quibus
 paucorum, & vnius classis Ministrorū quā-
 tacunque industria, indefessusve labor suf-
 ficere neutiquam potest. Cum mulier illa
 Matt. 13. vniuersam massam sui furni com-
 pendio fermentare voluit, ac cepto fermento
abscondit illud in farina satis tribus, do-
nec fermentatum est totum: nam vt ibidem
 annotauit Chrysostomus, *quod semel fer-*
mentatum est, fermentum rursus ad reliqua
efficitur, solertia iuuerat nō vnici sati mix-
 turam vniuersæ massæ inducere, nec enim
 tantæ materiæ fermentadæ suffecisset vnius
 mensuræ farina, modicumque fuisset si mo-
 dium vnum adhibuisset prouida mulier, vt

intelligamus eos qui ab Ecclesia ad Gen-
 tium cōmaſſationem adhibentur, nō opor-
 tere vnius eſſe regulæ, vel inſtituti viros,
 ſed è pluribus modijs, ſeu modis religioſo-
 rum vocationem fructuoſius ſeligi (regu-
 lariter loquendo:) qui vniuerſum Orbem,
 vbi opus eſt fermento Euangelij ſuaui-
 ter imbuant; Dixi, *regulariter loquendo*, ſcio .n.
 quod aliquando initio naſcentis Eccleſiæ,
 cum pauca bona mulieri ſuppeterent ſata
 ad fermentandum, *duodecim homines qui*
ſuerunt diſperſi per Orbē (vt loquitur Chry-
 ſoſtomus) *totam penè farinā Orbis ferment-*
tarunt; Verumtamen id tunc in paruis Ec-
 cleſiæ principijs, inque Catechiſtarum pe-
 nuria extraordinarium erat, adminiculum
 ordinis Gratiæ ſpectabat, ſicut & illud quò
 rudes à rudente proſiliebant piſcatores
 omnia Philoſophorum Euangelio reſi-
 ſtentium ſuperbiam contrituri, quod mo-
 do neutiquam in exemplum trahi permit-
 titur, cum ſuppellant qui eloquijs myſticis
 eruditi ad iuſtitiam erudiāt multos. Quare
 ſicut

sicut processu temporum ipsimet Apostoli
mox ut potuerunt varios ibi adlegerunt
fermentationis Euangelicæ socios, quando
nempe ordinario deinceps cursu verbum
DEI prædicari posse intelligebant; ita &
id potius modernis Catechistis sequendum
commendarunt, quod rebus iam constitu-
tis providè exercuerunt.

VI. Norunt qui militarem disciplinam
vel præceptis accurratè theoricis, vel offi-
cio exequuntur, quantus in exercitu defe-
ctus notari soleat, si is ex vnica dumtaxat
ratione compingatur; quia enim non vni-
co bellicæ functionis genere certatur, sed
varij congressuum modi victoriâ pariunt,
periculosum est, si desint alij qui à grauiori
conflictu ob intrepidam in acie constantiâ
habentur celebres, alij qui ex propriæ na-
tionis genio velitationibus feliciter assue-
uerunt, alij ad stratagemmata, alij ad obsi-
dionum tolerantiam optimè reperiuntur,
alij demum pondere, alij agilitate vincunt:
Vnde cû Antiochi Regis numerosus exer-
citus

citus tanto armorum apparatu, ac varietate
 celebris Græcorum Vulgo pauorem incuf-
 sisset, ingeniosè trepidationem ijs exemit
 Quintius (ex Plutarch. in Apophth.) dicens;
Omnes Syri sunt. Non minoris crediderim
 incommodi fore, sicuti in Euangelicorum
 exercituū missionibus ad vnici dumtaxat
 generis ordinisve Catechistas vniuersa ex-
 peditio restringeretur, quantumcunq; illi
 deconcolori numerosissimorum commili-
 tonū multitudine præ alijs possent gloriari,
 nam vt visum est, non vnico functionum
 sacrarum genere agitur in obtinenda diui-
 ni verbi victoria, non enim ita formidabit
 diabolus vnicolores vnus vexilli quāto-
 cunque milites, quantū terreri solet ex va-
 riorum castrorum acie ordinata.

CAPVT QVARTVM.

Vnitati, decori, stabilitati Ecclesie in Nono Orbe praesertim conseruanda, necessaria est Catechistarum indiuisa vnio.

I. **G** Ravis apud Isaiam cap. 22. expro-
batio describitur in Gentem He-
braeam mox vt in perfidiae poenam, factio-
nibus, ac diuisionibus intendere permessa
fuerat: scissuras, inquit, *Ciuitatis David vi-*
debitis, quia multiplicatae sunt; mox formā
schismatis in domorū demolitione, & aqua-
rū ductu ænigmaticè exprimit: *Cōgregastis*
aquas piscina inferioris, & domos Hierusalē
numeraastis, & destruxistis domos ad muniē-
dum murum, & lacum fecistis inter duos
muros, & aquam piscinae veteris, & non
aspexistis ad eum qui fecerat eam, & ope-
ratores eius de longè non vidistis. Quasi di-
cat, sicut aqua de se ad nullā scissuram in-
clinatur, sed vbicunque confluit, vna fit, fa-
cilem-

cilemque admittit vndecunque alluentium
 riuorum mixturam: ita expediebat Hieru-
 salem, piscinæ illi veteri non disjungi à la-
 tu duplici muri interstitio, nō inquam de-
 cebat id quod natura, quod vsus antiquus,
 quod is qui fecerat indiuisè coniunxerant
 ad vnicæ perfectæ Reip. formam, ac tutelā,
 humano arbitrio in priuatum commodum
 separari. Nec mysterio vacat, quòd sub a-
 quarum violento diuisarum typo Iudæorū
 carpuntur insidiæ, nimirum aduertendum
 erat ab Euangelicorum Præconum œcono-
 mia, ne aquarum ab aquis diuortium insti-
 tuerent, videlicet Prouinciarum sibi diui-
 siones fingendo, ac figendo limites, vbi isti
 populi ab his, illi ab alijs Baptistis tingeren-
 tur: in quo certè non suspicerent *ad eū, qui*
fecit eam, seu id, quo in perpetuæ vnitatis
 Symbolum voluit nostræ regenerationis
 mysteria, in aqua exerceri.

II. Timebat id iam suo penè æuo Apo-
 stolus 1. Corint. 1. quando ita sollicitè hor-
 tatur Corinthios: *Non sint in vobis schis-*
mata:

mata: quod exponens Angelicus Doctor, ait: Sunt autem propriè schismata, quando vel propter fidei diuersam confessionem, vel propter diuersas sententias de agendis, homines unius Collegij in diuersas separantur partes. Prout nimirum Isaia tempore dissidebant Hierosolimitani, quod malum quomodo caueretur in illa nouarum Prouinciarum, si qua deinceps diuisione fieri attētaretur, non video: quot enim diuersorum Religiosorum domus derelictæ destruedæ essent ad firmandum murum perpetuæ diuisionis, cum primum illis ex hac noui Orbis Prouincia ad aliam portionem quæ illis obtigisset, excedere iniungeretur? Sed minimum istud est malorum indè nascentium; peius est quod cum hac diuisionis tetrarchicæ forma, nescio quid periculi de instituenda quoque fidei diuersa cōfessione sensim irreperet. Non dubitabat Paulus, cum Corinthij dicerent: Ego sum Pauli, ego Apollo, &c. exclamare, Diuisus est Christus? Priuatum enim cōmodum (quod

F

ynicum

unicū instigabat ad schismata Corinthios, quodque (notāte ibidem Angelico Præceptore) causa est reliquarum vbique diuisionum, *quando, videlicet unusquisque bonum particulare querit, pratermisso perfecto bono quod est bonum totius: & Nazianzeno teste oratione 1. de pace,*) Schisma talis conditionis est, vt corpus Christi diuidat, atq; discerpat, & tunicam indiuisam lacerare per scissores assequi conetur dæmon, *quod per eos qui Christum in Crucem sustulerūt, perficere non potuerit.*

III. Iam verò nouimus cuiuscunque rei (præcipuè verò Ecclesiæ) stabilitatem ex eiusdem vnitāte, seu indiuisione p̄fari: clare. *Nosti ne* (consolatrix Philosophia in Boetio 3. lib. prosa 11. & S. Th. 1. p. q. 103. ar. 3.) *omne quod est, tam diu manere, atque subsistere, quam diu unum sit, sed interire, atque dissolui pariter, quando unum esse destiterit?* quo etiam fine angustum Regnum Iudæ (vt aduertit Beda in Ioan.) quo minus validum fieret, per tetrarchias diuide-

re

re diabolus procurauit, scilicet in Iudaicæ perfidiæ vindictam (vt adiungit Gregor.) quia pro culpa perfidia dispergenda erat ambitione, diabolo suadente, & ad scissuras cōpellente. Et denique Saluator ipse, Luc. 11. *Quod [omne Regnum in se diuisum desolabitur]* admonet; ea videlicet ratione, quod in Tetrarchiarum diuisione illud extingui flare soleat Regulorum ambitio, vt quantum potest laxare studeat suorum limitum angustias pro regiminis amplificanda maiestate, adeoq; sensim occupatis vicinorum terminis, intestinā Regni miserè diuīsi collisionē excrudescit iniuria, & verificatur quod eadem occasione monuerat Chrysostomus in 1. Cor. 1. hom. 3. nempè, *integrum si in multa diuidatur, non modo non multa fiunt, sed vnum absimitur, hac enim est schismatū natura.* En igitur fructum quem Euangelicorum Prædicatorum disiunctio (si fieret) parturiret; diuideretur nempè, vt caderet nouellus eius Ecclesiæ Clerus, dumq; multæ Prouinciæ fierent, vnaquæque tandem

communi fraternitatis destituta fulcro absumeretur . Nec minus huiusmodi partitio noui Orbis suspectam redderet prædicationem, ministros cauſando , ſed & malè affecti obmurmurarent contra omnes Catechiſtas, non niſi priuato commodo, & vanæ ambitioni famulari, & re vera eiufmodi deſideria diuiſionis, non Apoſtolico, ſed Apoſtatico ſpiritui communiter ſolere attribui edocemur , prout ei attribuit Cyril-
lus occasione verborum Chriſti : *Qui non colligit mecum, diſpergit*, Luc. I I. vbi ita paraphraſticè diſcurrit: *Ego veni, ut filios Dei ab eo diſperſos congregem; & ipſe Sathanas cum mecum non ſit, qua collegi, & ſaluauit, tentat diſpergere.*

VI. Sed diceret fortasſe aliquis: an non maior in nouellis iſtis Eccleſijs nitebit vnitas , ſi ſingulæ Prouinciæ ſingulis Ordinibus Religioſorum diſtribuerentur excolendæ, vbi tum vniuſcuiuſque Præcones , ſeu Catechiſtæ ſui vnici Inſtituti conformitate degerent, eſſentque omnes vnus moris

in

in Domo, quàm si vbique omnium Ordinum tanta varietas (vt fit) admittatur?

V. Vtique hic fore singularum Prouinciarum vnitatem quis neget? sed nō maior vnitas, atque perfectior acquireretur, si ex integro Regno vnica ciuitas, ex ciuitate vnica domus fieret, immò si domesticorū multitudo ad vnici dominij redigeretur simplicitatem, idem esset, ac si in eodē homine omnia membra, situ, officio, vsu, quantitate diuersa in vnici membri figurā transirent: verum vbi maneret ordinata cōmunitas? cum tamen talis desideretur vnitas, qualis est in Ecclesia Christi, quæ ex varijs & diuersis membris compaginatur.

VI. Nimirum istud erat, quod in Socratis Rep. taxabat Aristot. in Polit. lib. 11 eruditè improbens eius consilium, quo suadebat vnicuiq; ciuitati ad summū conādum esse, vt quam maximè vna fieret; vndè fiebat tandem, vt Resp. in vnus domus angustias contraheretur, naturamq; suam exueret: quod omnino in militante Christi Regno

gno fieret, si alicubi ad vnicam Religiosā familiā vniuersæ Fidei administratio coartaretur cum exclusionē aliarum.

VII. Verum quia videbatur excusari posse Socratis positio (vt annotat S. Tho.) quasi id solum intenderit, vt in Ciuitate nō quidem ea procuretur vnitas, quæ debita eam multitudine vacuaret; sed quæ multitudinem ipsam, expuncta tot graduum inclinationum, morum, ac institutorum dissimilitudine, simplicius conformaret; adhuc ab Aristotele reprehenditur, eo quod in ciuitate cum toto heterogeneo (non minus quàm in humano corpore) ob varios fines, ac necessitates variam oportet singulorum esse membrorum cōditionem; vndè etiam in Ecclesiæ gubernatione [*Deus*] *quosdam dedit Apostolos, quosdā Euangelistas, quosdam Doctores, & Pastores ad adificationē Corporis Christi*, Ephes. 4. Cuius ratio est, quia in Politica communitate aliter ad finem boni publici tēditur, quàm vbi multiparis conditionis confluunt ad vnicum effectum

fectum exequendum: verbi causa, cū multi eandem nauim trahunt; vbi licet singulartum partialium causarum insufficientia cōcursu omnium suppleatur; nihilominus inter se sunt robore dissimiles, & efficacius operantur: at in vasto Reip. corpore variorum exercitiorū occurrit necessitas, vt proindē nequeant omnes esse mercatores, nec nautæ omnes, nec causidici, sed in mutuam operam singulæ singulis permittantur functiones: idē igitur Ecclesiæ cōcessum est, in qua *alijs datur gratia sanitatum, alijs genera linguarum, &c.* 1. Cor. 12. quæ Charismatū non particulares dumtaxat Ministros, sed & varios Ministrorum ordines singillatim singula ornare specialiter inueniuntur, vt proindē nulla subsit ratio, eos vnquam per diuersas Prouincias separare, aut limitata ab inuicem diuisione seiungere, nisi Arca-dicam regiminis formam imitari libet, vbi singulæ familiæ seorsim habitabant.

VIII. Decorem porrò indiuisæ nouellæ Ecclesiæ videamus; certè inter ea ornamenta

menta, ac dona, quibus Ecclesiam locupletauit Sponsus cum in Caelos ascenderet, polymitam innocentis Ioseph tunicam nō minus mysterijs, quam coloribus variegatā adnumerat mellifluus Bernardus, sat pressè inhærens Pauli vestigijs, vbi is, mox cum dixerat: *Ascendens Christus in altum, &c. dedit dona hominibus*, intulit, *& quosdā quidem dedit Apostolos, quosdam verò Prophetas*, nisi quod expressius ad nostrum propositum Bernardus id de multicolori variarum Religionum amictu Ecclesiā vndique exornante, exponit. *Quæ dona*, inquit? *ipsam tunicam suam inconsutilem, & desuper contextam per totum, sed polymitam ob multorum Ordinum qui in ea sunt multimodam distinctionem; inconsutile verò propter indiuisibilis Charitatis indiuiduā unitatem. Quis me*, inquit, *separabit à Charitate Christi? vide quomodo polymitam, diuisiones, ait, gratiarum sunt, idem verò Dominus. Deinde (idem) diuersis enumeratis Charismatibus, tanquam varijs Tunica coloribus*

loribus, quibus constat esse polymitam, ut ostendat esse inconsutilem, desuper cōtextam per totū, adiungit: Hoc autem operatur unus atque idem Spiritus diuidens singulis prout vult: Non ergo diuidatur, sed totam, & integram hereditario iure sortiatur Ecclesia, quia & de illa scriptū est: *Astitit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate.* Itaque diuersi diuersa accipientes dona, alius quidem sic, alius verò sic, siue Cluniacenses, siue Cistercienses, siue etiam Clerici Regulares, siue etiam laici fideles; OMNIS denique Ordo, omnis lingua, omnis sexus, omnis aetas, omnis conditio, in omni loco, per omne tempus, à primo homine usq; ad nouissimum, omnes concurramus pariter in unam tunicam, & ex omnibus constet una, ex omnibus inquam una; nam & si ex pluribus, & diuersis, una tamen est columba mea, alioquin nec ego solus, nec tu sine me, nec illa sine utroque sod. simul omnes sumus illa una, si tamen solliciti simus seruare unitatem spiritus in vincula pacis: non

G inquam

*inquam tātum Ordo noster, aut solus vester
ad illam pertinet unum, sed noster simul &
vester, nisi forte (quod absit) inuicem inui-
dentes, inuicem prouocantes, inuicem mor-
deamus, ut ad inuicem consumemur, ut sic
non possit. Apostolus uni illo viro, cui despon-
dit Virginem castam exhibere Christo. Bern.
apol. ad Gulliel. Abbatem.*

CAPVT QVINTVM.

*Catholica Fidei veritas, atq; credibilitas, ex
variorum Ordinum unā habitantium
multiformi uocatione, facilius
Infidelibus elucescit.*

DE Iuliano Apostata narrat
Gregor. Nazianz. orat. i. in
eundē Iulian. quod (ut suz
sectæ aliquam apud simpli-
ciores Christianos require-
ret verisimilitudinem) omnem quam po-
tuit Christianorum rituum similitudinem

stu-

studuit imitari, iniuncta suis non minori multiformium cæremoniarum varietate, quam ex Catholicorum idea impius veritè suffurabatur, adeò vt ideo meruerit *Catholicorum simia* ab eodem Nazianzeno appellari: tanti quippe vnique siuè veræ, seu falsæ religioni interesse nouerat infamis Apostata, si quâ plurimis diuersarum cæremoniarum actibus, seu totidem eius fidei signis protestatiuis frequenter, ac multipliciter rudiori vulgo imprimeretur; quibus videlicet populus quasi perpetuò confricatus, nouorum mysteriorum persuasioes sibi sineret in animam vsq; penetrare. Hinc factum est, vt nec inter Iuliani affectas deessent, qui precum alternatim concinendarum obseruarent formam, aderat sacrariorum vsus, sediumq; partim altiorum, partim depressiorum, vt in nostris odæis, seu choro, iam tum moris erant, & similia, quæ prosequitur in Iuliano Nazianzenus.

II. Multum equidem momenti adferunt ad arcana fidei nostræ Gentilium mē-

G 2 tibus

tibus imprimenda multiplices catholicorū
 ritus, seu totidem Hieroglyfica sacrorum
 mysteriorū, ac velut muta testimonia syn-
 ceri cultus, Augustino id testante in epist.
 119. ad Ianuarium, vbi ait: *sunt eloquentia
 quadam doctrina salutaris, mouendo affe-
 ctui discipulorum accommodata, à visibilibus
 ad inuisibilia, à corporalibus ad spiritualia,
 à temporalibus ad aterna; vt proinde nulla
 subesse ratio possit, cur eorū decora varia-
 te, vllibi, seu antiqua, seu recens plātata Ec-
 clesia mereatur spoliari, prout fieret, sicubi
 vnus dumtaxat religiosi ordinis ministri
 (reliquis ad alias prouincias amandatis) sa-
 cra administrarent. Constat enim non om-
 nes omni instituto competere cēmonias,
 siue ecclesiasticum inspicias cultum, siue
 regularem propriarum sanctionum modū,
 ac praxim, cum ob vocationum, ac finium
 proximorum diuersitatem, quod isti pro-
 ximorum instructioni impendunt, alij ta-
 cito arctioris vitæ suppleant exemplo, dum
 illi ieiunant, isti psallunt, aut meditantur,
 dum*

dum alij orant, alij pugnant, alij sua, & proximorum errata plorant, ac suauioris disciplinæ rigore castigant: quæ variarum cæremoniarum, ac institutorū diuersitas, non id tantum operatur in populo, vt sic Ioseph tenerius à Patre dilectus (Christus inquam Saluator) eminus in sua tunica polymita agnoscatur: verum & secretas pro Infidelium cōuersione suggerit energias, his qui in Sole, & puluere manifestius ad Paganismi euersionem præliantur. Nimirum rudis est, qui cœlum nocte sereniori intuens in tanta diuersissimarum stellarum numerositate solā tantū admiratur pulchritudinē, quasi soli ornatui seruirent astra, ideo, quia, quibus manibus, aut per quos canales omnia sublunaria nostra moueāt, adiuentque, non percipitur visu; ita qui statuū, seu contemplantium (quorum velut stellarū tota conuersatio in cœlis est) seu agentium simul, qui videntur administratorij spiritus in auxilium eorum qui hæreditatē capiūt salutis (discrimen ex solo Ecclesiæ ornatu

ornatu metitur, profectò rem totam nō assequitur, cum ad omnem actionem plura principia influāt quam influere videātur.

III. Optimè eam similitudinem notavit Angelicus Doctor 22.q. 183.a. 2. in corpore, vbi sacrorū in Ecclesia statuum multiformem copiam, tam promotioni, quam ornatui Ecclesiæ deputat, ornatui quidem ex eo quod *sicut in rerum naturalium ordine, perfectio qua in Deo simpliciter, & uniformiter inuenitur, in vniuersitate creaturarum inueniri non poterat nisi difformiter, & multipliciter: ita & plenitudo gratiæ, q̄ in Christo sicut in capite adunatur, ad mēbra eius diuersimodè redundat, ad hoc quod corpus Ecclesiæ sit perfectum.* ibid. ad 2. Promotioni verò, quia *sicut natura nō facit p̄ multa quod potest facere per vnum, ita & non coarctat ad vnum id ad quod multa requiruntur, secundum illud Apostoli 1. Cor. 10. Si totum corpus oculus, vbi auditus? unde & in Ecclesia qua est Corpus Christi, oportuit membra diuersificari secundum diuersa*

sa officia, status, & gradus, quodlibet enim
ipforum, etiam quod minimum agere vi-
detur, multum prodest integro corpori, ac
saltem cæteris plus officiosis subsidiariam
operã nauat. Expertus nouerat Augustinus
quantum ad instillandam suauius veritatẽ,
vel ipsa quoque operosa psallentis chori
conducant otia, quæ dulces ei fuere stimu-
li ad dandum Christo nomen; rem ipse sic
narrat: *Quantum*, inquit lib. 8. conf. c. 6. &
7. *fleui in hymnis, & canticis tuis suauẽ so-*
nantis Ecclesia tua vocibus commotus acri-
ter, voces illæ influebant auribus meis, & eli-
quabatur veritas tua in cor meum. Non
dissimili euẽtu Paulus & Silas post diurnæ
prædicationis labores, nocturnæ propter
Christum clausuræ mancipati, cum nocte
media (religioso omnino more) ad psallẽ-
dum euigilassent, in vinculis, & custodia
chorum sibi dedicantes, vbi adorantes lau-
dabant Deum, ex inopinato successu Præ-
fectum carceris cum vniuersa domo eius
Christo lucrati sunt. Act. 16. nimirum ne
vel

vel huic etiam religioso mori nihil inesse virium ad lucrandas Infidelium animas opinarentur; vnde grauitè August. in prolog. super psalm. *Diuinitus à Spiritu sancto id prouisum, qui videns homines ad delectationes huius vitæ magis inclinari quàm ad virtutis iter rectum erigi, delectabilibus modulis cantilena suam doctrinam permiscuit, ut dùm suauitate carminis mulcetur auditus, dominici sermonis pariter utilitas inferatur.*

IV. Verùm vt propiùs ad rem redeamus; inter eas notas, ac symbola, quibus Ecclesiam catholicam ab omni hæreticorum coniuratione, aut cæterorum infidelium confusa illuie discernimus, ista non infirma nec infirma est; nimirum tot institutorum pulchra in vnâ fidem conspirans varietas, quæ in suo multicolori sacrorum vexillorum discrimine, dum vnicũ cunctis eminentius Labarum viuificæ crucis pari consensu certatim respicit, ingenti pauore quolibet inimicos crucis Christi perstringit, eo ipso

ipso ostendens non esse humanum aut terrenum, quod tales, tantique terrenorum contemptores, vita, exemplo, ore prædicat: quod quid efficacius ad persuadendam nouo Orbi Christiani dogmatis credibilitatē? Prosequitur hanc Ecclesiæ veræ speciosam notam Augustinus (ad Manichæorum confusionem) libro de moribus eccl. c. 31. *Cenobitas varios recensendo, qui contemptis, atq; desertis mundi huius illecebris in communē vitam castissimam, sanctissimamque congregati, & quod simul etatem agant, viuentes in orationibus, in lectionibus, in disputationibus, nulla superbia tumidi, nulla peruicacia turbulenti, nulla inuidia liuidi, sed modesti, verecundi, &c. non solum à carnibus, & vino (subdit) abstinent, sed etiam ab his, quæ tanto concitatus ventris, & gutturis prouocant appetitum, &c. In Ecclesijs quoque diuinas laudes decantant, Psalmis, & Hymnis spiritualibus Deum laudando.*

V. Nec dubitat Epiphanius lib. 3. contra hæres. tom. 2. ad finem, hanc statuum in

H

sancta

sancta vbique Ecclesia varietatem contra
 hæreticos, ceu proprium eius exigere cha-
 racterem: Sunt, inquit, & alia præminen-
 tes in Ecclesia conuersationes, quæ in eadem
 S. Ecclesia Catholica seruatur, eorū inquam
 qui ab omnibus carnibus abstinent, utuntur
 autem ouis, & piscibus, alij neque ouis utun-
 tur, alij piscibus solis, &c. alij etiam à pane
 abstinent, multi verò etiam humi dormiūt,
 alij neque calceamenta induunt, alij saccum
 gestāt. occultū, &c. plerique verò in psalmo-
 dijs, & assiduis orationibus, lectionibusq; sa-
 crarum scripturarum, & secessibus exercen-
 tur. [Denique post cōplura similia cōcludit.]
 Hic est character, & forma huius sãctæ Ec-
 clesie, à lege, & Prophetis, Apostolisque, &
 Euangelistis collectus, velut ex multis odori-
 feris virgultis, ac medicamentis antidotus
 bona ad salutem utentium preparata. lege
 Cassian. collat. 14. c. 4. Videatur etiã Card.
 Bellarminus tom. 4. in sua Præfat. de Mona-
 chis, & lib. 2. c. 3. Nihil ergo ambigendum,
 quia illic illustrius præcedat fidei incremē-
 tum,

tum, vbi in variarum Religionum formosa
multiplicitate eius virtus, & Ecclesiæ mo-
res abundantiùs illucescunt, quàm si per for-
tè diuisa Christi tunica dissectis in distin-
ctas regiones lacinijis desinat polymita cõ-
parere.

CAPVT SEXTVM.

*Ne recenter conuersis præcludatur ullibi
Religionis ingressus, expedit promiscuè
sacros ordines in nouo Orbe
habitare.*

I. Sraelitis quondā ob impro-
uísam hominis cædem ali-
quando fugituris promit-
tebat Deus se locum con-
stituturū quò se reciperēt
ad mortem euadendam: *constituam, inquit,
tibi locum, in quo fugere debeas* Exodi c. 21.
Verum vbi ad rem ventum est, scilicet di-
uisis iam Tribuum spatijs, captataque pro-

missæ regionis possessione, non locus, sed sex loca indulgentur profugis, ne ad vnū conuolare constringerentur omnes, habituri sic in promptu refugij propinquiore; immò ne qua fugientem moraretur transuadēdi necessitas, præcipitur, vt *de ipsis urbibus, quæ ad fugitiuorum subsidia separantur, tres sint trans Iordanem, & tres in terra Chanaam, tam filijs Israel, quàm aduenis, atque peregrinis.* Num. 35. Leuit. 20. æqua scilicet partitione vtrique Iordanis ripæ prouisum fuerat, quantumuis vnā non nisi duæ Tribus cum dimidia inhabitarent, ac proinde minori refugiorum numero viderentur indigere.

II. Non dubitarim dicere, sacra Religiosarum familiarū instituta, totidem esse Orbis refugia, quò se tutius quam vllibi recipiunt, qui inimici ad necem nos exquirentes, insidias effugare, ac persecutionem eludere proposuerunt; in qua quidē triumphalis fuga probatissimo genere, nemo tamen qui non ægrè ferat, si ad vnicā dumtaxat

xat

xat refugij ciuitatē eius pia arctaretur intē-
tio, vt fieret sicubi separatis inde alijs ordi-
nibus, vnica sola religio confugientibus pa-
teret. Cum enim nō omnibus integrum sit
longiori tractu Iordanem transfretare, æ-
quius erat vbique securioris refugij adesse
copiam, ne plurimos quos fuga saluare po-
terat, inimicus persecutor in difficillimis
longioris viæ anfractibus nouo altu præ-
occupet. Quid autem dicemus de ijs, quos
non Iordanis, non flumina; sed Oceani ab
Orbe nostro diuidunt? quorsū confugient
ipsi, cum perfectioris vitæ desiderio accen-
si, non nisi vnicam domi suæ conspexerint
religionem, cōplexioni suæ nō ita, vt quæ-
uis alla, congruentem? Doctē hanc diffi-
cultatem pōderat Card. Bellarminus tom.
4. de Monach. lib. 2. c. 3. *Cum, inquit, proui-
sum est omni hominum generi, vt nemo sit,
qui velit ad perfectionem tendere, & nō pos-
sit; varia. n. sunt hominum ingenia, variae
propensiones, nec pares omnibus vires: vnus
enim diligit solitudinem, alius gaudet fre-
quen-*

quentia, unus libenter orat, alius libentius legit, aut operatur. Si ergo omnis Religio requireret solitudinem, vel omnis communio-
nem, & frequentiam; aut si omnis Religio abstinentiam à carnibus indiceret, vel nulla indiceret, &c. pauci admodum Religiosi esse possent; nunc autem in tanta varietate Religionum potest omnibus satisfieri. Paucissimi ergo in Orbe nouo (adolecente paulatim illic Ecclesia) religiosum institutum amplecti possent, si cōstituta regionum diuisione singulæ dumtaxat singulis Prouincijs residuæ manerent Religiones: quo quidem casu nō tantum vnica Iordanis vrbes refugij seiungeret, sed iuxta quamlibet Monastici refugij ciuitatem novos circumduceret impedimentorum alueos, firmando terminos intestinæ diuisionis.

III. Cum Augustino recēter ad fidē cōuerso cēpisset iam *displicere quicquid agebatur in seculo, præ dulcedine Dei, & decore domus eius* (ait Possidius in eius vita) magnū ei figebat calcar ad melioris vitæ normam

mam capeffendam quod non vnā aduer-
tebat ſemitā in via Dei, videlicet, *in qua
alius ſic, alius ſic ibat*: vnde ipſe conferens
æſtus ſuos Simpliciano, ſelegit eum qui vi-
debatur aptus eſſe modus viuendi *ſic aſſe-
cto ut ipſe erat*. Quam eligendi ſolertiā ele-
ganti planè complexus eſt Paræneſi, Petrus
Damianus, cum ex multiplici variorum in
Religione exercitiorum exemplari, perfe-
ctam quandam ſanctioris vitæ ideam nos
exculpere admonet: *Videas, inquit in ſerm.
de S. Nicolao, qui eſt 59. hunc ſacris lectio-
nibus intendentem, illum incumbentem ora-
tionibus, hunc pro ſuis exceſſibus lachrymā-
tem, illum in DEI laudibus exultantem,
hunc vigilantem, ieiunātem illum, & officia
pietatis ſibi ad inuicem inuidere. Nocte con-
ſurgunt ad conſitendum Deo, vespere, mane,
& meridie narrant, & annunciant laudem
eius, & omnis illorum ſedulitas in orbem
diuini rotatur obſequij*. En exemplar, audi
imitandi modum: *Curre, inquit, per omnes,
curre per ſingulos, & de vniuerſis, & ſingu-
lis*

64 *De indiuisa Euang. prædic. &c.*

lis fac sarcinam tuam formā viuendi. Verum quam collegeris sarcinam, vbi vnus tantum instituti haberetur ratio, & vbi nō nisi vnica obijceretur sibi forma religiosè viuendi? vbi non nisi vnum adest quod eligitur, quid comportatur? fateor quamlibet cuiusuis instituti formulam mereri, vt eam fideles imitentur, vbique sanctè, vbique securè viuatur, viaque regia itur: verum non omnes capiunt æqualiter verbum istud. Insinuat inter alia Epiphanius (lib. 3. cōtra hæreses 10. 2.) Religiosam vitā suis professoribus à Deo præparatam in antitodum, ac salubrem prioris vitæ, ac prauarum inclinationum medicinā, quis verò vnā omnibus indifferenter suaserit medicinam? Audierat iam Augustinus Ambrosium potenti quotidianæ declamationis tonitruo ad vitam meliorem exhortantem, viderat exempla seruorum Dei, quos aliquādo diuina, & misericors Cœli vocatio de mortuis viuos fecerat, & quamuis sic moueretur aliquantulum ad seriā cōuersionem,
expe-

experiens in illo sagittas acutas, in his tanquam carbones vastatores (lib. 8. conf. cap. 6. & 8.) nihilominus vnicum adhuc desiderabatur emortui Antonij exemplum ad heroicam ancipitis animi resolutionē; expectabatur inquam non Prædicatoris, sed Eremicolæ speculum, quod Augustino simul, ac semel prioris vitæ pudorem, horroremq; incuteret, & eiusdem eximeret amorem; cum pudibūdus audita Antonij fama exclamaret: *Surgunt indocti, & cælum rapiunt, & nos in doctrinis nostris sine corde, ecce ubi volutamur in carne, & sanguine.* (Possid. in vita eiusdem, & August. loc. cit.) Successit idem duobus illis (quos Augustinus commemorat) Palatinis, qui eò vsque nullo Religiosorum exemplo ad mundi contemptum adducti fuerant, donec fortè fortuna in eiusdem vitæ historiam incidissent, cuius exemplo ipsorum gustui magis idoneo ad imitandam talis instituti austeritatē, exarserunt. Itaque si vna Religio, aut exemplaris vita hunc aut illum non trahit

ad frugem meliorem, trahet altera, cum in illa reluxerit aliquid, quod in altera non erat obuiū, & cui hæc medicina seculi nau-seam non induxerit, suadebit altera, dūmodo per longinquam diuisionem non prohibeatur.

IV. Accedit, quod sicubi inter diuersos variarum Religionum Catechistas tenderetur funiculus distributionis, ac Prouinciarum tetrarchica diuisio coram infidelium oculis compareret, periculum foret, ne vel ab ipso Religiosorum secum permanentium exemplo Religiosæ vitæ conciperent horrorem, suspicando eos, quantumuis terrorum contemptum iactent, & communē prædicent vitam, nihil tamen magis quam proprium, exclusis alijs comministris sibi procurare, immò cum hoc inter temporalia, ac spiritualia bona discrimen sit, quod illa, vt materia dimensioibus cōcreta, integra simul à multis pacificè possideri non possint, eò quod à multis participata absumantur, ista verò tantò perfectius possideā-

tur

tur à singulis quanto diffunduntur in pluribus, parū deinceps Religionis inesse suis ministris existimarent Neophiti, quando eos viderent in spirituali nouorum populorum hæreditate, non secus ac in quacunque temporali, ac seculari possessione moliri diuisiones, proprietatem ambire, terrenum fruendi morem sectari, & suum quærere, qua opinione de religiosis concepta, vix aliquid ijs in eorum statu excellens aut admirabile videretur, quod non pigeret imitari.

V. Quando primus nascentis Ecclesiæ manipulus, audito Petri sermone, visa tot Fratrum concordia, intellecta eorum instituti ratione, deprehēderat eos neutiquam terrena concupiscere, sed quæ gratis acceperant gratis dare; vltro accurrebant certatim omnes, possessionibus suis, ac vitæ seculari sub ipsis sacri Baptismi lymphis renunciaturi, quæque seculariter possederant, ad Apostolorum deferebant pedes, vtpotè iā securi, quod ea Apostoli manibus exci-

pere dedignarentur, tam ab omni proprietatis cupiditate alieni, eratque *multitudinis credentium cor unū, & anima una in Domino*. Quin & Apostoli cum suis habebant gratiam ad omnem plebem, Dominus autē augebat quod salui fiebant quotidie in idipsum: Adeo in primulis Christianis profecit concordia, & communis societatis pacificum exemplum, confluentibus vndequaqu; ad sublimis perfectionis statū proficendum.

VI. Si ergo contrariorū contrariæ sunt causæ, timendum omnino foret, ne mox ubi Euangelicorum Prædicatorum promiscua multitudo ab illa primæua Apostolorum concordia, ac spiritus vnitatem videretur discessisse; cunctos inuaderet horror Religiosæ conuersationis, aut non nisi ad ditiones potētiores, meliorisque Prouinciæ possessione feliciores Catechistas accessus fieret, non secundum institutorem, sed iuxta corporalis commodi terrenum delectum; quippe quod vidissent Neophiti ipsosmet eorū Præcones, abiecta spiritus vnitatem proprium

prium commodum ex diuisione quæsis-
se, nam vt Angelicus Præceptor affirmat 2.
2. q. 32. a. 2. ad 4. *aliquis ab unitate spiritus
discedit, dum quærit quæ sibi sunt propria.*

CAPVT SEPTIMVM.

*Intrâ ipsas Infidelium Regiones, ostium
Euangelij vnde quaque liberum esse
oportet, ac patulum mutuò om-
nium Catechistarum com-
meatui.*

I. Rodigiosum illorum qua-
tuor Animalium incessum
descripturus Ezechiel c. i.
quamquã iam dixerat, *quod
reuertebantur cum ambu-
larent, mox tamen pauculis verbis interie-
ctis fatetur, quod animalia ibant, & reuer-
tebantur in similitudinẽ fulguris coruscan-
tis.* Difficilis foret huius apparentis oppo-
sitionis compositio, nẽpè quod reuerti po-
tue-

tuerint, simulque non reuerti animalia, nisi intelligamus fuisse istis animalibus genua ad omnem partem flexibilia, quæque liberiori vertebra huc illuc, antrorsum, retrorsum flecti potuerint, nedum redirent, aut retrocederent animalia, viderentur reuerti aut se vertere ad regrediendum; cum enim tam retro, quam ante haberent facies, nulli tergum obuertere, eundo, redeundoq; cogebantur: & sicut in incessu cum impetu spiritus gradiebantur, sic in regressu, ne quod ea tardare obstaculum posset, *reuer-tebantur instar fulguris coruscantis*. Multa horum animalium mysteria in Euangelicis Prædicatoribus exprimi vidimus supra (ex Gregorio) nec deesse censendum est & illud tam pulchris pedibus Euangelizantium pacem, quin quaqueuersus flexibilia habeant genua, ac facies singuli cuius orbis parti correspondentes, ut ubi impetus spiritus fuerint gradientur, nec reuertantur ipsi cum redeunt, cum enim reuerti propriè sit terga vertere, ne utiqua reuerti censentur

sentur Euangelij Præcones, quando iuxta Christi præceptum, dum eos persequuntur in vna ciuitate, fugiunt in aliam; verumtamen dum aliquando compelluntur valido persecutionum impetu nonnihil retrocedere, ac Tyrannorum furores ad tempus declinare, iniquum esset, si quod eis obstaculum ab ipsismet obijceretur Christianis, cum *fulguri coruscanti* (quales ipsi in huiusmodi recursibus describuntur) ex suæ naturæ merito vbique pateat ostium, nec vnquam huic vni sollicita fuerit natura obstaculum præparare.

II. Iam verò sicubi in noui Orbis Proincijs inter religiosos Euangelij Præcones magnum diuisionis firmaretur Chaos, vt alijs ad alios accedere non liceret, certè nec ostium singulis semper animalibus pateret, quò graderentur secundum impetum Apostolici spiritus, nec reuertendo ex persecutionum tempestatibus, locum vbique citrà obstaculum instar *fulminis coruscantis*, prout ijs deberetur, inuenirent. Dicam
aper-

apertius : si indulta hac nouarum Prouinciarū partitione, huc illuc veteres iuberentur aliquando migrare coloni ex agro quē hactenus promiscuē coluerunt & incoluerunt; quatenus cum vni in solidū Religioni cederent, incertum adhuc esset, num in Prouincia ad quam eiekti tenderēt, ostium suæ prædicationi inuenirēt apertum, quod ipsis alibi tanto iam tempore feliciter patuerat : narrent pericula ista, qui hoc mare nauigarūt, quam difficilis plurium barbararum gentium sit aditus, ad quos aliquādo pauculi operarij, post variē tentatum accessum, post longa morarum tædia, temporisque iacturam, demum dissimilato habitu, occasione legationum, aut aliās mercatoribus nautisue commixti, per summa discrimina vix penetrarūt: discrimina dico, nō quod martyrium tales expauescāt, sed quia eo nimis cito obtento quandoq, primaria sua frustrantur intentione. At demus eos admitti facillimē, iamque in ipsam quoque Regiam impunē penetrare, fidei semina

vix

vix iacta cum ingenti fœnore metere , ac Domini horreum quotidianis manipulis onerare : quid fieret cū ex his lætis successibus excitata diaboli inuidia , turbido Aquilone idolorum cultores in diram exciuerit persecutionem ? cum vnico gladij rotatu illic totius Euangelici ministerij tētaretur excidium , prout in illa Catechistarum paucitate nimis facilè contingeret : quorsum fugerent, quibus tunc nondū expedit exponere iugulum ? redibunt ad regionem quam inhabitabant antea ? sed firmatum inuenient Chaos acerba diuisionis lege , ne quis terminos contingat alienos : clausum est ostium, commeare hinc inde de ciuitate in ciuitatem non permittitur : quid facient ? instabit interim hinc cruentus persecutor, obstabit inde zelotypus suæ portionis insector, hic nè refugium, ille nè effugium detur expostulato ad martyriū , & vtrum horū dicemus crudeliorem ? non enim persuadere mihi possum , quòd quauis particularis Religio facilis futura esset,

Kvt

vt prouinciam suam sibi sorte datam permitteret ab alijs aliundè eiectis denuò populari, cum ea diuisionis sit natura, vt vbi proprium cuique detulit, communioris boni curam vehementer euacuet.

III. Actum erat de Pauli fructuosissima industria Act. 16. cū Thessalonica Berroem, Beroe Athenas fugeret iactatus persecutionum procellis, nisi portum vbique suū, ac ostiū apud fratres cooperarios inuenisset, eò quod nemini adhuc diuisionis idea in mentē venerat, quin potius idem testatur Corinthijs. 2. Cor. 1. parū sibi nonnūquā profuisse patētis ostij optatā libertatē, cum auxiliarijs suorū copijs destituebatur. *Cum venissem* (inquit) *Troadem*, propter *Euangelium Christi*, & ostium mihi apertū esset in Domino, non habui requiem spiritui meo, sò quod non inuenerim Titum fratrem meum, sed valesaciens eis profectus sum in *Macedoniam*. Nolebat enim vbi sibi patere videbat ostium Apostolus, sine collega laborare, multò minus verò ostium sibi patulum.

tulum alijs claudi; *ex una parte* ait S. Thomas ibidem lectione 11. *Imminebat Apostolo ijs predicare qui parati erant excipere fidem Christi, ex alia parte incubebat ei resistere aduersarijs qui imminebant: & quia nō poterat ipse solus, angustiabatur de absentia Titi qui institisset prædicationi, & conuersioni bonorum, & ipse Apostolus restitisset aduersarijs. Cum verò tā insignis ei cooperarius deesset, aliò migrare cōpulsus est, vbi multorum subsidijs solebat adiuuari. Similiter cū quereretur, iisdem Corinthijs suis dicens 1. Cor. 16. Ostium mihi apertum est magnum, & euident, & aduersarij multi; mox de auxiliaribus copijs sollicitus, Timotheum cum alijs aliquot fidelissimis comministris Ephesum adduci ad se postulat, Expecto. n. illum, inquit, cum fratribus, quin etiam propterea à fidis sibi Corinthijs stipari voluit, quādo ad nouas Prouincias fuerat profecturus, ut vos, inquit, me deducatis quocūque iero. Tantis insigni Apostolo suppetijs opus erat, etiam ostio*

vbique iam aperto propter aduersarios multos, *Magnum enim ostium*, inquit Chrysostomus Homil. 43. *& ob id aduersarij multi, quia magna fides, ex quo magnus, & latus ad eam introitus: ostium magnum, quia multi ad recipiendam fidem parati sunt, proinde ampla iam mihi feruescentibus adhuc ad audiendam fidei predicationem auditorum animis via patet, & propterea diabolus resistebat, posteaquam plures iam à se videret deficere*, inde aduersarij multi; nam exponente Anselmo (vel quisquis sit auctor) *Quanto idonei inueniebantur ad fidem, tanto magis insurgebant qui zelarentur, contradicentes. Ut quid ergo per diuinam clementiam Euangelicis Prædicatoribus etiam modo in Orbe nouo de magno ostio prouisum esset, si non permetteretur integrum omnibus promiscue per illud commeari? in magno ostio pressuræ nullæ sunt, cum ideo magna pateant ostia, ut compatiantur multos: immò patente magno ostio, magna simul occurrere solet aduersariorum multitudo,*

non

non vnica religiosi cœtus cohorte, sed iūctis plurium copijs per alternam persecutionū tolerantia debellanda : nonnunquā, .n. accidit, quod in hac, vel illa regione, ista non illa ad necē exquiratur, religio ista institisset prædicationi, vt proinde vna tātisper apud alterā possit à furore persecutoris occultari (Catechistarū. n. familiarū acrius illa, cautius ista procedit) aut si cōe indicatur excidiū ēt reliquis, plures inuenientur domestici fidei, ac familiares secreti in ea regione, in qua plurium Religionum sudabant Catechistæ, apud quos liceat securius occultari : denique si in duabus, aut tribus ad inuicem cohærentibus Prouincijs post diuisionem signo dato, simul repentina exardesceret persecutio Barbarorum, videreturq; his Catechistis ad declinandam hostilem rabiem sibi magis opportunam esse proximam illam Prouinciam, ad quam confugient; quos obsecro illic inuenient familiares? quos spirituales filios, à quibus agniti recipiantur, occultentur, foueantur? maximè

ximè cum pauci hi qui forent domestici religionis Christianæ, iam à suis itidē paucis Catechistis inuenirentur præoccupati, ita vt angustum pallium vtrosq; non posset operire.

IV. Latet insuper & aliud Euangelici ostij pessulum sub tetrarchicæ illius diuisionis (si fieret) prætextu; nempe si cuius eorum Ordinum qui nūc in vastissimis Indiarum Imperijs laborant, sua assignaretur Prouincia in solidum, ea lege, vt alter alterius limites deinceps non contringeret, nec novos intra suum sinum admittere teneretur colonos præter suos; quid fieret de quorundam aliorum institutorum viris Apostolicis, qui nondū hætenus descenderunt mare in nauibus, facturi, & ipsi operationes in aquis multis? quid de illis Ordinibus, qui licet olim insignem quoq; in ea messe ante omnes nauarint operam, modò tamen actu illic non extant? vbi recipientur hi cū reuerti, illi cum accedere libuerit? clausū inuenient ostium sibi, vbi alij diuisionis iu-

re

re Prouincias iam factas sibi proprias zelo-
 sè præoccuparunt: vacui ergo sine manipu-
 lis remeare cogentur ad propria, frustrati
 compellentur remetiri Oceanum, quem
 per tot pericula præuā lente Apostolici spi-
 ritus Subsolano emensi fuerāt: aut si persti-
 terint, aliorsū velificādū foret peregrinis,
 incognitis, inexpertis, quò cæteri Tetrar-
 chæ nondum pertigerunt, nouusq; fermè
 illis restabit detegendus Orbis, quò per-
 gangant Euangelium annunciaturi, quò cum
 appulerint, vnde exordientur prædicatio-
 nis telam? quis eos de itineribus, de gentis
 indole, ac moribus, de lingua, de necessa-
 rijs instruet? inter quos mercatores mixti
 latitabunt interim, dum tēpus prædicationi
 opportunum, dum Interpretum necessariā
 operam, dum incolarum nonnullum vsum
 ac praxim expectant? Multis omnino sub-
 sidijs opus est, vbi nunquam adhuc Euan-
 gelij tuba insonuit, vbi nondum annūcia-
 tus est Christus; nec omnium ars est, instar
 sapientis architecti vanè fundamentū po-
 nere:

nere. Quantò satius est cōplecti Syon, nar-
 rando in turribus eius, ac ita distribuere do-
 mos eius, vt inde multiplicatis diuersarum
 domorum familijs religiosi, enarretur
 vltèrius in progenie altera, & ex vna Pro-
 uincia, aut Regione pluribus variorum Or-
 dinum satis fermentata procedat ad alterā,
 donec fermentatum sit totum. Non mere-
 tur alligari verbum DEI, neque constrin-
 gi in limites, siquidem (testante Chrysolo-
 go serm. 132.) *Prædicatio data est nō vni,
 sed oībus, Christus non pro vno, nec ad vnū,
 sed ad omnes, & pro omnibus venit, vt redin-
 tegraret omnes in vnum solum bonū, solum
 iucundum, iuxta illud: Ecce quā bonum,
 & quā iucundū habitare fratres in vnū,
 quia DEO non est accepta singularitas, sed
 vnitas.*

V. Denique si vnquam commodiori
 Gentium conuersioni conductura est illa
 Prouinciarum diuisio, illa inquā Religio-
 sarum Familiarū noui Orbis in partes dis-
 iunctio, ac segregatio; haud dubiè eadem
 lege

lege opus fuerit, & portus ijs diuidere, aliāque alijs denuò iniungere lineam nauigationis, tractusque etiam propter ipsum omnibus communem Oceanum interfectionis funiculo velit quis id agere, non vt veloces in impetu spiritus gradientur euāgelij præcones per cōpendia euangelizantes, sed vt longis deinceps ambagibus suū, vbi intrare liceat portum inquirent, qui nō nisi ad suam Prouinciam commeare permittuntur: Si. n. nauigatio propter portum est, portus propter Religionis incolatū, necesse fuerit diuiso isto diuidi, & reliquum, quod negotiū prius congruū expressis tūc causis, modò huic tēpori minimè congruū esse animaduertit è suprema Ecclesiæ specula fel. record. Paulus Papa V. cū ad instantiā Philippi III. Regis Catholici Orientalium Indiarum, ac finitimi Orbis nauigationem omnibus Euāgelij Ministris indulsit, liberam etiam præter Lusitaniæ lineam, insuper antiquiori (licet tunc expedienti) prædecessorum Pontificum decreto reuo-

L cato,

cato, eò quòd deinceps in tanta Operario-
rum copia, huiusmodi restrictio profectū
Euangelij (vti Bulla meminit) multarum
opera indifferenter indigētis, videretur im-
pedire:& iā D.N. Urbani VIII. calculo om-
nibus legitimè missis Euāgelij præconibus
cōmuniter, & indiuisim ostiū prædicationis
apertum est, omnisq; conatus sit irritus, si
diuisionem somniaret, quod decretum in
fine apponetur opusculi.

CAPVT OCTAVVM.

*Promiscua Evangelicorum præconum
opera minuit barbara persecu-
tionis operationes.*

I. A semper crescētis alicubi
Euangelij fors diuina fuit,
& fructuosæ prædicationis
appendix, vt quantum ho-
stibus terrorē dabat inuiol-
ata Christianorum vnitas, tantundem eos
in

in atrocem armaret persecutionem minima quæ inter eos oriri videbatur diuifio, adeo vt persecutor, cum nullum alium suæ crudelitati obducere colorem posset, eò capta, vel ficta occasione confugeret, se homines seditiosos, pacis turbatores, ac litium textores ad emoliendam Reip. perniciem exagitare. Mira inter Apostolos elucebat concordia, quâdo nec animis vnquam, nec corporibus ab inuicem diuifi: *erant unanimiter omnes in porticu Salomonis*, Aët. 9. vbi mox Scriptura subinfert: *Ceterorum autem nemo audebat se coniungere illis, sed magnificabat eos populus, magis autem augebatur creditiũ in Dño multitudo virorũ,* &c. Sic. n. ostensa tantæ vnanimittatis cõpage, infidelibus reuerentiæ, fidelibus amori erant simul cohabitantes Apostoli, securiusq; sine omni persecutionis metu aliquãtis per degebant. Simile quidpiam suo æuo in Romana Gentilitate notauerat Tertullianus Apolog. 39. nimirum, non omninò Christianorum concordia apud ipsos etiã

persecutores sua caruisse veneratione, sic. n. mussitantes introducit Ethnicos : *vide ut inuicem se diligunt, pro alterutro mori sunt parati.*

II. At verò quamprimum vigili persecutoris oculo quodlibet modicum occurrit in Christianorū actionibus, quod Reip. diuisionem, ciuilis vnitatis scissuram, Politicæue secretum studiū præseferre videat, mox in ferrum, flammisq; erumpit parturiens idolatriæ furor, cui ad persecutionē satis est innoxium cœtum fidelis Ecclesiæ de sola imagine, aut vmbra tentati damni publici posse accusari, sic prima liuētium Iudæorum in Apostolos colorabatur persecutio, sic pleraque deinceps aliorum aduersariorum in eos excitata odia, publicæq; seditiones, quas rude vulgus persequeretur vna hac præsonante proclamatoris voce: *hi sunt, qui urbem concitant, & hac venerūt, &c.* Act. 17- hi omnes contra decreta Cæsaris faciunt Regem alium; nam, vt notat Chrysost. hom. 24. ad Rom. plurima tunc

tem-

temporis circumferebatur fama, traducens Apostolos veluti seditiosos, rerumque nouatores, qui omnia ad euertendas leges cōmunes, & facerent, & docerent. Eundem contra sui temporis Christianos conceptū scrupulum, Romano Senatui eximere nitetur Tertullianus, ita discurrens in Apolog. cap. 34. *Proinde nec paulò lenius illicitas factiones sectam istam deputari oportebat, à qua nihil tale committitur quale de illicitis factionibus timeri solet; nisi fallor, prohibendarum factionum causa de prouidentia constat, ac modestia publica, ne ciuitas in partes scinderetur, qua res facile comitia, consilia, curiosas conciones, spectacula etiam amulis studiorum vestrorum compulsionibus inquietaret, cum iam, & in questu habere cœpissent venale, & mercenariā homines violentia sua operam. At enim nobis ab omni gloria, & dignitatis ardore frigentibus nulla est necessitas cœtus, nulla magis res aliena quàm publica, quæ paulò clarius in scholio reddit eruditissimus Pamelius hoc sensu.*

Tan-

Tantum abest, ut Religio Christiana Politicam vestram euertat, ut Christianorum quam dicitis sectā admittere potius debeatis, & inter vestras honestas factiones annumerare, cum nihil profiteatur, vel in se contineat, quod vestram politiam turbare possit: sectarum enim collegia, vel cœtus tunc prudenti Magistratum consilio inhiberi solēt, cum in contrarias partes ciuitates secant, maximè ubi homines sunt prepotentes, aut sapientes, ut cuique maior est vis opum, & terrena sapientia plures adduci possunt ad potentiores, & sagaciores partem sequendam; at Christiana res, cum nulla auaritia, vel ambitione exarsuet, restat ut ab eo nihil timeri possit; nam quomodo in Senatu, vel in Cōcione tumultuabitur, vel cœtum sibi peculiarem contra politiam affirmabit, quæ nullam aliam rem communem agnoscat, quàm mundum, & quod maius est publicam omnium salutem, cœlorum regnum, cœlestes nō terrestres diuitias ambiendo, non nominis fastum, sed publicam gloriam qua DEI est anhelando?

Nescio

III. Nescio si quid modò discursus iste Tertulliani ad persuadendam Barbaro persecutori Christianæ Religionis innocentiam valiturus esset, si præter omnem domesticæ concordiam speciem videre (quod absit) cõtingeret Gentiles nouam hanc (quam dicunt) sectam vltro dissilire in partes, ac Pro-uinciarum diuisione instituta, aut non velle, aut non posse diutius cohabitare. Non timeat quilibet illarum Regionum Dynasta quicquam Reip. suæ, quamdiu quietam Euangelicorum Ministrorum indolem, pacificamque viderit contesserationem: dormiat licet inibi sollicita Politicorum zelotypia, dū Catechistę semoto omni suspectæ diuisionis, & appropriationis affectu, se mutuo citra scissuram complectuntur; sed vbi integræ suæ ditionis secretissimam ab ijs institui partitionem audituri essent, quid non suspicabuntur? quid non cogitabunt periculi & insidiarum? Interim non cessabit frequēs illas obnauigare oras Calvinista, siue Anglus, siue Hollandus, quodque iam cœpit
suade-

suadere, persuadebit (vt alibi fecit) missos
 nimirum ex Europa Catechistas vni Re-
 gnorū illorū coronæ insidiari ac Imperio,
 factiosam sub religionis velo religionem
 quærere, iamque vniuersum diuissse Re-
 gnum, ac vnde quaque vinxisse totam di-
 tionem collocatis optimè insidijs, vnde si-
 gno dato Rempubicam Europæo cuius
 Principi turpiter prodant. Quo perduelliū
 classico quid efficacius ad armandam bar-
 baram nationem in Euangelicorum Prædi-
 catorum innoxiam turbam, quā inopinatò
 inueniunt diuissse sibi per Tetrarchias Im-
 perium, disiunctis (quæ hætenus promif-
 cux degebāt) familijs sacris veluti castrè-
 ses dicerent in Regno metiri stationes, af-
 signari cuique instituto suum districtum,
 in quo ad occasiones excubet, terminum
 cuius aditum tam industriè obseruet, por-
 tus vnde vnicè, suæ tantum legionis secre-
 tas suppetias expectet. Non sunt (crede mi-
 hi) imaginaria ista ferocioris persecucionis
 pericula: quid enim auditis, visisq; istis, non
 credat

credat zelofus, auidusque regnandi Barbarus? quid non agat vt occurrat imaginato periculo, vt turmas noſtrorum palantes inuadat ſimul, etiam vndique ad macellum conquirat, quaſi diffuſas vbique ſui ſceptri inſidias extincturus? Eſt porrò ea priuatarum etiam diuiſionum natura, vt factiones generent, ac ſchiſmata, quæ altercantium obſtinatione partium aliquandiu agitata ſenſim ipſam Rempub. ſecum in ſciſſuras trahunt, vnde & à principio cuius ſolerti Principis ſuſpecta eſſe ſolent. Ap-poſitè S. Ambroſius lib. de Noe cap. 26. *Hinc, ait, inſidia, hinc frequentiora hominibus pericula comparantur, fratribus in hereditatum diuiſione frequenter odia ſuccreſcunt; ſi fratri amplius aliquid collatum fuerit à parentibus, fratres alij indignantur magis, & gratiã à parentibus collatam, per inuidiam auferre conantur; iſta magis ſuſpecta bella, non tantum cibi, ſed ſingulorum donorum,*

IV. Fuit eius rei ex Ariſt. in Polit. apud

M

Græ.

Græcos exemplar in eo, quod *sacrum* ipsi *Bellum* deinceps nominarunt, cuius initia apud Phocenses, ex sola duorum fratrum contentione (quippe qui in pertinaci hæreditatis diuisione ipsam quoque fraternitatē acerbè diuiserunt) dissiliēte sensim in amarissimas factiones, in ciuitate orta fuisse leguntur. Ne posteris mirum appareat, si partitiones istæ dissidia, mox factiones, inde tumultus Regnorum parturiant, nec admittenda in Reip. discrimen. Vnde etiā fieret, vt Gentilis visa Euangelicorum Ministrorum quātumuis tranquilla diuisione, seditiosos damnalet, ac turbulētos, gentem cū lite seminātā, nec pacificè scientem ad inuicem commorari, à qua proinde facilius metueret turbationem foris cum imaginaretur illam tumultuari intus, nec dubitaret eam etiam Regna sibi posse quærere, cum incoepisset iam in secretioribus tetrarchijs proprii aliquid moliri principatus. Quod verò nō defuturi essent in hac Prouinciarum partitione ordinarij illi fructus, ac
sedi-

seditionum intestinarum germina (ex quibus Gentilis cōcepto tali Religionis acerbiori odio, ac Regni perdendi metu, ad arma cōuolaret, persecutione dirissima quasi radices seditionum extirpaturus) limpidissimè constare poterit ex ingenioso Aristotelis discursu in Politicis. cū cōissimam esse seditionis causam pronunciat [quando tantum quilibet de bono, aut honore gestit recipere, quantum sibi ipsi dignus videtur, siuè iam ex potentia, siuè ex diuitijs sagacitate meritorum præensione, qua se prætulerit reliquis] Vnde partim ex distributionis inæqualitate, partim ex contemptus, ac depressionis impatientia, cæteri lento calore plumbeas iras coquūt. Demumq; in manifesta iurgia erumpūt, hinc lucrum inde honorem sibi putantes eripi; vnde sensim ad intestinas procedendi collusiones, quarum fragor factionibus fit classicū. Porro si vllibi exacta seruari nequit diuisionis æqualitas, minimè & seruari posset in diuisione Prouinciarū, si qua vllibi fie-

ret; nam qui primò rem istam visuri esset, proprijs terminis non contenti, haud dubiè expectarent ex ea partitione irriguum superius, & irriguum inferius, cum alias nunquam diuisionem fuissent optaturi: quod si ergo ita obtinerent intentum vti concupuerat, orirentur lamèta partiù cæterarum: si non obtinerent, quærerentur ipsi, aliaq; via quærere conarentur aliorum portionē cōmodiorem; vnde mox assurgerent simultatum spinosa, rixarumq; studia tanto pestilentiora, quantò proprius accerferent vtri-que parti suspiciosam Barbari persecutoris feritatem.

V. Denique quid promptius fuerit Idolatræ cunctis occasionibus calumniandi intento, quam ferox Christianæ Religionis odium domesticarum collisionū scandalo excusare, quando etiam ipsos nouellæ disciplinæ Magistros videret studere partitioni, ac partibus, dissilire in opposita habitationum spatia, & quemlibet sua propria amplecti loca, quo cōmeare alijs fratribus

non

non liceat? Quid suspicioso tyranno ad se-
 uiendum opportunius, quàm si deprehen-
 deret inermes Catechistas de alieni soli par-
 titione contendere? Vtrique verendum ad-
 minus esset, ne quando dicerent gētes: *Vbi
 est Deus eorum?* Non. n. quidpiam in exem-
 plo Christi quem prædicamus crucifixū,
 reperimus, quod eam nouæ Politicæ for-
 mam in suis ministris excusaret, quando
 ipse temporalem Politiam, nec specietenus
 exercere volens non tātum Prouinciarum
 delectui pro se, aut suis neutiquam studuit
 (vtpotè cuius Regnū *non erat de hoc mun-*
do, ob quam causam etiam aliquādo postu-
 latus in Regem, fugit in mōtem, quasi illic
 vero suo Regno futurus in excelsis vici-
 nior) Verum etiam vnus priuatæ diuifio-
 nis arbitrium acerbè recusauit, respondēs
 ei, qui ipsum inter se, fratremq; elegerat di-
 uidendæ hæreditatis iudicē. Luc. 12. *Homo
 quis me constituit iudicem, aut diuisorem su-*
pra vos? immò Saluator idem dicere pote-
 rat: scimus quia Pater omnia dedit in ma-
 nus

nus tuas:& Pater non iudicat quemquam, sed omne iudicium dedit filio, exerce igitur actum potestatis tuæ, adiudica partem cui debetur: Nequaquã ait Dominus; neq; enim diuidendi Arithmeticam, sed vnionis professionem discipulis coram turba ostendere proposuerat cœlestis magister. ne quãdo & ipsi partitionibus eius exemplò inter se vacarent terrenis occupati; quo sensu in eum locum Ambrosius: *Bene, inquit, terrena declinans, qui propter diuina descēderat, nec iudex esse dignatur litium, aut arbiter facultatum*, multo minus diuisioni vacat qui Christi amore in extremas mundi plagas descenderit diuina promoturus, nō humana quæsiturus, neque enim pro vinitorū varietate diuersas per vineam suam ducere limitaneas sepes instruit cœlestis Pater familias, quibus ad inuicem diuidantur, sed pro vineæ tutela vnicam dumtaxat ei circumduxit, intra quā indifferēter laborarēt vniuersi, vtiq; sciens vnica illa mutua charitatis sepe permanente eā sufficienter muniam

nitam

nitā fore cōtra syluestris Apri exterminiū,
 ea verò neglecta, diuisisq; in propriæ cuiuslibet
 macerię tutelā colonis, parum abfore
 quin singularis eā ferus exterminet, ac depas-
 catur : quid.n. agent seiuncti operarij,
 quando foris vastabit eos gladius persecu-
 toris, & intus pauor, siuè vt de sui temporis
 calamitate conqueritur Apost. 2. Cor. 7. cū
 fuerint *foris pugna, intus timores* ? Neque
 enim mutua diuiforum Tetrarcharū zelo-
 typia timore vacua vnquam foret, quin al-
 ter alterum suspectum esset habiturus: op-
 portunè ad hanc rem Chrysoft. [Neq; hoc
 solum, inquit, erat graue, quod in suos fre-
 quens gerebatur bellum, & cōtinuum, sed
 quod inter fideles quosdam imperfectos
 exorta fuerant nonnulla scādala, & lites, &
 contentiones, & æmulationes, quas Paulus
 manifestat, dicēs: *foris pugna, & intus timo-
 res*, idest *pugna* (ait Chrysoft. hom. 14.) *ab
 infidelibus, intus timores propter infirmos
 fideles, ne decipiantur.*

VI. Faceret demum, & hoc ad obscu-
 ran-

randam illic occumbentium pro fide victoriam, si excitatis nostrorum controuersijs, Ethnicus Princeps à Catechistarum sanguine se postulare prætenderet suæ dumtaxat Reip. tranquillitatem, ac securitatem, quā metueret (vt olim Romani apud Tertull.) cum litigiosæ gentis impunitate consistere sic posse incolumem, adeoque se non Christianos persequi, sed factiosos, ac turbarum in Regno opifices, non Euangelij bonos nuncios, sed contentiosos, onerosos Reip. interq; priuata iurgia quieti cōmuni molestos prætexeret. Nota Iuliani Apostatæ duplicata in hoc genere crudelitas (ex Nazian. in oratione 1. in Iulianum.) quādo Martyrum à se enectorum causæ omnem alium seu turbatæ Reip. seu læsi Principis affigebat titulum, ne propter Religionem mori crederetur. Nimirum vtraq; eos spoliare nitebatur vita, & ea qua Christiani vivebant, & qua post mortem inter Christianos viuere poterant, sub martyrij laude nūquam intermorituri. Quo quidem necis genere

nere quid molestius esse poterat constanti
cuilibet Religionis pugili? nempè cum vi-
deret eam se fidem, qua sanguine suo pur-
purare tenebatur, substituto per fraudem
alio supplicij titulo turpius maculari, quasi
quæ talis quotidie instrueret in Reip. perni-
ciæ traditores, in quorum sanguine inueni-
ret fides Christiana, quod erubesceret etiã
ipsa: Nec omnino deesset modernis in Or-
be nouo persecutoribus aliquis iustæ vin-
dictæ color, quo hodierna illic nostrorum
foedarent martyria, si eos alieni imperij oc-
cultam moliri diuisionē intelligerent, quo
titulo in innoxios omnes communis exar-
descere posset laniena.

CAPVT NONVM.

*Cauendum ubiq; & maximè inter Neophy-
eos offendiculum ex diuisione, si fieret,
oriturum.*

I. **O**mnia mihi licent (inquebat Apo-
stolus 1. Cor. 6.) sed non omnia ex-
N pediunt

*pediunt &c. proinde nemo quod suū est qua-
rat, sed quod est alterius. I. Corin. 10. multo
minus quod suum non est, sed commune
omnibus, quod appropriari per partes lici-
tum fuerit, & cōsentaneum Christianæ æ-
dificationi, cum vnico suo, neglecti priuati
commodi, exemplo moneat Apost. ibidem
Corinthios, ne quod scandalum siue extra-
neis siue domesticis fidei præbeant, sine of-
fensione, inquit, estote Iudais, & Gentibus, &
Ecclesia Dei; sicut & ego p̄ omnia omnibus
placeo, non querens quod mihi utile est. ibid.
Porro in diuisionibus non publicam quæri
communis boni conseruationem (illud. n.
vnitum cōsistit melius) sed priuatam uti-
litatem captari cum proprietatis vsura om-
nibus manifestum est, quod quidem tantò
in Euangelicis Prædicatoribus compareret
fœdius, quātò oportet Nuncios Regni cæ-
lestis, ac sublimioris à limo, terreni Regni,
à cupiditate, ac priuati emolumenti studio
magis esse alienos. Vnde figuli illi quorum
fit mentio in genealogia stirpis Iuda, meri-
tò.*

tò amandati sunt ad sepes, in quibus sub
multiplici diuisione (nam figulus figulum
odit) commorari permittebantur, eo quod
luteas semper habeant manus, & ad cubitū
vsque limosa brachia, quæ proinde mutuis
charitatis amplexibus nunquā deseruiunt;
quæ figura aptissima est eorum, qui manus
suas terrenarum rerum auiditate maculāt,
vnde sepes diuisam quærūt habitationem,
nec fraternis indulgere volūt pacificæ de-
lectationis amplexibus, suæ vtilitati intēti.
Quod si ergo simile quidpiā figulinæ po-
tius sortis quā Apostolici cādoris apud suos
aduerterent Catechistas Neophiti vidētes
ei sepibus deinceps mutuè sua disiungere
habitaacula, ac diuiso communi hactenus
prædicationis imperio priuatæ negotia-
tioni animarum propriam diligere Pro-
uinciam, vtique scandalizarentur infir-
miores credentes eos, qui sibi ipsis tam an-
xiè terram diuidūt, parum solidè hactenus
de cœlo prædicasse, nec mundis sacra tra-
ctari manibus, quas limus terrenæ cuiusdā

auditaris repente videatur inuasisse. Certè
 nō ita primitiuam traxere Ecclesiam Apo-
 stoli, quando istam à se amolituri suspi-
 cionem illimet semper exhibuere manus,
 solum permittētes ad extrema pedum sibi
 apponi venditarum substantiarum pretia
 fulgens lutum, ne vel tenuissima proprie-
 tatis specie pusillos offenderent. Cauebat
 id ipsum nimis anxie Apost. Philippos pro-
 fecturus, protestando non se *datum* quære-
 re, sed requirere *fructum* Philip. 4. nec sibi
 probari, quod alij quæ sua sunt quærunt,
 non quæ Iesu Christi; vnde & Thessaloni-
 cæ manibus, nocte, dieque laborare maluit,
 ne quid recipiendo grauaret, aut offende-
 ret Neophytos, 1. Thess. 2. Similiter ad Co-
 rinthios rediturus proprijs se militaturū
 stipendijs, ne quem grauaret, sponderat:
Non enim, inquit, quaro quæ vestra sunt, sed
vos. 2. Corint. 12. Eodem ferè compendio,
 Tertullianus Gētilibus Christianorum ni-
 titur suadere integritatem, quasi ea Religio
 nesciat terrena quærere, quæ peregrina in
 terris

terris genus, sedem, spem, gratiam, dignitatem haberet in cœlo, in Apolog. c. 1. Quid autem obduxisset velando scandalo, si verè ei obiectum fuisset, non Christianos tantum, sed eorum maximè Præceptores de partitione Terrarum, de limitibus, ac terminis de pinguiori, meliorivè pascuo, de cæterorum fratrum à suo districtu exclusionem viriliter altercari? An charitatem qua norant habitare hætenus velut vnius moris in domo? An modestiam dum inter diuisiones efferuescunt tumultibus? An cōcordiam, quos deinceps vna terra non capit?

II. Non dissimulat vel ipse Ambros. lib. 2. de Abraham, quantum offendatur in eo, quod Abrahamum, ac Loth fratres alioqui sanctissimos simul terra nō capiebat, vt inter ipsos diuisione Prouinciarum fuerit opus: *Nulla, inquit, spatia possunt esse satis discordibus, quietis, & pacificis etiam angusta abundant, dissonis moribus etiam spatiosa coarctantur.* Vereor ne quid acerbius in Euangelicis suis Prædicatoribus notarent.

nou

noui Orbis incolæ magno animorū offendiculo, si Frater Fratri Catechistæ diceret. *Recede à me obsecro, si ad sinistram ieris, ego dexteram tenebo, si tu dexteram elegeris, ego ad sinistram pergam.* Genes. 13. interpretarentur siquidem cum Chrysof. hom. 33. *Antea erat pax, & charitatis vinculū, nunc rixa, & contentio.* Nec vana omnino coniectura. Nam vt ibidē quæritur Chrysof. *Vbi meum, & tuum, illic omne litiū genus, & contentionis occasio,* sine quibus transigi commodè diuisio non potest, vbi autē hæc non sunt ibi secura versatur pax, & concordia.

III. Non patebat prodigo filio compēdiosior ad ruinam via, quam vbi à fratre, & grandæuo Patre discedebat, petita parte, quæ se contingebat; nimirum hic intempestiuæ diuisionis erat fructus, dum propriū quærimus omnia perdere, quo sensu culpā ferè omnem in imprudentem hæreditariæ partitionis sollicitudinem reducit Chrysologus hom. 1. de filio prodigo, & frugi, di-
nifio

uisio enim census (ait ipse) *filium tulit de domo Patris, eiecit de domo, exemit patria, spoliavit fama, exuit castitate*. Et ne de pari causa dubites, pergit accusare proprietatis assertionem dicens: *Facultates unitatem, scindunt, fraternitatem separant, cognationem spargunt, parentes produnt, & violant, charitatem*. Formidolosa Catechistis sententia, quos non nisi in hoc cognoscēt omnes, quia Christi discipuli sunt, si charitatē habuerint ad inuicem. Io. 13.

IV. Mira semper elucebat in Paulo sollicitudo, ut ubiq; spiritualibus filiis anxie suos quoq; commendaret collegas, Titum, Timotheum, Lucam, Apollo, & alios, quos citra æmulationē permittebat sibi in eadem messe collaborare. *Misit, ait, ad vos Timotheum qui est filius meus charissimus, & fidelis in Domino, qui vos cōmonefaciat vias meas, q̄ sunt in Christo Iesu, sicut ubiq; in omni Ecclesia doceo*. 1. Corin. 4. alibi fateatur se rogasse Titum, ut quemadmodū coeperat ita perficeret in Corinthiis gratiam.

2. Cor.

2. Corin. 16. & ibidem meminit Lucae fratris, cuius laus est in Euangelio per omnes Ecclesias, gratias interim agens Deo, qui amplio rem dederat sollicitudinem in corde Titi, ut etiam spontè sua proficisceretur ad illos; alibi post Timotheum fidelibus commendatum, subdit: *De Apollo autè fratre vobis notum facio, quoniam multum rogavi eum ut veniret ad vos cū fratribus;* demum vniuersis ostendit, quod nō minus per aliorum sollicitudinem, etiam charitatis eorum ingenium comprobarit: quam multiplicē Apostoli inculcationē more suo ingeniosè expendens Chrysost. hom. 14. in 1. ad Corin ita concludit, *Nulla erat inter Apostolos inuidia, sed in vnum intuebātur, in Ecclesia adificationem, quamuis minor esset qui operabatur, omni enim studio confirmabant:* inde nulla dissentio, nulla partitio, quæ vel lucrum temporale, vel vanam gloriam, vel inuidiam argueret, quæ si per impossibile deprehēsa fuisset, non adeo fecunda messis Euangelica extitisset. Nil mirum

rum si magnis progressibus augebatur Ecclesia, cū tanta in Ministris splenderet animorum vnitas, ac simplex candor, quē nec zelus in palliorem, nec rixæ in ruborē, nec inuidiæ morbus alteraret in liuorem. Quātum putas obiecta tam Apostolica Euangelicorum Ministrorum imagine motum iri Neophytos illos, ac noui Orbis Catechumenos ad fidem arctius amplectēdam, acriusq; tuendam? quantum verò è diuerso per illa diuisionum iurgia (si quæ fierent) posse turbari? Eleganter rem complectitur Chrysost. hom. 53. ad pop. *Multi, ait, tabescunt, & pereunt, cum alios se praclare gerentes, cum Ecclesiam opere, vel verbo, vel proximum alio modo adiuuari viderint, &c. Quid enim queso palles, & tremis, & trepidus factus es? Quid mali factum est, quod splendidus frater, & illustris, & probabilis? non itaque coronari opus fuit, & gaudere, atque Deum glorificare, quod membrum tuum est splendidum, & illustre? Sed doles, quod Deus glorificatur. Vides quo tēdat im-*

O pugnatio

pugnatio. Sed nõ quod Deus, inquis, sed quia frater glorificatur. At per hunc ad Deũ gloria redundat, igitur & impugnatio tua. Verum hoc, inquis, me non contristat, sed per me vellem Deũ glorificari. Gaudeas igitur se gloriosè exhibente fratre; & per te rursum glorificabitur Deus, & omnes dicent: Benedictus Deus, qui tales habet seruos, ab omni liberatos inuidia, mutuis cõgaudentes bonis. Stolidum igitur est, ac indignum viro Apostolico, liuidos in suorum comministrorũ fegetem torquere oculos inuidentiæ spiris inflammatos, teneros. n. agnos tales fascino obtutus zelotyporum. Turpius est nolle in prælijs Domini admittere spontaneum cõmilitonem, ne cogaris in laude victoriæ sustinere collegam; quasi vel honore tuo, vel merito quidpiam ex fraterni consortij tolerantia deperiret. Nec ferè euidentius inquietæ indolis ostendi potest argumētum, quàm quæ consortij impatiens mauult sola dominari in modico, quam communicare in vniuerso. Aliter ad cauenda gentiũ scan-
dala

dala suos instruit Philippenſes Apoſtolus, Philipp. 1. ad mutuam in Euangelij indiuiſa cultura ſocietate: *Tantum*, inquit, *dignè Euangelio Chriſti conuerſamini*, *ut ſiue cū venero, & uidero vos, ſiue abſens audiam de vobis*, *quia ſtatis in uno ſpiritu, unanimis collaborantes fidei Euangelij.*

V. Quinimò tam ipſe Paulus eius regulæ fuit obſeruantiffimus, ut nec ſcādaloſos quidem aliquos, ac minus ſyncera intētiōne præditos Catechiſtas à ſuo grege duxerit remouendos, ne ex diuiſione maiorum odiorum ſemina manifeſtiora gentium offendicula, & Euangelij naſcerentur impedimēta. Quid. n. iniquius illis miniſtris, qui Paulo Neronianis vinculis impedito, ardētius ob hoc inſiſtebant Catecheſi, & Chriſtianorum multiplicationi, quatenus irritato magis perſecutore preſſuram vinculorū Pauli noua immanitate aggrauarēt. Quinā merebantur à cōmuni prædicationis remoueri conſortio, ſi non hi, qui ſpiritu vindictæ docebant fidem, ut confunderent,

Erant utique & istis fidelibus offendicula non contendenda, sed non tanta quanta eorum amotione, ac diuisione scandala nasci posse videbantur. *Quidam quidem & propter inuidiam, inquit, & contentione: quidam autem, & propter bonam voluntatem, Christum predicant, & iterum, quidam autem ex contentione Christum annunciant non syncerè, existimantes pressuram se suscitare vinculis meis.* O pestilens molestorum hominum consortiū, nō à Prouincijs, sed Oceani meritò à meliori cœtu diuidendū? Verum quicquid ad hæc mitis Apostolus? audi pacificum. *Quid enim? inquit, dum omnimodo, siue per occasionem, siue per veritatē Christus annuncietur, & in hoc gaudeo, sed & gaudebo.* En quantum intererat Euangelio multorum Doctorum, etiam nō omni ex parte syncera collectio, quam omni priuatæ quieti tantoperè anteponit Apostolus, cui aptè subiungit Angelicus Doct. Augustini sententiam: *Pastor* (siue etiam Prædicator) *qui propter veritatē annunciat, est aman-*

aman-

amandus; mercenarius qui propter lucrū, est tolerāndus; qui falsus est expellendus. Quonam ergo titulo superstites in aliqua Provincia Ministri exulare à se ceteros procurarent, à quibus etiam syncerè semper annuntiatur Christus? quomodo expediret Fidei instructores secundum institutorum differentias diuersis, ac diuisis alligari Provincijs, quando cuiuslibet sacri ordinis forma vbiq; cōferre aliquid ædificationis pōt?

CAPVT DECIMVM.

Expedit pro Fide Catholica alicubi nouiter vel antiquitus plantata diuersos ordines indiuisim excubare, ne recedente inde, vel obdormiscēte illic hoc vel illo instituto, emigret pariter, & fides, maximè ubi antiquiores pracones vineā Domini excoluerunt eandem proprio cruore rigantes.

I. **M**anifestum est (insinuāte idē Chrysostomo hom. 41. in Matt.) Totidem

dem viros Religiosos exponi grauissimæ
 ruinæ periculis, quot prælijs contra spiri-
 tuales simul, ac corporales nequitias inces-
 sante occupant; adeò vt non mirandum sit
 sicubi hæc vel illa Religio collabatur, sed
 magis quod contra tãtam diuerforum bel-
 lorum pōdera perstiterit, miraculi loco ha-
 bendum; præcipuè quādo ad alienum vsq:
 solum, ac solem transplantata longè à sub-
 sidijs maiorum, longius à consuetis solatijs
 à tutela suorum protectorum longissimè
 exul, & auxilijs destituta nullo fouetur pio-
 rū succursu, nullo perfunditur imbre, nisi
 cruentæ persecutionis atroci procella, sal-
 soq; heroici sudoris stillicidio: quanquam,
 & in his angustijs non desit, qui de sursum
 omnia suppleat, segregando pluuiã volun-
 tariam hereditati suæ. Interim non cessat
 inimicus domesticus sensim animosum spi-
 ritum ad letargum lentis disponere princi-
 pijs, adeò quod rarò vni alicui Religioni
 magna simul & diuturna bona constiterint
 aut constare possint, nisi frequentibus in-
 tersti-

terstitijs renouetur, vt iterum rediuiuo Patrum spiritui assurgat.

II. Certè magnū mare, & spatiosum manibus intrauere Apostolici Prædicatores, qui vastissimos Indiarum tractus, totumq; nouum Orbem suæ delegerunt piscationi: non ijs ab vna pistrice Ionam deglutiente, periculum imminet, illic. n. reptilia, quorū non est numerus. Opportunè Hieronymus ep. 4. tales monet, attendendum esse: *In quo littore pudicitia pirata sit, vbi Charibdis, & radix omniū malorum auaritia, vbi Scylla obtrektor, canes, de quibus Apost. loquitur, ne mordentes inuicem mutuo cōsumemini, quinimo etiam in media tranquillitate securi, Lybicus interdum vitiorū syrtibus obruamur, quod deniq; venenatorum animalium desertum nutriat.* Cum igitur tantis vndiq; impetatur insidijs religio, vt non omnino impossibile sit eam hinc inde omnino aut collabi, aut desiderari, aut etiam per secularem violentiam alicubi extrudi, vbi sola ipsa sudauerat, non aderunt (supposita diuisione)

sione) alij qui collabētem exemplo ac opere fulciant, aut in emigrātium horum subintrent, periclitanti Christianismo succollaturi.

III. Nec exemplis ea res indiget, cū adeo compertum sit vnum ordinē præ alio nonnunquam inuenisse, aut etiam perdidisse, gratiam in oculis Principū, & sicut alicubi vnum institutum solū, exclusis cæteris, admittitur à seculari Magistratu, ita facilē est aut inuidorū suggestionē, aut Politix prætextu, alijsque mundanis respectibus effici, quòd vnum institutum, permissis cæteris, alicubi excludatur, aut spontē sua emigret quo casu, nisi illi Prouinciæ dominus reliquisset semen aliorum religiosorum, quasi Sodomæ, & Gomorrhæ similis, & vniuersim illic Euangelij scintilla, remotis Prædicatoribus extingueretur. Iucundū est, quod Matt. 14. notabat Chrysost. ser. 170. Saluatorem licet de operariorū quæreretur paucitate, nullam tamen ex ijs quæ suppetebat mittendis seruasse parsimoniam, cū binos
semper

semper mitteret ante faciem suam, cur.n. duplicabat, qui tam pauci erāt? Sic, inquit, *destituta singularitas, aut negaret ut Petrus, aut fugeret cum Ioanne [en consortij necessitatem in Evangelica messis cultura, fideiq; periculum, ex vnici messoris singularitate] Citò.n.cadit (pergit idē) fragilitas humana, quæ de se superbè confisa socios despicit, nec vult habere subleuantem se, cum in tam facili huius, vel illius cohortis dissipatione, & lapsu necessarij sint, & Ministri labentibus, & qui alterna eos sedulitate potenter subleuent, & declinanti ministerio, qui illud eodem vsu, peritiaque instaurent.*

III. Rarò priscis Heroibus, ac religionis nostræ ducibus Monomachia placuit, maximè vbi multorum hostium dispar conditio certaminis pericula duplicabat: solerter August. cum Iuliano congregiens lib. 1. cōtra eundem, ijs verbis: *Ecce ego non vnus, noluit in se vnico totius victoriæ catholicę summam committi periculo, nec vniuersā fidei causam suo discrimine sustentare, nō*

P

tan-

tantum vt vanæ gloriæ notam effugeret; ve-
 rum etiam vt temeritatis omnem amoue-
 ret suspicionem. Nam & si quisquam præ-
 ualuerit (Ecc. 4-) *duo resistent ei*, ait sapiens.
 At verò funiculus triplex difficilè rumpi-
 tur. At quomodo aut periculū amoliretur,
 aut singularis notæ taxam declinabat vni-
 cus consortij cæterorum impatiēs manipu-
 lus bellatorum, si quis aliquando foret, qui
 solus amotis reliquis in vasta aliqua noui
 Orbis regione potēti se inimico obijceret?
 qui se sponderet solū sufficere, immò per-
 petuò suffecturum condiendis tot populis,
 tot Ecclesijs, conseruandæ in tanta vastita-
 te religioni? utiq; monomachia videretur
 si obijceretur, & diceretur illis. *Nūquid ha-
 bitabitis vos soli in medio terra?* Esa. 5. Nōne
 & domus. multæ grādes, & pulchræ deser-
 tæ fieri possunt, & absq; habitatione. Quid
 si relinqueretur aliquādo filia Sion, vt *um-
 braculum in vinea, & sicut tugurium in
 cucumerario?* c. 4. nec adfuerint alij, qui aut
 recenti adhuc calore, viuidi, aut prisci spi-
 ritus

ritus recuperatione rediuiui languentis interdum operarij labores accurrerent, qui prosequeretur, qui promoueretur? nimirum deficiente (qui aliquando solus sufficebat) cultore, deinceps *decem iugera vinearum facerent lagunculam unam & triginta modij sementis facerent modios tres.* Esa. c. 8. cunctaque frigerent adolescentis fidei incrementa, dum vnus ibi ordo refrigesceret. Melius profecto est *decem esse simul quam vnum, habent. n. emolumentum societatis suae, si vnus ceciderit ab altera fulciatur, si dormierint duo, fouebuntur mutuo; vnus quomodo calefiet?* Ecclesiast. c. 4. præclare in hanc sententiam Leo Papa serm. 4. de ieiunio septimi mensis Ecclesiasticus, ait, miles, etiam, si in spiritualibus praelijs possit fortiter facere, tutius tamen & facilius dimicabit, si contra hostes palam in acie steterit, ubi non suis tantum viribus certamen ineat, sed sub inuicti Regis imperio fraternis concordatus agminibus bellum vniuersale conficiat, *minori. n. discrimine multi consurgunt cum hoste,*

quàm singuli, nec facile patet vulneribus locus, quem opposito fidei scuto non sua tantum, sed etiam aliorum fortitudo defendet, ut ubi est OMNIVM causa, sit una victoria.

Huic proprius ad rem subscribit Bernard. ferm. 4. de Circuncis. ita inquires. *Tot sunt auxiliares quot socij, & tales qui dicere possunt cum Apostolo, quia non ignoramus astutias inimici, congregatur. n. pro fortitudine sua, terribilis est ut castrorum acies ordinata.*

Multo magis promiscua ista operariorum contesseratio præter Gentilium culturam, instaurandis illis regionibus necessaria est, ubi flamma hæresis combussit speciosa deserti, & veluti aper de sylua, vel Barbarus, vel Hæreticus exterminauit ferè domini vineam, qualis fuit Solymanus Turca Hungariam depopulans, & Lutherus magnam Germaniam partem, & Calvinus in multis Galliarum tractibus eam dementans, ut restituta ibidem Catholica religione, sint vindemiares ex reportato fructu, veluti vindemiares solitum *celeusma* cantantes, & si-

cut

cut (Ef. c. 9.) *exultant victores capta prada, qñ diuidunt spolia, & c. qui letantur in messe. Quod si [aqua lex adiudicata est, ut equalis sit portio remanentis ad sarcinas, & descendens in prælium. 4. Reg. c. 30.]* quanto rationabilius veteres cum nouis commilitonibus communem laborem subire, & æquam saltem retributionem recipere debent, ne putēt gētes, vel Hæretici sibi, nō Deo soli victoriam adscribere, qui triumphare facit eos in Christo: nolle illos in cōsortium admittere, si (quod absit) attentaretur, est alligare os boui trituranti: At quis vnquam plantauit vineam, & non comedit fructus eius? Parum ne laborarunt vetusta sacrorū ordinum instituta in missionibus apud Græcos, Cumanos, Tartaros, Iberos, Hungaros? notissima sunt monumēta, quæ P. Fernandez in sua concertatione prædicatoria, Bozius, & Bzouius, Maluenda, & nunquam satis laudatus R. P. F. Lucas Vadinguus in suis doctis. annalib. Ordinis Fratrum Minorum, & nouissimè noster pietissimus

tifs. M. P. F. Sigismundus Ferrarius in Historia de rebus Hungariæ Prou. nostræ Prædicatorum cap. 4. &c. quis omnia enumeret? claudetur ne ostium his commilitonibus qui in prima, & validiore acie stātes, viam, & modum certandi ad posteros transmiserūt, & edocuerūt. Congregavit Deus, ait S. August. 13. confess. c. 34. *Societatem infidelium in unam conspirationem ut apparerent studia fidelium:* diuidere ergo quis attentabit sublimi autoritate fulgētes, & eminentes verbi Dei præcones missos ad imbuendas infideles gentes, sacramēta, & ubi opus est, ad miracula facienda ministrātes, & generantes per Euangelium filios innumeros, meritò ex multitudine stellis cœli, & arenæ, quæ est in littore maris exæquatos, separantes preciosum à vili, instar diuini oris verbo suo distinguentes tenebras à luce, & collocantes spirituales suos in firmamento Ecclesiæ positos velut luminaria, ut illuminent sedētes in tenebris, & in vmbra mortis, semper hæ stellæ in omni ætate steterunt

terunt in ordine, & cursu suo aduersus im-
pios dimicantes. Benedixit quidem Deus,
(ex eodem Aug. c. 18.) non vni tantum tē-
pori, sed coronæ anni benignitatis suæ (mit-
tens operarios in messem suam) in qua semi-
nanda alijs laborauerūt, mittens etiā in aliā
sementem, cuius messis in fine est, &c. hor-
reum præparans annis trāseuntibus, & præ-
teritæ messi nouam adiungens, decedenti-
bus prioribus operarijs semper ministeriū
suū instaurat; quos vult, quot vult, quomo-
do vult ad diuinam agriculturā, siue in re-
gionibus Gentilium, siue hæreticorum le-
gitimos, & orthodoxos præcones destinan-
do, & eligendo. Vt nequam oculus illico
deprehenderetur; si quis zelotypia munus
cooperariorū respuat, vel dū aperit domi-
nus cataraëtas donorum suorum ad sua
arua fluentia restringat, quæ ad alios deri-
uare debent. Penes sp̄sum sunt diuisiones
aquarum, diuinorū charismata, & quoscūq;
voluerit, conuertendo corda filiorū homi-
num diriget, & adaquabit arida corda, ve-
lut

lut in abyſſo multa. Nō ſibi, ſed ex Aug. 13
 conf. c. 13. *Illi Zelat, qui eſt amicus ſponſi, illi
 Zelat nō ſibi, quia in voce cataractarū tuarū
 non in voce ſua inuocat alteram abyſſum, ex
 aliorum conſortio, cui Zelans timet, ne ſicut
 ſerpens Euam decepit aſtutia ſua, ſic & eo-
 rū ſenſus corrumpantur & à caſtitate quæ
 eſt in ſponſo noſtro unico tuo, excidant.*

CAPVT VNDECIMVM.

*In promiſcua variorum ordinum predica-
 tione mirabiliter ſplendet ubiq; Chriſtia-
 na doctrina conſonantia, & unitas.*

L.

Rgutè Momos noſtrorum
 dogmatum Hæreticos re-
 uincit Tertullian. de præ-
 ſcrip. c. 8. non poſſe eſſe er-
 ratum quod à tot traditū,
 & aſſertum eſt haſtenus, neq; enim facile
 contingit tam multos in vnā errare ſen-
 tentiam, adeò decorū eſt noſtræ fidei à tan-

ta

ta gentium multitudine, ac varietate prædicari, adeo gloriosum eiusdem fidei præcones tam varios, tam institutis, moribus, vestibus, familijs differentes, tam ætate, ordinum, & vocationum imparitate, inæqualitate charismatum multiformes in hanc tamen vnam conspirare sententiam, hoc solum ore vnico vociferari, ac contendere, vt Christus vbique Gentium adoretur: Non potest simile quidpiam vniforme è terrenis surgere humanæ sapiëntiæ lacunis, nunquam aliquid tam vnum, tam ab hominibus æqualiter receptum, tam constans, & indubitatum excogitauere Philosophi, cui ipsimet inter se non contradixerint, nunquam. n. hæresis etiam tertium, aut quartum infecerat sectatorem, manere amplius vna potuit, nec vel primuli illi decem à Geneuësis olim ad Brasilianos à Caluino imbuendos destinati extendere nauem potuerunt, quia iam totidem in eas oras comportauerat fides, quot personas. Vnicum illud est, catholicæq; doctrinæ proprium à multis

Q

multis vniformiter prædicari, quæ quidem nota in dispersione Ordinum Religiosorū, ac diuisione minimè reluceret. *Communis* ait Basil. in constit. Monast. c. 19. *est Deus, communis pietatis mercatura, communis salus, communia certamina, communes labores, communia premia, & certaminum corona*, nempè ex diuinæ communitatis prototypo vrget, ac certaminis communitatē seu plurium vnitatem: pergit namquē, *ubi multi vnus, & vnus non solus, sed pluribus, ubi militans alijs militat, & qui orant, vel psallunt, militantes adiuuant.* Audi multos in vno vnum in pluribus, quo forsan id insinuat, quod suis Apostolis, ac Euangelicis Ministris distinctius optabat Christus, cum dicebat. *Pater sancte serua eos in nomine tuo quos dedisti mihi, vt sint vnum sicut & nos*; nimirum salua personarum distinctione, illaque compage spirituum, quæ creaturis possibilis est.

II. Alludit ad hunc sensum aliquanto propinquius Nouatianus lib. de Trinit. c.

22. apud

22. apud Tertull. explicans. n. Sanctiss. Trinitatis mysterium, ait. Denique hanc concordia unitatem, ita & Apost. Paulus cū personarū tamen distinctione, nā cū ad Corint. 1. Cor. 3. scriberet. Ego, inquit, plātavi, Apollo rigavit, sed Deus incrementū dedit; itaq; neq; qui plantat est quicquā, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus, qui autem plātāt, & qui rigat unum sunt: quis autem nō intelligat alterum esse Apollo, alterum Paulum, nonne eundem atq; ipsum Apollo pariter, & Paulum? Deniq; & diuersa uniuscuiusq; sunt officia prolata; alter. n. qui plātāt, alter qui rigat, hos tamē duos, nō quod unus sit, sed quod unum sint proposuit Apost. Paulus, ut alter quidem sit Apollo, alter vero Paulus, quantum ad personarum distinctiones pertinet, unum ambo sint; nam quando duorum una sententia est, veritas una est, fides una est, una atq; eadem religio est, unus Dei timor est, unum sunt si duo sint, unum sunt dum ipsum sapiunt, etenim quos persona ratio inuicem diuidit, eosdem rursus in-

Q 2 vicem

uicem religionis ratio conducit. Et quamuis idem atq; ipsi non sint, dum idem sunt, & ipsum sunt, & cum duo sint, unum sunt, habentes in fide societatem, etiā si gerant in personis diuersitatem. En illustrem S. Trinitatis imaginem vnitatem cordium cū multiplicatione personarum, quam nequaquā fugere tenentur Euangelici Prædicatores, ne conuersatione negent, quod ore proferunt: & ne dubites prædicationis consortium quod vrgemus, ad præfati mysterij inter credibilia sublimissimam annunciationem pertinere; audi Chrysolog. ser. 170 [S. Trinitas, quæ ex duodenario numero Apostolorum triplicatè partitam conscendit quadrigā, nunc ascendit, & bigam discipulorum combinatorum, binos. n. misit illos ante faciem suam, vt Iudæorum, & Gentium vocatio duobus nuncijs monstretur] Quid clarius? dissolue ergo hanc bigam Euangelicam, & Catechistarum, & Sanctiss. Trinitatis Euangelium in nouo Orbe non progredietur. Diuide promiscuas diuersorum

Ordi-

Ordinum rotas.& quiescēt Ezechielis animalia. disiunge alicubi Catechistarum in vna prædicationis voce mirandum confortium,& speciosā illius primi mysterij imaginem obliterabis,ne plures vnū esse deinceps appareat.

III. Parum admirabitur Gentilis in mysterio Christiano, cum illud domi suæ non nisi ab vno genere hominum (quos facile est conspirare) exceperit, maximè videns inde decedere ministros cæteros,quasi doctriinarum illa,non Prouinciarum cæpisset esse diuisio, parum animabitur Catechista sola domestica virtutis suæ laude, quando nō adessent diuersæ familiæ præcones eius industriam approbātes. Præclarè vt omnia S.Ioan.Chrysostom.hom.37.in Act.*Quam* inquit, *habet mercedem doctōr non habens cui ostendat edoctos, quam etiam qui docentur, si non optima fruantur doctrina?* Et ita similiter alter altero opus habet, Et Principes his qui reguntur, Et duces subditis: Principes enim multorum gratia sunt: Nullus enim

enim sufficit per se ipsum aliquid operari, siue suffragia dare oportet, siue consilia, & sententia honestiores fiunt à congregatione, & multitudine. Robustius itaque est quod à multis offertur consilium: plausibilior doctrina quam Doctorum varietas, ac sententiarum commēdat vnitas: honestius suffragium, quod diuersis placuit, non secus ac lautior ex multorum symbolo instruitur coena (vt meminit Aristoteles 3. Polit. 7.) quoniam vnusquisque sui aliquid in commune confert quod omnibus proficit. Immo plurium in eodem pio exercitio pacifica vnitas conducit, eodem teste ad incitationē dilectionis, ac bonorum operum; propterea maiora potest cōmunitas Ecclesia, quàm per se ipsum nullus potest. ac demum allegans illud: Vbi duo vel tres sunt congregati in nomine meo, ait, si duo magna possunt, multo magis plures, quamuis vnus sis, multum valeas.

IV. Certè ipsiusmet triumphantis Ecclesie nonnullam maiestatem idem Sanctus illic

illic relucere existimat, vbi militantes, Duces, ac Magistri in concordī vnitate pacificè cōmorantur. *Dic oro, ait, num in Sacramentis tumultuatio quædam, aut turbatio? quando baptizamus, quādo alia omnia facimus, nonne silentiam, & quies alia omnia detinet? hac in Cælo pulchritudo dispersa est. At vero si religioso silentio obmutescit secularium turba in Sacramentorū receptione, ac instructione; quomodo ab iisdem accipietur, si quādo in minori pressura tumultuarentur spōtanei Ministri? Hanc ob rem, & apud gentes male audimus, quasi ad ostentationem omnia facientes, & ad gloria studium, sed si hoc prohibeatur, etiam primariū sedium amor extingueretur. Hæc Chrysostomus, vt dissidia quæ oriri possent, præuisa, antequam enascantur, præciderentur.*

CAPVT DVODECIMVM.

Promiscua diuersarum Religionum in nouo Orbe, & alijs infidelium Regnis cohabitatio, facilius lupos Hereticos (si qui sub ouina pelle irruerent in eas caulas) deprehendere potest, & erroribus, si seminari contingeret, facilius occurri posset.

I.

Artyr Cyprianus compendiosam viam arbitratus est ad detegendos lupos, hæresimque in semine extinguendam, si vigilans diuerforum vndique Pastorum excubaret multitudo, vt quod non vidisset oculus, aduerterent oculi, & si vnicum fefellisset, aut circumuenisset custodem atrox bestia, nō fallerēt pari successu & reliquos: verba eius sunt epist. 67 ad Stephanum. *Idcirco frater charissime copiosum corpus est. Sacerdotū concordia glutino, atq; unitatis vinculo copula-*

pulatum, ut si quis ex Collegio nostro heresim facere, & gregē Christi lacerare, & vastare tentauerit, subueniant ceteri, & quasi Pastores utiles, & misericordes, oues dominicas in gregem colligant. Vtique idem vastissimis illis tamquam ab Orbe nostro diuisis Regionibus immineret periculum, si cubi vnicum tantum exulantibus cœteris degeret Religiosorum Catechistarum institutum longe ab aliis remotum, ita quod nec ipsorum ad illos rumor ob locorum distantiam, nec horū ad istos frequēs communio ob diuisionis zelum posset pertinere. Quo casu si vnus vel alter huius, aut illius familiæ sensim rotari inciperet vertiginis spiritu (maximè si quod inter suos auctoritatis fastigium longo vsu obtinuisset) aut alius secularis astutiæ haberet plurimum: certè verendum esset, ne prauorum dogmatum splendida nouitate plures sibi lucraretur ex suis assecclas, quàm inueniret contradictiones, tantòq; serperet venenum securius, quantò distarent longius qui nul-

R la

la domestica passi one præoccupati , liberè
 contra fraudulentas machinationes decla-
 marent. Vni Ecclesiæ vniuersali, eiusq; Ca-
 piti visibili in terris concessa est secura in-
 defectibilitatis æternitas, particularium Re-
 ligionum nulla est, quæ non alicubi, vel in
 præcipuis quoq; membris exerrare à fide
 possit: luculentam huius rei demonstratio-
 nem leges apud Sanctum Vincentium Le-
 rinensem contra prof. voc. nou. cap. 15.
 vbi varijs exemplis elegantissimè definit
 quæstionem, Cur magnos interdum viros
 excelsi nominis inter suos, ac splendidioris
 literaturæ permittat Deus hæresim conde-
 re , aut Ecclesiam infami schismate lace-
 rare , qui aliàs maiores quoque esse pote-
 rant si minores esse voluissent, nimirum tē-
 tat nos in eo , ac soliditatem fidelium pro-
 bat fidei autor, vt norint non inniti Eccle-
 siæ fidem humanæ industriæ, nec ab homi-
 num quantumuis sapientum , quantumuis
 illuminatorum autoritate dependere. Om-
 nes quidem Apostolos Luc. 22. (quid mi-
 rum

rum si & Apostolicos missionum socios, ac
 successores?) præsūperat expetere ad cri-
 brum impudens Satan , ac pro vnico Petro
 rogatum est ne deficeret fides eius, quæ cō
 firmandis fratribus indefectibilis præserved
 batur, vt agnoscerent etiam futuri Euange-
 lij Præcones, non suam esse, sed Petri firmi-
 tatē, qua consistunt, qua opprimūt, qua cō-
 culcant portas inferorum, ne quādo frater-
 norum auxiliorum pertesi, suisq; fidentes
 viribus, singularitatem putent esse solidita-
 tē, cū tamē Chrysologo testante, facilis sit
destituta singularitas, aut negare, aut fuge-
re, vt supra de hac re nō nihil expendimus.
 Quis ergo non videt vehementius expedi-
 re in ijs quoq; Regionibus multiformē va-
 riorum Ordinum vigilantiam excubare,
 promiscuē, vt vel non subintret nouitiorū
 dogmatum pestilentia, vel vbi hanc vel il-
 lam inuasisset domum, pateat fidelibus sa-
 lubrior aliorum Orthodoxorum sinus quo
 confugiant, vt cōtagium moniti effugiant.
 Pulchrē Cyprianus in præfato loco prose-

R 2 qui.

quitur. *Quid enim, inquit, Si in mari muni-
tionibus suis sumptis infensus, & periculo-
sus portus esse nauibus cœperit? nonne nauig-
antes ad alios proximos portus naues suas
dirigunt, ubi sit tutus, & salutaris introitus,
& statio secura? aut si in via stabulum ali-
quod obsideri à latronibus cœperit, ut quisq;
ingressus fuerit, insidiantium illic infesta-
tione capiatur; nonne commeâtes hac opinio-
ne comperta stabula alia in itinere appetunt
tutiora, ubi sunt fida hospitia, & receptacu-
la cōmeantibus tuta? quod & nunc esse apud
nos debet frater carissime, ut fratres nostros
qui uitatis Marcionis (aut quicumque alibi
surgeret) scopulis, petunt Ecclesie portus sa-
lutares; suscipiamus ad nos prompta, & be-
nigna humanitate, & stabulum commeanti-
bus praebeamus tale quale est in Euangelio,
quo à latronibus vulnerati suscipi, & fove-
ri, & tutari à stabulario possint. Nō vni tan-
tum cohorti committitur regendus exerci-
tus, sed vni duci diuerfos militares ordines,
& sub vna statione diuersarum nationum
bella-*

bellatores ordinanti . Nequaquam igitur
vni instituto, exclusis cœteris, committēdi
sunt omnes fideles Neophyti, vt ab eius
vnico fonte haurire cogatur, quicquid ex
eo purum impurumve, corruptis hinc in-
de eius canalibus aliquādo (vt fieri potest)
profluxerit, nec satis tutē vnico quantūvis
centoculo Argo committebatur Ius cu-
stodia, quin eum blanda mendacis Mercu-
rij symphonia, profundo tandē somno pau-
latim excæcaret, eò quod oculi, quāvis plu-
rimi, quāvis acuti, vnus tamen capitis erāt
in vnico Argi cerebro radicati, in vnica frō-
te communi vita, cōmuni sympathia colli-
gati, ideoq; ad communem somnum vno
dormitante faciliores. Nec enim furto sub-
ductum fuisset Pastori pecus, si pro cētum
illis oculis non nisi quinquaginta oculati
aduigilassent, quos simul harmonica non
sopiuisset impostura. Ita contingere posset, si
in Orbe nouo greges vni concrederentur
familia, citraq; assistētiam cæterorum etiā
cētum proprijs oculis excubaret, nondum
à dulci

à dulci nouitiorum dogmatum sibilo, tanta suppeteret contra conniuentiam, somnumq; securitas, quanta si varij gregem circūstēt oculati; facilius enim oculos in vnica fronte collucentes philautica possibile est decipi sympathia, vt vni eorū dormienti plures condescendant, errori conniueāt, aut etiam accedant, quodq; commēbri sui delictum excusare, aut occultare nequeūt, præsumant mordicus defendere, ac contra Maiorum (sicubi innotesceret) correctionem secretis fouere subsidijs, animare suggestibus, armare præsidijs, ac omnia demū agere ne cōmēbrū suū dormitasse, aut excessisse in aliquo videatur, neve in vno oculo totus arguatur Argus, tota confundi videatur communitas; siquidem priuatorum affectuum, ac domesticæ passionis ea violentia est, vt nonnunquam malit homo cū suis contubernalibus decipi. quàm sapere cum extraneis, & amētur ductores proprij simul cum ipsorum lapsibus: quod si quando inter Religiosos (quod absit) contingeret, vt

con-

contingere attēta humana fragilitate posset, larga nimis, ac libera periculosis phantasijis sterneretur via, ac ibi præcipuè vbi distante longius summo Pastore vnico semper insomni, semper indefectibili, remotisque cæterorum Ordinum saltim alternantibus excubijs, vni soli instituto constaret liberum totius Fidei disseminandæ arbitrium.

II. Quid si particularium Ecclesiarū Pastoribus sponsis iam sacro ijs nexu subarrhatis nulla fit iniuria, si præter ipsorum indubitatam vigilantiam tutelæ gregis perfectiori eius adiunguntur Apostolici fidei catholicæ quæsitores, vt securius, pleniusq; de munitissima custodia provideatur gregi, vt nullus insidiatibus lupis relinquatur aditus, nec rima sit quam multiplex ouile circumdans oculus non obseruet: certè nec indecorum esse poterit Ordinum vna cōmorantium illustri varietati, si inuicem se custodiant, inuicem dulcis profectus vicissitudini intenti. *Deus enim* (vt cum Augu-

stino

stino dicā in Regula) *qui habitat in vobis, ēt isto modo custodiet nos ex nobis*, quando scilicet nō æmulationis studio, sed mutui auxilij amore intendunt. Septem oculi super lapidem vnum, eoquē intencionē dirigunt, vt omnia in lapidem vnum, in vnā Apostolicæ obedientiæ petram dirigantur,

III. Parum eam œconomiā probat Arist. in Politic. in qua serui omnes ex vnica deliguntur, natione, vt V. G. Omnes sint Alemanni, vel omnes Dalmatæ; facilius enim sectas in domo instruunt, ac diuisiones, qui ignota cæteris lingua mutuò se colligant, & malorum conscij, dum ab alijs non intelliguntur, securius inter se concurrant. Nec modicum spiritali Oeconomix eadem quadrat regula, cui proinde ad cauendas pessimas conspirationes vbique institutorum religiosorum conducit diuersitas, ac varium promiscuæ seruitutis obsequium, vt semper supremus Dominus Magister, IESV Christi in terris Vicarius de cunctorum opera, solertiaque fideliter informe-

tur,

tur, ne qua inter vnius idiomatis domesticos secta liberis initijs inchoari valeat, si quando tales diabolus ad cribrum pro voto suo postulare.

IV. Cribrauit aliquando importunus dæmon Pelagium, Sergium, Eutychetem, quos iidem inter primos stiparunt erroris confæderati, qui fuerant eiusdem instituti contubernales: at concurrente ex alijs Monasterijs Hieronymo, Hilario, August. & cæteris, detecti sunt lupi qui callidè sæuire constituerant in ouile. Fascinauit idē seculis hīs vltimis, Lutherū, Bucerum, Ochinum, alios: sed quæ non Religio ad cõe incendiū restringendū conuolabat? aderant cunctorū ordinū accinctæ phalāges, irruētibz hostibus aditus resistēdo præcludentes. Sed quid, si quos huius vel illius Ordinis viros in nouo Orbe degētes omni aliorū Religiosorū vallo nudatos, eadem nouitatis inuaderet vertigo; quis adeò promptè succurreret furentibus, quis moneret, aut saltim induratos arceret ab innoxio grege,

S cūm

cum foli illic inter suos degerit, ijsdem forte dominarentur?

IV. Nō abſimili ingenio paucis ab hinc luſtris ſupplantauit tenebrarū Angelus M. Ant. de Dominis Archiapoſtatā Spalatēſē, vt omnium Epiſcoporū ambitioſē vrgeret mathematicam æqualitatem, obtruſa noua Ariſtocratica Reipub. forma, quam reiecta vnus ſummi Paſtoris Hierarchia Eccleſia induceret. Quid ſi ille iam pridem in Angliam profugus, aliquando ad longinquas alterius Hemisphærij oras à ſe fuiſſet deſtinatus? certè, quo pauciores inueniſſet . qui reclamarent, eo ſecurius rudi Genti ſuas perſuaſiſſet veterator Eccleſias; mox fortè etiam mutato tantisper dogmate, & ad ſollemnioſiorem ambitionē accōmodato, ſummum ſe illarum partium venditaſſe poterat Hierarcham, ſuamq; Eccleſiam quæ illi cōtigiſſet, vel Prouinciā, V. G. Mexicanā vel Iaponicā, iactitare potuiſſet ſaltim pro illo Hemisphærio ſe vniuerſalem, duos forſitan ſomniando & admittendo Sūmos

Pon-

Pontifices (vt olim duo dominabantur Imperatores) ita vt vnus Antarctici, alter Arctici poli diceretur Papa, quorum hic veterem, ille nouum Orbem gubernaret: qua inuentione quid sibi prima fronte speciosius? quid ambitioso Apostatae dulcius? quid Ecclesiae vnitati luctosius excogitari potuisset? nec dubitem quin suo ibidem non caruisset satellitio, si quos illic inuenisset suos symmistas, & Archisinagogos Geneuenses, quos nec Religionis amor, nec Apostasiae pudor, nec summi Pastoris coercuisset formido, nec denique torrens multiformium ex omni ordine Religiosorum, quos (supposita Prouinciarum diuisione) non inuenisset. Non ex propriae phantasiae latebris hi casus possibiles prodeunt, sed de lacunis putridis Spalatensis. is. n. libro 6. de Repub. Eccl. c. 2. vbi Imperatoriā dignitatem cū Papali parificasset, scripsit, quod *sicut Imperator potest amittere totum Regnū, ita & Pontifex multas Ecclesias amittere potest, & Episcopos restringi ad solam*

Provinciam Romanā, erigi alium Patriarcham, vel plures Patriarchas in Occidente, ex causa noua Imperialis ciuitatis, aut propter alias Ecclesiasticas commoditates, cum pleno Patriarchali priuilegio, unde posset etiam non minus facile quam laica potestas, Pōtificalis potestas variari. Fictio ista à Spalatenſi pro Occidēte (ob vtilitatem Ecclesiarum, ædificationem ciuitatis Imperialis, Patriarchale priuilegium cū illa ficta plenitudine potestatis quam callidè ad ditio- nem solam Romanam restringit) adinuenta est. Quid si (cum Oceano vastissimo se committens ad diuisos ab Orbe Britannos aufugit) ad Americanas postea repertas insulas Pontificatum distrahere ausus esset inaudito prodigio, & ob vtilitatem Ecclesiarum Americanarum, & locorum intercapedinem, Imperialis ciuitatis commodo, etiā obstruisset, addita locorum intercapedine duos summos Patriarchas cum paritate priuilegiorum, & potestatis, Europæū vnū, Americanum alterum? nonne monstruosa duo

duo capita in Ecclesia inuexisset? nonne vestem inconfutilem in duas partes secafset? Ne ergo semina ista ab Apostata iactata, in regulos erumpant, expedit omnigenam Sacerdotum familiam excubare, mutuanque operam impendere, ne diabolo ullus detur locus per has rimulas intrandi, & irrumpendi in ouile Christi, qui in hoc adlaborat sub pallio zeli cōpagem, & vnitatem ministrorum dissoluere, vt aperto Marte caput visibile Ecclesiæ, à quo totū ecclesiasticum corpus indiuiduo nexu dependet, inaudito portento adoriatur.

V. Denique expedit promiscua in illis Regionibus variorum Ordinum præsentia amplificandæ nouellorum Martyrū coronæ, quorum glorioso certamini plausibilius attestando, multorum, ac maximè extraneorum mirè conducunt testimonia, vt citius ab Apostolica Sede (cui vnice reservata est eius tituli solemnis concessio) approbētur, nequa oriri possit suspicio fictos aliquos martyres Europæ persuaderi (quod absit)

absit) isthoc enim stratagemate, non fidei tantum scissura, sed etiam rituum nō modica procuraretur confusio, ad iniuriam Ecclesiæ, quinimmo à varijs diuersorum institutorum Religiosis, ex omni illarum Regionum promiscua messe, hinc inde com-
meantibus, ac in Europam redeuntibus, citius, vniuersaliusq; innotescunt celebres illorum Martyrum agones ad fidelium ædificationem, ac sacræ missionis stimulum, ac denique cū indiuisæ culturæ studiosi fuisset probantur Martyres, & ab omni similitate, æmulatione, inutili zelo, ac proprietatis amore alieni abundantius satisfit iusto, debitoq; illorum prælijs examini, quando nempè inter cæteras eorum virtutes mirificè processum fulciunt vnitatis studium, amor fraternitatis, corde, verbo, opere, manifestata cōmunis cōcordiæ professio, sine quibus, vt neq; esse, sic nec declaratur Martyr gloriosus: audi Martyrem Cyprianum lib. de vnit. eccles. *Pacem nobis Christus dedit, concordēs, atque unanimes esse præcepit dile-*

dilectionis, & charitatis fœdera, interrupta,
 atque inuiolata seruari mandauit: exhibere
 se non potest Martyrem, qui fraternam nō
 tenuit charitatem; docet hoc, & contestatur
 Apostolus Paulus dicens: si tradidero cor-
 pus meum ita ut ardeam, charitatem autē
 non habeo, nihil sum. Ad præmia Christi (qui
 dixit, hoc est mandatum meum, ut diligatis
 inuicem sicut dilexi vos) pertinere non pote-
 rit, qui dilectionem Christi perfida dissensio-
 ne violauit, &c. Cum Deo manere non pos-
 sint, qui in Ecclesia Dei vnanimis noluerūt;
 Ardeant licet flammis in ignibus traditi, vel
 obiecti bestijs animas suas ponant, non enim
 illa fidei corona, sed pœna perfidia, nec religio-
 sa virtutis exitus gloriosus, sed desperationis
 interitus, occidi talis potest, coronari non
 potest, Multum quippe interest inter Mar-
 tyrem, & eum qui quouis alio titulo apud
 infideles trucidatur.

CAPVT XIII.

*Expedit respectui Sedis Apostolicæ ubique
locorum, Catechistas ex promiscuæ sedu-
litate paritate in humilitatis, & obedi-
entia officio contineri.*

I.

Biurgat nonnihil asperius
Gentium Doctor I. Corin.
II. suos Corinthios, ob sa-
cre Eucharistiæ modicā re-
uerentiam, priuatis enim
aliqui cænulis domi lautius distendeban-
tur, cum in Ecclesiam ventum erat, iam nō
esset Dominicam cœnam manducare, quip-
pe quos ad satietatem etiam saturrimā ali-
quando propriorum esculentorum præoc-
cuparat ingluuies. Explicaturus hanc Apo-
stoli periodum Chrysostomus, non Domi-
nicæ tantum Cœnæ, sed & ipsorum in hoc
facinore Corinthiorum iniuriam, ac detri-
mentum notat, ait enim idē hom. 27. *Quod*
Domini-

Dominicum est, priuatum faciunt, itaq; ipsi primi sunt ignominia affecti, qui à mensa sua maximā abstulerunt dignitatem: quonā pacto? quoniam Dominica Cœna, hoc est Domini, debet esse communis, quod enim Dominicum est, idem est commune; nam si Domini tui est, quemadmodum est, non debes tanquam proprium tibi assumere, sed tanquam rem Domini cōmuniter omnibus proponere, siquidem hoc est Dominicum, nunc autem non est Dominicum cōmune, sed tibi, cum nō sinas esse, comedis. Non absimili euentu, si qui Euangelici prædicatores alicubi sibi solis hanc, aut illam arrogarent noui Orbis, vel aliarum infidelium regionum Prouinciam, maximam certè ei auferrent dignitatem, quæ cōmunis hætenus patuerat omnibus, eò quòd Dominica erat, nō propria, nec approprianda seruīs, sicque primi ipsi ignominia se affectos deprehēderēt, quippe qui à portione sua communitatis abstulissent dignitatem; communitatis dico, nō quia hæc aut illa particularis Regio Ecclesiæ incorporata meruisset aliquando nun-

cupari *universalis Ecclesia* (nulla. n. quantumvis immensa Orbis portio hunc titulū adæquat præter vnicam S. R. Ecclesiā) sed illius communitalis , quæ in propriæ feruitutis agnitionem alios admittit conseruos intra vineam , ne quid sibi Dominicū ipsa prætendere videatur exemplo malo agriculturalum, qui eiectis à se quamplurimis cōseruis vineæ, præsumebant appropriare sibi hæreditatem, cuius auiditate perciti, ad ipsam vsque hæredis filij necem processerūt. Certè Pater non nisi sponso filio (cui deinde cum sponsa communis facta est suppellex) dixit: *Dabo tibi Gentes hereditatem tuā, & possessionem tuam terminos terræ: Psal. 2.* qui etiam vel ea ipsa quoque calceamenta quæ in Idumæam extendit (mittendo Carthistas) *sua* vocat , vt illud inferat *michi alienigenæ subditi sunt. Psal. 59.* quare verendum esset, ne quando Dominicum esse cessaret, quod commune esse non finitur , nec *universali Ecclesiæ* videatur accedere , quod , vt in particularem commoditatem cedat,

cedat, inquiratur, *quod enim Dominicum est, idem commune est*, inquebat ille.

II. Cum verò ea etiam humanæ fragilitatis conditio sit, ut propria quæque extremo conatu attollamus, deprimamus aliena; quid mirū, sicubi instituta alterius Hemisphærij diuisione vnaquæque Religio, quo infirmioribus hincinde abundaret affectis, eò imprudentius suam cæteris messem anteferre, suosq; æstimare labores, & iactare propriæ ditionis florem vanissimè contenderet? non deesse possent fortassis qui prætenderent à Religiosis cæteris Prouincias, à suis Orbes novos adduci ad Christum: dicerent alij Discipulis se Apostolis æqualia præstitisse: deniq; qui periculosius crederet suis honorifica discretionē à reliquo Catechistarum vulgo alicubi segregatis, integrum aliquod, nouumq; *uniuersum*, incubere: mentior si non nihil extenso vocabulo (ut est hoc seculū immanis nomenclaturæ feracissimum) suam partem, & particularem messem *Vniuersi Ecclesiam*, quin

Ecclesiam uniuersalem, attitulare, pulsarentur. Græcorum quondā imprudens fuit, insolentia, cum Ioannes Constantinopolitanus Patriarcha, Orientis (quem omnino credebatur suum) vastitatem vastiori superbia emetiens *uniuersalis Ecclesia se Patriarcham* voluit ab omnibus appellari; cui in eodem fastu, ac fastigio alius successit Cyriacus eiusdem Orientis ambitum ambitioni suæ accommodans, affectansq; paris nominis *uniuersalitatem*. Verum Romani Pontifices suæ nunquam potestatis immemores egregiè semper ambitiosæ Gentis resistere vanitati: Ioannem Pelagius Papa, eiusq; successor Gregorius Magnus potenti compescuerunt proprii iuris defensione, Cyriacū Leo increpuit. Nec mouere quenquam debet horum Pontificum suauis modestia, qua & ipsi *uniuersalitatis* titulum videtur declinare, quod nō ideo accidit, quod eum sibi in recto acceptū sensu non deberi crederent, quippè quos Chalcedonensis Concilij Patres, alijq; pluries hoc titulo *Oecumenici*

nici, Apostolici, Patrum Patris, Episcoporum
 Episcopi, &c. ornauerant; sed quia æquiuo-
 cum erat vocabulum, falsamque generare
 poterat opinionē, quasi ita Romanus Pōti-
 fex vniuersā Ecclesiæ curā gereret, aut cæ-
 teris inferioribus Patriarchis, ac Pastoribus
 in solitudinis partē assumptis nihil curā-
 dum superesset, respuerūt: ita colligitur ex
 Pelagij discursu, cum inquit, *Nullus Pa-
 triarcharum hoc vniuersalitatis profano vo-
 cabulo utatur, quia si unus Patriarcha uni-
 uersalis dicitur, Patriarcharum nomen cæ-
 teris derogatur, &c. quapropter charitas ue-
 stra neminem unquam suis in epistolis uni-
 uersalem nominet, ne sibi debitum subtrahat,
 cum alteri offert honorem indebitum.* Idem
 exhorruit ambiguae vocis periculum Ma-
 gnus Gregorius epist. 30. ad Eulog. sic scri-
 bens: *Tunc verè honoratus sum singulis cū
 quibusq; honor debitus non negatur; si enim
 me vniuersalem Papam vestra sanctitas di-
 cit, negat se hoc esse, quod me fatetur vniuer-
 sum, sed absit hoc, &c.* Hoc igitur si recusa-
 runt

rūt Pōtīfices illi qui verè *uniuersales* erāt; quo sensu accipiendum esset si qua (quod absit) noui Orbis Ecclesiā à suis Catechistis nominaretur *uniuersalis*, post negatum alijs comministris consortium communis circa eam sollicitudinis? Pontificū aliquando (dum ita exigebant temporum pericula) ciuilitas fuit, & in subiectos Episcopos indulgentia, vt tantisper ab vniuersalitatē titulo prudenter abstinerent, ne viderētur exauctorare, aut nō admittere cooperarios Dominicæ hæreditatis Non patietur Catechistarum (qui in nullo vero sensu *uniuersales sunt*) Christiana humanitas, vel eundem *uniuersalitatē* ambire titulū, & cooperarios à sua portione excludere, vel hos excludere, vt illum assequantur. sanè vnica IESV Christi Ecclesia est, nec ferè aliter à Cypriano lib. de vnit. eccl. definitur, quā *Grex suo Pastori adhærens*. vnde sicubi renouaretur Ioannis Constantinopolitani petulans ambitio, exultarent vel ipsi adhuc infames M. Antonij de Dominis cineres, dū
 exten-

extensa ad plures Ecclesias *uniuersalitate*,
nō iam amplius supra cæteras, sed inter cæ-
teras (vt dicebat) dumtaxat Romana sedes
imperitaret. Nec profanum istum loquēdi
modum excusaret vlla aut synecdoche, aut
mentalis restrictio, quandoquidem si tuis
præ cæteris, etiam sub Romana, particula-
ribus Ecclesijs *uniuersalitatem* dederis, ela-
tio est, si cum cæteris, mira confusio, cum
quælibet dicta fuerit *uniuersalis*, quæ effre-
nis titulorum licentia magno carere peri-
culo non potest. scio me hic nec somnia
fingere, nec monstra quæ feriam, at trāseo;
sufficere enim debēt cunctis quæ Magnus
admonebat circa idem propositum Grego-
rius: *Absit hoc, recedant verba, quæ vanitatē*
inflant, & charitatem vulnerant, addoquē
sensim obedientiam (quod absit) erga Ro-
manam sedem euacuarent.

III. Porro modestam virorum Apostoli-
corum humilitatem, quantum promiscua
fouet plurium in eiusdem victoriæ laude
participantium cōmilitonum societas iam
supra

supra attigimus, vt qui gloriatur, feruitutis suæ non immemor, in Domino gloriatur, cuius est & vinea quam colimus & vires quibus eam colimus, & demū nos ipsi qui colimus; bene Chrysostomus: *nobis ne cura sit quid multi sentiant, neque ultra quam oportet de gloria solliciti simus, Deo viuimus, non hominibus, in Cælo ciues sumus nō super terram: illic premia, & braua nostrorum laborū iacent, illic expectemus laudes, illic coronas, eatenus curemus homines, ne eis offendiculo, & damno simus.* Neq; tamē inficior singulare aliquid deberi fortissimis illis Quadrigis Aminadab, quæ hæsitāti in littore Israeli viam fecerunt per mare exponenti animas suas tunc populo Dei præcedentium iter deinceps secuturo: sed vnicum id vrgeo ne singulare transeat in singularitatem, nec frater temerè infletur aduersus fratrem, quasi à manipulis cæterorum adorandus, priusquā id ei Dominus indulserit; meruit siquidem veste Ioseph se cerni à fratribus; at non constat eum lon-
gin-

ginq̃ua ab ipsis quæsiuiffe habitacula studio singularitatis, nec tolerabile est, aut iustum, quod apud Petrum venerabilem ex 17. lib. 4. contra fratres iactitant illi habitaculorum (quos arguit) diuifores, taliter sibi de sua præ cæteris excellentia blandiētes: *Felices nos, quos longè probabilior institutio comendat, quos beatiores alijs monachis mundus prædicat, quorum opinio aliorum existimationem, quorum dies aliorum lucernam, quorū Sol aliorum sydeus obscurat. Nos religionis perditæ restauratores, nos emortui ordinis resuscitatores. Nos moribus, nos actibus, nos vsibus, nos vestibus à cæteris diuifi, & veterū teporē ostentui fecimus, & nouū nostrorū feruorem præcellere approbamus.* Hæc quidem tunc tempore Petri venerabilis erat quorundā Religiosorum imperfectorū mutua æmulatio, tantopere inuisa Sanctis, quæ propria æstimationis turgebat inflatione, quæ vt prosequitur Sanctus, *mētium unitatem* scindebat, quæ ipsas domos ab inuicem secernebat, quid sperandum,

vbi eadem Regiones iam non domos , aut habitacula separaret?

C A P V T X I V.

*Ipsis Religiosorum in Orbe nouo promiscuis
Catechistarum Ordinibus, non leue
damnum ex huiusmodi diuisione
obtingeret.*

I. Eritò in vltimum reiecimus locum , quod in viris Apostolicis infidelium conuersioni intentis haberi solet in postremis , damnum videlicet proprium , seu domesticum illud sit, seu personale, quod quamuis tunc æstimari ab ipsis nec soleat, nec debeat, quando melioris , aut communioris boni lucrandi affulget occasio; nihilominus ea deficiente non omninò quoq; negligendum videtur. Certè durissimum meritò omnibus adeò fructuosus in ea vinea Religionibus videtur

tur, cum extenso post tot annorum promiscuam populationē nouo distributionis funiculo, nōnullæ aliorū cōmigraturæ integris alicubi exuerētur Prouincijs, ac nō domibus tantū particularibus, insuper incertæ si alibi tam feliciter in noua suæ Tribus portione funiculos tentoriorum suorū poterunt dilatare. Alia Religio sicubi nōnulla sibi domicilia amissa per lustrorum persecutiones cæteris seruarat residua, quanta à persecutoris furore potnerat abscondere, communive Barbari incendio eripere, iisdē per commilitones, & comministros suos sentiret spoliari, & vnde eadem nondū extruserat ferox persecutor, inde eam mītis conseruus emoueret, quo spectaculo non stomachum quidem aut bilem, at viscera tamen priorum possessorum commota iri quis dubitet? maximè vbi de vltima reliquiarum perditione ageretur, vnde totius instaurationis sperabatur remedium: & si mater tenerioris filij ægrius fert separationem, quo animo erit Pater spiritualis deser

turus filiolos, quos mallet iterum semper cum Paulo parturire? quo animo infirmiores filij ad aliorum patrum quæstionē inopinatò amandandi? Certè onerosum erit cuilibet plantasse arborem, & non gustare fructum eius:

II. Sed dices puerile id esse, ac alterna regionum permutatione facilè hoc damnū refarciri: quinimò noui, ac specialis honoris accessu compensari abundè, cum quælibet Religio diuisionis beneficio propriū fortiretur populum acquisitionis, in quo sola ipsa gloriaretur, quod ab Apostolico spiritu nequaquā alienum est, cum & Petrus Iudæorum, ac Paulus Gētium Doctor speciali gloria nuncupentur, vt non vereatur dicere Paulus ad Galat. 3. *Qui operatus est Petro in circumcisione, operatus est mihi inter Gentes.* Sic igitur poterit, & quæuis Religio suis dicere Neophytis: *Nonne opus meum estis vos?* 2. Cor. 10. Verum, vt synce rè dicam, pueriliora ista sunt, quam vt aut detrimentum compensent, aut Apostolico

spi-

spiritu consentanea demonstrentur: quāuis enim (v̄t exponit S. Tho. in cap. 3. ad Gal.) *Petro commissa fuerit autoritas, v̄t prædicaret Iudæis tantum, & Paulus Gentibus*, id tamen intelligēdum est *quantum ad principalitatem, & appropriationem*. aliquanto tempore sub initia nascentis Ecclesiæ necessariam, sed postmodum, & Petrus prædicauit Gētibus, & Paulus Iudæis, nulla enim hic interueniebat, aut iuris, aut officij coarctatio, nec priuatio largioris potestatis; quomodo enim aliàs permisisset Petrus Paulo ad Hebræos tam prolixè scribere, aut Paulus Petro quòd Romam adiret, artem ipsā Gentilitatis adoriturus, si hoc erat falcem in alienā messē mittere? quare facillimè patet quantum inter hanc & illam diuisionem intersit. Memini dirissimo cachoethi simile cōtra Religiosos mendicantes fuisse despumatū, quando prædicationis officium ab ijs omnino amotum esse quidā cupiebant, eò quod ab Episcopis (quibus id functionis ex propria vnctione dicebant,

com-

competit, præuenti essent, sic quod in eorū
 messē ipsi appropriatam nemini, vel ex
 commissione quoque liceret iniicere adiu-
 tricem manum, ne officiorum oriretur con-
 fusio, ac super alienum inciperent ædifica-
 re fundamentum noui Prædicatores, quod
 cauerat Apostolus ad Rom. c. 15. dicēs: *Sic
 autem predicauit Euangelium, non ubi no-
 minatus est Christus, ne super alienum fun-
 damentum ædificarem.* Et alibi 1. Corin. 10.
*Non in immensum gloriantes in alienis la-
 boribus, siue secundū Glossam, ubi alius fun-
 damentum fidei potuisset, quod esset ultra
 mensuram gloriari.* Et paulo infra, ubi dici-
 tur, *non aliena regula,* exponit Glossa, *de his
 qui de alieno sunt regimine; ut sunt plebes de
 regimine Episcoporum.*

III. Verum iam pridem his, similibusq;
 cauillis occurrit nobile illud par Doctorū
 Thomas, & Bonauentura, ostendendo id
 Apostoli eiusdem voto cōtrariari, cū dicit:
Vt sapiens Architectus fundamētum posui.
 (Glos. prædicationē) scribendo contra im-

pu-

pugnantes Religionem, *alius autem super-*
adificauit, unusquisq; autem videat quomo-
do superadificet, quod Ambrosius intelligit
 de superædificatione doctrinæ, vt proinde
 nec Prælati Ecclesiarum iniurium sit, nec
 primis certarum in altero. Hemisphærio
 Prouinciarum Catechistis, sicubi noui
 eorum culturæ accedunt eorum Prædi-
 catores, sicut nec Paulo iniuria facta, cum
 Ioannes accedebat Ephesum, nec Petro,
 cum Paulus Romæ iactis iam hic, & ibi
 fundamentis ædificabat: adeo longè abest
 à mente Apostoli id quod ex eius cit. ad
 Rom. testimonio, videbatur exprobare ob-
 iectio, quasi non liceret alieno fundamēto
 superstruere, quamuis id Paulo aliquando
 necessarium fuerit, vt transiens eos quibus
 Christus iam annūciatus fuerat, apud alios
 fidei fundamenta moliretur; nam (vt expo-
 nit S. Thomas) Apostolus ad Rom. lib. 3.
 non tantū cupiebat ædificatis superextrue-
 re, *sed etiam à fundamentis incipere*, vbi ne-
 cessarium erat: quod non fuit in immēsum
 glo.

gloriari, testante eodem D. Sancto, quia nec sibi per hoc aliorum quæ fundamētum posuerant, arrogabat labores Apostolus, nec fundamento eorum, ceu inutili, aliud apponere fundamentum contendebat, nec denique de aliena regula, aut alieni regiminis fidelibus (v. g. Antiochenis, aut Romanis, quos & ipse excoluit) tanquam de sibi subditis, aut sibi vni obligatis gloriabatur, vti nec faciunt in nouo Orbe Euangelici Prædicatores, quamdiu promiscua sedulitate eas oras excolentes, aut fundamenta locant, aut vbi ea iam facta inueniunt, doctrinam Apostolicam superædificant industrij quaquauersus operarij, ac mutuis inuicē obsequijs succollātes in ædificationē Corporis Christi, Ephes. 4. quatenus ex eo totum corpus ostendatur per omnem iuncturam subministrationis connexum.

IV. Fateor non longe abesse mundanos ab eorum indole, qui vocauerunt nomina sua in terris suis Psal. 48. vt promiscuā aliorum structurā in suo à se posito fundamen-

to

to non sustineāt, eò quòd vnicè proprij nominis, & sobolis carnalis æternitatem quærant: sed quid viris Apostolicis cum spiritu seculari mundanorum? quæ communicatio tum lucis ad tenebras, tum filiorum lucis ad filios tenebrarū? absit, immò & abest à Religiosis Euangelij præconibus, quot quot Orbi nouo lucent, hæc ambitiosa vanitas, vt quibus iniunctum est portare nomen Domini coram Regibus, & Gentibus, sui quærant nominis dilatationē, id dicebāt gigātes illi. *Venite faciamus nobis turrim* &c. Gen. 11. Non sic autē Apostolici Prædicatores, qui ad hoc extrema Orbis aggrediuntur climata, vt iterum fiat omnis terra *labij vnus*, &c. eatenus, qua omnis lingua confiteatur, quia *Dominus noster*, &c. & sicubi tales religiosa sibi domicilia excidāt, reuera excidunt, vt non habeant latera pro saxi, &c. sed, sicut ipsi sūt tunctionibus, prefuris expoliti lapides, ita à priorū martyrum triumphali cruore suorum parietū incrustationem auspicantur, si enim Chri-

stianorum sāguis (Tertull. teste) semen est, Augustino certè etiam Cænobiorū cæmentum est; nam secundum ipsum in psal. 132. *Sanguis Martyrum peperit Monasteria*, quæ utpote tāto venarum, immò vitarum sunt fundata: quomodo ab innoxijs, ab industrijs, veris, ac propinquiorebus eorum filijs, inuecta Regionum diuisione, defererētur?

V. Deniq; si cuiuslibet ferè Religionis effusus inibi sāguis, ideo quasi promiscuis riuis eam sibi obsignauit Prouinciam, ne illa vnquam ab vllius instituti successoribus exanguis defereretur: si agonalis ipse Religiosorum Martyrum cruor sub altare Dei vociferans totidem suis ora laxat posteris, quot fistulis ipse, quot arterijs, quot venis exiliens spiculatoris ensē insecutus est: si demum lentis vstulati flammis Apostolici Heroes sub ipsis adhuc fumantibus mistim fauillis vitalem filijs secuturis absconderunt calorem; quā humanitate, quā pietate inde à commilitonibus suis arceri, aut ad diffitas aliorum Regionum oras amandari potue-

potuerunt eorum filij, ac fratres, & vniuersa spiritualis cognatio? videlicet ne ibi ferueant, vbi suorum calant cineres, ne ibi luceat, vbi suorum sanguis terram purpurat, ne ibi clament vbi suorum guttura etiam truncata latiori hiatu, patulisq; arterijs tantopere vociferantur? non sunt tam arcti constitutiendi limites Euangelico spiritui, qui vbi vult spirat, nec sunt fabricanda viris Apostolicis Cyclopea agestorum montium obstacula, ne liberè volitent vt nubes, Orbem quaquauerfus imbre serotino perfusuræ.

VI. Sed quæres, fuerit ne Apostolorum iniuria, cum ab ipso Salvatore ad solam Iudæam Euangelij præconio imbuendam restringerentur, adiuncta seuera inhibitione: *In viam gentium ne abieritis?* quod si idem nunc inter Euangelicos illarum partiū ministros conueniret, vt alter alterius messem ac fines non ingrederetur; utiq; adhuc nō minori quàm tunc Apostoli fruerentur spiritus libertate. Verùm quærendum rursus, num id imitandum proponatur Apostolo-

rum successoribus, an vero illud, *Euntes in mundum, &c.* si ergo aliquando Palæstinæ termini Apostolicæ prædicationis fuere limites ante resurrectionem, ita opus erat, testante Hieronym. vt inexcusabilis fieret Iudæorum perfidia, quibus vnice ad id vsque temporis vniuersa discipulorum, vna cum magistro insudarat pietas. Expediebat idē rudibus adhuc Apostolis, quibus ad exercitationis palæstram Palæstina primitus data fuit (annotāte Chrysostomo) vnde deinde consummati pugiles *egrederentur ad vniuersi Orbis agones*, & vbiq; volitarent intrepididi, ceu pulli circa nidum proprium prius exercitati, quo modo & nostrorum temporum Apostolici præcones primum domi propriæ multorum annorū disciplina exatati, in ieiunijs, vigilijs, varijs pietatis, & virtutum exercitationibus, tanquam in tyrocinio assueti, veluti ab vmbra ad Solem, in patentissimam vniuersi Orbis arenā emittuntur, erumpuntq; in agonalem circum, qualem illis non distributionis funiculus, sed

sed Solis rotæ per mundi Hemisphæria signarunt amplissimum; prodeunt inquā, ea quæ in auriculam acceperant prædicaturi super recta, & quod in ostio speluncæ à leuis auræ sibilo didicerant, laxatis arterijs per aperta peregrinorum climatum spatia vociferaturi, vt in omnem terram exeat sonus eorū, vnde coarctari ab æqualibus nec debent, nec possunt, ne fructus vniuersalissimæ prædicationis interlabatur. Quid si Gentibus strictis innocentis Ecclesiæ multiplicibus arterijs eius præconiū in vastissimis aliquād o noui Hemisphærij tractibus mandetur, & cogatur vt iterū conticescat? Præclarè Angelicus Doctor id ad Ecclesiæ persecutionem spectare docet, magnū inducens Gregorium lib. 20. moral, cap. 30. iuxta illa Iobi lamenta, *Quasi caputio, siue caputio*, vt S. Th. legit, *tunica succinxerunt me*, sic discurrentem, vt tunc Ecclesiæ vocē crudeliter intercipi dicat, quando caputio, quo non nisi operiri debuerat à persecutoribus succingitur, idest constricto enormiter

ter caputio torquetur, verba sūt Magni Pō-
 tificis: *Tunica caputium collum circumdat
 inducentis, collum verò si stringitur, vocis
 usus, & vitalis flatus enecatur: Sanctā ergo
 Ecclesiam reprobī quasi caputio tunica con-
 stringunt, quia in ea persecutionibus suis vi-
 tam fidei extinguere conantur; hoc quippe
 conari persecutores eius specialiter solent, ut
 ab ea ante omnia verbum predicationis tol-
 lant. Ad reliquum festinemus.*

CAPVT VLTIMVM.

*Summa cautela proinde occurrendum dia-
 boli insidijs id vnum satagentis, ut inter
 Dei ministros symmetria, & unitas spiri-
 tus dissoluatur sub pietatis prætexitu.*

I.

*Ingens olim, & fat periculo-
 sa diuisio, nobilissimā Co-
 rinthum inter ipsa nascentis
 fidei primordia contur-
 babat, ita procurante dæmo-
 nis insidijs, astuque, quo sēper inimicus ho-*

mo

mo synceræ Apostolorum seminationi infidiatus est: notauit hoc diligenter Chrysostomus, ad cautelam futurorum, rem, discursu, vt solet, profundiori definiens: *Cum. n. inquit Hom. 1. in epist. ad Corin. in præfat. diabolus ciuitatem (Corinthiorum) magnā, populosam, veritati inhaerentem, diuitiarum, & sapientia nomine admirabilem; Gracia caput* (Atheniensium enim, & Lacedæmonum res amisso iam principatu defecerant) *maximè autem promptissimo animo verbū DEI susipientem videret, inter ciues discordias disseminauit. Ad has autem insidias occasione ei fuere diuitia, & sapientia, & inde incolarum factiones; siquidem multitudo sponte sua quosdam Principes constituerat, alij alios tanquam sapientes secuti, à quibus persuasi homines, maius quiddam hos quàm Apostolum & dicere, & docere posse contendebant: inde orta contentiones, & schismata, vt unusquisque etiam suum baptistam, & catechistam extolleret dicendo [Ego quidem sum Pauli, ego Cepha, ego Apollo.] Est nempe*

pè ista vitiata naturæ nostræ pronitas, particularis semper excellentiæ, etiam post tam profundum lapsum inter misérias cupida, nitatur perpetuò extollere propria, & ne qua desint, quæ extollat propria, diuidere quoq; cōmunia, magis cupiens partem sibi appropriare modicam, in qua suspiciatur, quam communicare in toto in quo suscipiatur, vt faciebant Corinthij. Quod quā perniciosum sit, præcipuè in sacra Euangelicæ proplantationis cultura, quamq; opportunum inuidētis diaboli conatibus, hinc aliquantulum colligi potest, quod communiter post frustra excitatas crudelium Tyrannorū persecutiones, post infeliciter tentata Idololatrarum obstacula, post obiectas inaniter aduersantium hæreticorū machinas, cum aliter obrui surgētem vndequaq; Euangelij messēm, aut reprimi potentem diuini verbi victoriam non posse animaduertit; eò tandem confugere solet, vt ipsos fidei præcones rupta charitatis compage, ab inuicem dissilire faciat, perq; diuisionē,
aut

aut magis diuersionem ipsorum, Apostolicas vires quæ unitæ fortiores erant, eneruet. Notum satis est Orbi nostro, qualiter in Nouo, in vastissimis inquam Gentilium regionibus (ne antiqua exempla reuocare opus sit) recens detectis obstiterit Christiani dogmatis promulgationi callidus vector: feroces primum barbaræ Gentis armabat manus in Christianorū illuc aduentantium innoxios cœtus: carceres, tormenta, pyras, ac lenta laponū excitabat supplicia ad communem Euangelicorum præconum persecutionem, mille martyria, mille theatra, mille cruces contra vnica saluificæ crucis confessionē erigebat, sed (vt fieri solet) in vanum; nam etiam ipse Christianorum sanguis (vt iam pridem Tertullian. in Apologetico annotauerat) *semen* erat, quod miris, ac subitis incrementis in immensam repullulabat messē Christiani germinis; Per hæreticam ergo versutiam, dolosque pseudo-politicos tentāda erat alea, instigatis perduellibus Hollandis, & Anglorū mi-

Y

nistel-

nistellis, vt apud Barbaros Dynastas Religionis negotium, ceu Reip. perniciem, & insidias coronarum interpretarentur, quasi eriperet Christus mortalia, qui Regna dat coelestia, nec animarum ista, sed corporum, ac ditionum esset piscatio. Vnde resuscitatus Principū infidelium furor aliquādiu, edictis, ferro, flammis Christianam Gētem longe à plebe sibi subdita arcere conatus est. Verumtamen cum & hanc suspiciōē paulatim euacuaret religiosa omnium Catechistarum integritas, candorque ab omni temporalium cupiditate manifestè alienus, supererat, si extrema fortuna dēmō ipsum illud tandem conaretur aggredi Christianorum Præconum vexillum, ex quo suum agmen à prædonibus dignosci, ac secerni voluit Christus (cum dixit, Ioan 15. *In hoc cognoscet mundus quòd mei estis Discipuli, si dilectionem habueritis ad inuicem*) vt nimirum dum Catechistarum concordia res parux crescunt, vix, nisi eorūdem discordia forsan dilaberentur. Cupit igitur impu-

rus

rus spiritus (vt cum Cluniacensi discurrā
epist. 3. lib. 1.) *Inter Pradicatores iacere po-
tuum discordia* (prout est humanæ fragili-
tatis infirma conditio) *vt recedente vna &
sola charitate, vniuersa virtutum genera mi-
nori labore valeat effugare,* & inter se arie-
tibus gregis conflictantibus, oues Domini-
ci gregis securius versutus lupus inuadat,
& ad inuicem militiæ Christianæ ductori-
bus præliantibus, absq; alia inuasione Resp.
parua, & pusillus Christi grex suis met dif-
fidijs destruat.

II. Ne tamen boni specie careat larvata
diffidiorum suggestio, nil fortasse ita com-
modum, ac opportunum serpenti antiquo
occurrit ad procurandam animarum sepa-
rationem, quam si à corporum separatione
incipiat, sub melioris profectus colore, hæc
instillanda, videlicet an non conueniat ma-
gis singulas vastissimarum illarum regio-
num Prouincias singulis assignari cultori-
bus Euangelicis, vt accuratius excolantur,
ne qua Catechistarum ex promiscuo om-

nium labore oriatur cōfusio : ne ædificetur à subsequētibus in alieno fundamento : ne obseruentur immēsitare operis Apostolici Prædicatores , si in solidum cuiq; curāda restet vniuersa illa Regio , adeoque partiedas esse prouincias : assignandam esse diuersis Catechistarum ordinibus portionem vineæ , in qua laborent ne alios turbēt , aut ab alijs in proprio fundo conturbentur , paci , & profectui expedire , vt indiuisa omnium socialisque prædicatio , tanquam tenellus fœtus diuidatur.

III. Sed nō poterit gyrū Arcturi dissipare versipellis , vnitas . n . posuit De' stellas in ordine suo ad lucēdū super terram à misera inquietudine defluētū spirituum , & indicatiū tenebras suas nudatas diuino lumine . Ista procedūt ab eo qui perniciosis contentionibus ipsam conantur effundere charitatem , & vnitatem . Certè vt dicebat Aug. lib. 12. confes. c. 16. *Sicut fons in paruo loco vberior est , pluribusq; riuus in ampliora spatia fluxum ministrat , quam quilibet eorum*
riuo-

riuorum, qui per multa locorum ab eodem fonte deducitur; ita & prædicatio vberior sicubi riuus riuo adiungitur, vt fiat fluuius grandis (fluminis. n. imperus lætificat ciuitatē Dei) & vberrima scateant fluentia veritatis, quā si seorsim è lōgissimis tractibus, locisq; remotissimis, & si abūdè, deriuantur, ob id rigauit mōtes de superioribus suis, vt copiosa esset prædicatio, inter mediū montium pertransibunt aquæ, vt cōmunis esset prædicatoribus, legitimisq; verbi præconibus administratio sermonum Dei, sicut veritas omnibus cōmunis est. ob id clamabat Sāctus ille Antistes c. 25. in 12. cōfess. *Tremenda sunt iudicia tua, quoniā veritas tua nec mea est, nec vllius, aut illius, sed omniū nostrum, quos ad eius communionem publicè vocas, terribiliter admonens nos, vt nolumus habere eam priuatam, ne priuemur ea; nam quisquis id quod tu omnibus ad fruendum proponis, sibi propriè vëdicat, & suum vult esse quod omnium est, à communi propellitur ad sua, hoc est à veritate ad mendacium,*

cium, qui enim loquitur mendacium, de suo loquitur; & propterea siue in accipienda, siue in tradenda veritate, commune debet esse, quod omnium est veritatem amantiū studium. Huc refertur fraterna, & pacifica vnitas, vt nullus sibi, nec alterutrō priuatis placitis, & finibus hæreat, nec hic in isto, nec in hoc iste, sed ambo in ipsa quæ supra mentes omnes est incommutabili veritate. Indiuiduam, & indiuisam voluit Euangelicæ veritatis prædicationē ille qui facit concordia in sublimibus. Hic perpetuus Christianitatis character, qui nunquam terrenū illum funiculum distributionis adhibuit, & in nullius mentis aciem in animarū pificatione prouocanda, atq; quærēda cadere potest talis scissio, nisi eius qui per inania cordis sui cū suis phātasmatibus vagatur, & voluitur, sufflantis in puluerē, & excitantis terrā in oculos suos; nec. n. religiosi pectoris ista cogitatio est, nec à natura Euangelij proficiscitur, sed eā & typhus & superbia parere solet. Et quando cætera argumenta

deef.

deessent ad contrarias suasiones restrictionis, & partitionis eiusmodi, illud non leue argumētum, apparebit absq; dubio vberius (nisi me mea fallit opinio) vis ingēs, & omni natura sublimior indoles illa Euāgelicæ prædicationis, quæ reſerato potentissimo ignotarum regionum, & Regnorum ostio, sicut hætenus factū est ex promiscua Catechistarū opera citius transfretabit prædicatio ad gentem couuulsam, & dilaceratā, diuinorum mysteriorum ignaram, ambulātem in via sensus sui, magisq; Ecclesiæ tentoria dilatabuntur, & extendentur funiculi eius ad extremos terræ. Tandem si hæc non suadent, suadeat Apostolicæ Sedis auctoritas (ex decreto, quod in fine apponetur opusculi) quæ viam facit in mari equis suis, & omnium ordinum legitimè missis operarijs voluit esse cōmunem, indiuiduā, & vniformem prædicationem conseruātibus vnitatem spiritus in vinculo pacis, & charitatis.

Hæc

HAec pro indiuisa Euangelij prædicatione suadenda, ex dictis sunt desumpta Sanctorum, ad concordiam firmādam, & præcauēdas tentationes quas malus ales posset suggerere. eas maiori energia, & gratia depellet lux illa inaccessibilis, quæ melius loquitur intus, quam quis disertissimus suadeat foris. Aderit spiritu suo, spiritui præconum aduersus spiritus nequam, qui & facilitatem humilitatis, lucem veritatis, dulcedinem charitatis, pacē pietatis infundet, & si quis adhuc extra propriæ mēsuræ terminos vagari vellet, & vltra nutritorias cunas superba imbecillitate se extenderit, miserè corrueret. Serua ergo Domine operarios tuos in nidulo dilectionis, & vnitatis tuæ, & plumescāt, & suo tempore per aera volitent veluti volucres cœli, & de medio petrarum edant canoras voces prædicationis tuæ, & implumem pullum, hunc nidū relinquentē serua. ne conculcent transcurrentes viam, repone iterū in nido, & ibi tādīa plumescat, donec volet, & in discursu Euangelij nunquam deficiat.

Coro.

*Coronis totius discursus , continens exhorta-
toriam ad Euangelicos præcones.*

Ndiuisa ergo Euāgelicæ præ-
dicationis natura non meis,
sed Sanctorum documentis,
& Apostolicis constitutioni-
bus probata ; iam vela colli-
go. ad Prædicatores Apostolicos, mundi lu-
mina, quadrigas Christi, oculos orbis, pisca-
tores hominum, dispensatores multiformis
gratiæ Dei , paræneticus iste sermo dirigi-
tur, non vt vos instruam , sed exemplo , &
feruore vestro me excitem ad pietatem,
quamquam excitando charitatem vestram
nec essem insipiens, dicente Tertullia. Gla-
diatores perfectissimos, non tantū magistri,
& Præpositi sui, sed etiam idiotæ & super-
uacue adhortentur de longinquo , vt sæpe
de ipso populo dictata suggesta profue-
rint.

Iam videre mihi videor PP. amantissimi

Z

vos

vos ipsos viros Evangelicos descendentes
 mare in nauibus, facturos operationes in
 aquis multis, expeditionem nauticam in-
 tueor ad insulas maris destinatam (vt por-
 tent nomen Domini) omnibus virtutū co-
 pijs refertam, pace, & animorum concordia
 munitam, quo glutino Christus Dominus
 Apostolos (ne tabulæ dissolutæ aquis per
 rimulas ingrediendi locum darent etiam
 nautarum periculo) colligauit. *Felix cursus*
dicebat Hieronym. ep. 4. Si (nauigātes, &
negotiatores ciuitatis terrena) eos portus te-
neant, à quo se incipit aperire Oceanus, per
quem vix anno perpetuo ad Indiā perueni-
tur, & ad Gangē fluuiū, quē Phison. S. Scri-
ptura cōmemorat, q̄ circuit totā terrā Eui-
lath, & multa genera pigmētōrū de paradi-
si dicitur fonte deuenire, ubi nascitur carbū-
culus, & smaragdus, & margarita candē-
tia, & uniones quibus nobilium fœminarū
ardet ambitio, montesq; aurei, quos adire pp
Gryphas, & Dracones, & immensorum cor-
porum monstra hominibus impossibile est; ut
osten-

ostendatur nobis quales custodes habeat avaritia.] Sed fors felicior navigationis vestra, nam & didicistis cunctas huius seculi opes, & negotia, propter dominum esse relinquenda, cum Iacobus, & Ioannes vocati à Domino (referente Tertull. de Idolatria cap. 12.) & patrem, nauemq; derelinquunt; cū Mattheus de telonio suscitatur: cum etiam sepelire patrem tardum fuit fidei. Quod si (ad continuandum Hieronymianum discursū) negotiatores seculi tanta sustinent, ut ad incertas, periturasque diuitias perueniant, & seruent cum anima discrimine quæ multis periculis quaesierūt: quid inquā Christi negotiatori faciendum est, qui venditis omnibus quæret preciosissimum margaritum? qui totis substantiæ suæ opibus emit agrū, in quo reperiatur thesaurū, quem nec fur effodere, nec latro possit auferre? An parvus thesaurus passionis Christi, dæmonis expoliatio cum totius mundi inuestitura? prædixit id Esaïas, (vide Chrysostom. hom. quod Christus sit Deus tom. 5.) Fortiū spolia diuidet, eo quod

in mortem tradidit animam suam, & hereditate possidebit multos, quia ait Chrysof. præficiendus erat toti Orbi. His thesauris exornanda sponsa prædicatorum ministerio: His omnibus velut ornamēto vestieris, & circumdabis tibi margaritas, uniones quasi sponsa coronā. Felicior cynosura vestra antiqua illa quæ Argonautas illos LIV. fabulosos perduxit Colchos. Ij namq; post tot maris superata discrimina, post templi Martis incendium, post custodiētium militum cædem, fugato serpente super aureum vellus insidente, exiccatā illam ouinam pellem nulla anima in forma tam velut grande trophæum, tanquam præmium, vt putabant condignū tempestatum, & præcedentium laborum, asportarunt: vos autem cœlestes Argonautæ numero, & merito illis maiores, inter quos non Castor & Pollux, Hercules, Telamon, Orpheus, aut Iason quispiam, sed Dominicus, Franciscus, Augustinus, Benedictus, Elias, Ignatius, Duces vestri, extrema terræ penetrabitis: exiguo ligno sub Deitate.

tutela committentes animas vestras, delubra Deorum gentium comminuetis, superstitionum custodes, mystas, & sacrificulos spiritualiter enecabitis, vt Christo viuant, serpētem antiquum molliter in pectoribus infidelium insidentem fugabitis, non ouium pellem, sed ipsas oues, quæ nūc non sunt in ouili, ad Christum adducetis, & sub grege eius, eiusque Vicarij Urbani VIII. Sac. Congregationis de propaganda fide propagatoris, & zelantissimi protectoris, tanquam illustre trophæum adunabitis: Reges, & Dynastæ magis de spirituali, quam de sensibili aureo vellere, quod tanquam pretiosum monile ante pectus circumferunt posthac illustriores, quando ob eorum liberalitatem pro nauali hac expeditione etiam Euangelicis ministris suas copias ministrant. Illud implebitur de gentibus conuersis: *Et erunt Reges nutritij tui, & Regina nutrices tue*: vix pes vester eas regiones calcabit, deducti in portum voluntatis diuinæ, cum illud à conuersis Gētilibus resonabit: *Exaltentur*

animæ.

eum (exponente August. serm. 15. de tempore, 1. Petrum, & in Petro eius successore Vrbanum) *in Ecclesia plebis, & in cathedra seniorum laudent eum.* Non vnus Macedo, sed innumeri populi, quibus non effulsit Euangelium gloriæ Dei, vos expectant, vt sint docibiles Dei. qui iam absumpti Euāgelici ministerium instaurandum conclamant: lachrymæ effusæ, cum euntes mitterent semina sua, multiplices agricolas ad refertos comportantes manipulos auidè interpellant: effusus sanguis, & ardor exustorū corporum Præcones Euangelij manibus accersunt, vt sit messis copiosa. Circus, & Amphiteatrum, vt commune spectaculum Dei, Angelorum, & hominum, ad agones inuitat, Gentilitas ipsa exposcit, cōmunis sit prædicatio, cōmune studium, cōmunis catechesis, vt citius gentilitiæ leges aboleātur, idola destruantur, superstitiones de medio tollātur, vbique Crucifixus adoreretur, & vbi religio eius non est plāntata, radices accipiat, vbi vero plantata ad maturam

ram

ram messem ex colatur. Vbique discurrete
Euāgelici PP. (dicam cum Aug. 13. confes.
c. 19.) *Ignes sãcti, ignes decori, vos enim estis
lumen mundi, nec estis sub modio, exaltatus
est cui adhesistis, & exaltauit vos: discurrete,
& innotescite omnibus gentibus.*

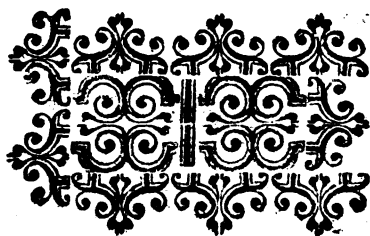
Expauescet sæpè caro in persecutione
Gentilium, & vt dicit Tertull. ad martyr. c.
14. *Timebit caro gladium grauem, & cru-
cem excelsam, & rabiem bestiarũ, & sum-
mam ignium pœnam, quæ in nupera per-
secutione Iaponũ oĩa visa sũt, & omne car-
nificis ingeniũ in tormentis: fateor.* Sed (ex
eodem) multi Gentiles *varia, & fallacis
gloriæ aura perflati, nõ dissimilia perpeffi.* Igi-
tur si tantum terrena gloriæ licet de corpore,
& animi vigore, vt gladium, ignẽ, crucem,
bestias, tormenta cõtēnant sub pramio lau-
dis humana, possum dicere, modicæ sunt ista
passiones ad consecutionem gloriæ, & cœlestis
& diuinæ mercedis. Tanti vitreum, quanti
verum margaritum? Quis non libentissimè
tan-

tantum pro vero habeat erogare, quantum alij pro falso?

Ibi ergo sit cor nostrum (ait idem c. 3. ibid.) ubi volumus habere thesaurum. molestus carcer, gladius, ignis, & omnia tormenta diaboli; *at vocati sumus ad militiam Dei vivi, iam tunc cum in sacramenti verba, respondimus. Nemo miles ad bellum cum delicijs venit, nec de cubiculo ad aciem procedit, sed de papilionibus expeditis, & substrictis, cellis, & carceribus, ubi omnis duritia, & imbonitas, & insuauitas consistit, etiam in pace, labore, & incommodis bellum patiam ediscunt, in armis deambulando, campum decurrendo, fossam moliendo, testudinem desiccando. Sudore omnia constant ne corpora, atque animi expauescant. De umbra ad Solem, de Sole ad Cælum, & de tunica ad lorica, de silentio ad clamores, de clamore ad tumultum, de claustris ad cruentum certamen. Proinde vos benedicti quodcumque hoc durum est ad exercitationem*

*tionem animi, & corporis deputate, quasi
Isagogen, & belli præludium, in quo com-
militiones vestri magnum passionum ago-
nem sustinuerunt. Bonum agonem subi-
turi estis, in quo agonotheses Deus vivus est,
Xystarches Spiritus sanctus, corona aterni-
tatis bravium, angelica substantia politia,
in cælis, gloria in secula seculorum.*

F I N I S.

SANCTISSIMI D. N.
D. V R B A N I
Diuina Prouidentia Papæ VIII.

CONSTITVTIO

Super Missionibus Religiosorum ad Iaponiam, & alias Regiones Indiarum Orientalium.

ROMÆ, Ex Typographia Reu. Camera Apostolica. M. DC. XXXIII.

Niuerſis Chriſtiſidelibus præſentes literas inſpecturis, ſalutem, & Apoſtolicam benediſtionem. Ex debito paſtoralis officiij ſaluti animarum, & fidei Catholice propagationi proſpicientes, ea quæ prouide à Romanis Pontif. prædeceſſoribus noſtris propterea ordinata fuerūt, ſi ſubinde experiētia doceat, ea mutatione indigere, libenter immutamus, aliasq; diſponimus, prout ad fidei Catholice propagationem, & animarum ſalutem huiusmodi conſpicimus in Domino ſalubriter expedire. Alias ſiquidem ſel. rec. Gregorius Papa XIII. prædeceſſor noſter certis tunc expreſſis cauſis adductus, per ſuas in ſimili forma, Breuis literas ſub dat. die xxviiij. Ianuarij M.D.LXXXV. Pontificatus ſui anno xiiij. Omnibus Patriarchis, & Epiſcopis, etiā Prouinciæ Chinæ, & Iaponis, ſub interdicti Eccleſiaſtici, & ſuſpenſionis ab ingreſſu Eccleſiæ, & Pontificaliũ exercitio, alijs verò Sacerdotibus, Clericis, & Miniſtris Eccleſiaſticiſ tam ſecularibus, quàm cuiuſcuſque Ordinis regularibus, cuiuſcuſque ſtatus,

status, gradus, ordinis, & conditionis existerent sub exco-
municationis maioris pœnis ipso facto incurrendis interdixit, &
inhibuit, ne ad earum regiones, & Prouincias Iaponicas, Euā-
gelij prædicandi, vel doctrinam Christianam docendi, aut Sa-
cramenta administrandi, aliaq; munia Ecclesiastica obeundi
causa, sine suæ, & Sedis Apostolicæ expressa licentia profici-
fci auderent. Postmodum autem rec. me. Clemens Papa VIII.
similiter prædecessor noster, accepto quod tam Chinæ, & Ia-
ponum, quàm aliæ illius vicinæ, & adiacentes Insulæ, Regio-
nes, & Prouinciæ, ac finitima Regna Indiæ Orientalis amplif-
sima, & populis refertissima erant, & pro tanta animarum,
multitudine ad fidem Catholicam traducenda, & spirituali-
bus alimentis fouenda, plures operarij, ac ministri necessarij
erant, quam ex sola religionum Societ. IESV haberi pote-
rant, omnibus, & singulis mendicantium Ordinū Magistris,
seū Prioribus generalibus tunc & pro tempore existentibus
indulset, vt cum necessitas postulasset, quoslibet Ordinis sui
spectatæ vitæ, & eruditionis religiosos, quos nimirum ad præ-
dicta officia, & ministeria idoneos, & vtilis fore in Domino
iudicarent, per Lusitaniam dumtaxat, & suscepta inde nauig-
atione, in Indias, & Ciuitatem Goan, atque ad Superiores
Ordinum in illis partibus existentes transmittere, & tam ipsi
sic transmittendi, quàm alij supradictorum Ordinum Reli-
giosi in eisdem Indiarum partibus existentes, & ad hoc mu-
nus obeundum à suis Magistris, Ministris, vel Prioribus gene-
ralibus, seū alijs Superioribus electi, & approbati, tam ad Ia-
ponicas prædictas, quàm ad alias proximas, & adiacetes etiā
Chinæ, & finitimorum Regnorum, & terræ firmæ Indiæ Oriē-
talis Insulas, regiones, & Prouincias accedere possent. Cate-
rū omnibus, & singulis Religiosis cuiuscumque status, gra-
du, ordinis, & conditionis essent, sub exco[m]municationis ma-
ioris, à qua non nisi à Romano Pontifice, præterquam in ar-
ticulo mortis, absolui possent, necnon priuationis vocis tam
actiue, quàm passiuæ, ac dignitatum, administrationum, &
officiorum quorumcumque, necnon inhabilitatis ad illa, &
alia in posterum obtinenda, ac exercenda pœnis ipso facto
absque vlla declaratione incurrendis interdixit, & prohibuit,
ne ex Insulis Philippinis nuncupatis, siue qualibet alia India-
rum Occidentalium, vel quæ pro partibus Indiarū Occiden-

talium tunc habebantur parte ad illas pertinente, in Iaponi-
cas, & alias illis proximas, adiacētes, & finitimas Insulas, Pro-
uincias, & Regiones prædictas, etiam quorumcumque priui-
legiorum eis, vel suis Ordinibus à dicto Clemente, & Roma-
nis Pontif. prædecessoribus suis sub quibuscumq; tenoribus,
& formis in genere, vel in specie, etiam super facultate prædi-
candi verbum Dei per vniuersum mundum eatenus concef-
forum, seu in posterum etiam concedendorum, approbandor-
um, & innouandorum, nisi in illis de prohibitione huiusmo-
di, & interdicto specialis, specifica, & expressa mentio, cum
sufficiēti derogatione fieret, aut quouis alio pretextu, & que-
sito colore proficisci, & transire auderent, vel præsumerent, &
si qui eatenus, vel in posterum secus facerent, postquā moniti
essent, statim sub eisdem pœnis omni mora, & excusatione
cessante, ad dictas Insulas Philippinas, vel alias partes India-
rum Occidentalium reuerti, & redire omnino tenerentur, &
ad id per quoscumque Iudices Ecclesiasticos sub eisdem, &
alijs eorum arbitrio infligendis pœnis cogi, & compelli pos-
sent. Et subinde fel. rec. Paulus Papa V. similiter prædecessor
noster accepto, experientia compertum esse, quod prohibitio
accedendi ad Indias, & Ciuitatem Goā aliās quā per Lu-
sitaniā, nec qui sperabatur, ex eo fructum protulerat, neque
Catholicæ fidei propagationis negotio utilis fuerit; & propte-
rea vt tantum opus Dei, sublato omni impedimento liberè
peragi posset, providere volens, omnibus, & singulis mendi-
cantium Ordinum Magistris, Ministris, seu Prioribus genera-
libus, aut alio quocumque nomine nuncupatis Ordinum ca-
pitibus tunc, & pro tempore existentibus, vt cum necessitas
postularet, quoslibet Ordinis sui spectatz vitæ, & eruditionis
religiosos, quos nimirum ad prædicta officia, & munia ido-
neos, & vtilēs fore in Dño iudicassent, ad Superiores Ordinū
in illis partibus existentes, et per aliā viam, quā per Lusitaniā
in Iaponicas, & alias illis proximas adiacētes, & fini-
timas Insulas, Prouincias, & Regiones prædictas, seruata in
reliquis dictarum literarum Clementis prædecessoris forma
in omnibus, & per omnia, & non aliter transmittere liberè, &
licite valerent, indulgit, & aliās prout in Gregorij, & Clemen-
tis, ac Pauli V. prædecessoris prædictorum literis desuper ex-
peditis, quarū tenores præsentibus pro expressis haberi vo-
lumus,

Iunus, plenius continetur. Cum autem experientia plurimum annorum compertum fuerit, ordinationes in prædictis literis contentas non sufficere, easque aliqua prouisione indigere, ut in prædictas Insulas, & Regna felicius, ac facilius Sacrosanctum Christi Domini Euangelium prædicari, & propagari possit, ac valeat: Nos pro officij nostri debito post habitam cum Ven. fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus negotio propagandæ Fidei per vniuersum mundum præpositis maturam deliberationem, præfati Pauli prædecessoris nostri literis inherentes, omnibus, & singulis Religionum cuiuscumque Ordinis, aut Instituti, etiam Societatis IESV Magistris, Ministris, seu Prioribus Generalibus, aut quocumque nomine nuncupentur Ordinum Capitibus nunc, & pro tempore existentibus, auctoritate Apostolica tenore præsentium concedimus. & indulgemus, ut cum eis expedire visum fuerit quoslibet suarum religionum Ordinum, & Instituti religiosos, quos ætate, vita, moribus, & scientia idoneos esse ad Missiones iudicauerint, ad prædictas Insulas, Prouincias, Regiones, & Regna Indiæ Orientalis, etiam per alias vias, quam per Lusitaniam liberè, & licitè mittere possint, ac valeant, seruata tamen in reliquis præfatarum literarum Clementis prædecessoris nostri forma in omnibus, & per omnia, & non aliter. Necnon quoscumque Ecclesiasticos, & Religiosos cuiuscumque Ordinis, & Instituti tam non mendicantium, quam mendicantium, etiam Societatis IESV, & seculares, religiosorum, ut præferatur, mittendi ad Insulas, Prouincias, Regiones, & Regna prædicta accessum huiusmodi impediens, excommunicationis latæ sententiæ vinculo innodamus; Religiosos verò, ut supra mittendos, ac etiam missos, & in prædictis locis nunc degentes plurimum in Domino hortamur, ut in docendo populos, & præsertim de recenti ad fidem Christianam conuersos, vniuersos sint, ne ob doctrinæ diuersitatem, præsertim in materijs moralibus, Neophiti illi aliquod scandalum patiantur, & quia in hac re Generalium præfatorum curam, & vigilatiam plurimum profuturam arbitramur, eisdem iniungimus, ut prædictos suos Religiosos ad seruandam prædictam conformitatem sæpius adhortentur, ut autem id facilius succedat, præfati Religiosi in instruendis populis prædictorum locorum Indiæ Orientalis, Catechismum Romanum, & doctrinam Chri-

fiam parvam, & magnam bo. mem. Roberti S. R. E. Cardinalis Bellarminij nuncupati, in linguas prædictorum populorum translatas, & impressas, si fieri poterit, omnino adhibeant. Quoniam autem, sicut non sine animi nostri dolore intelleximus, in Iapone à pluribus annis contra Christianos, & præsertim Religiosos, acerrima persecutio fuit commota; eaque usque ad præsens perdurat, & viget, omnibus, & singulis Christianis nunc in Iapone existentibus, & pro tempore futuris, ut à quibusvis Sacerdotibus, ut supra à Generalibus eorum illuc missis, ac mittendis, quorum copiam habere poterunt, Sacramenta (ordinem tamen Episcopalem non requirunt) etiam parochialia, durante præsentis rerum statu, suscipere liberè, & licitè valeant, concedimus pariter, & indulgemus. Cæterum quia à Sac. Canonibus, Conciliorum decretis, ac Apostolicis Constitutionibus, omnibus Religiosis, ac etiam alijs Ecclesiasticis, præsertim in Sacris Ordinibus constitutis, mercatura, & negotiationes seculares districte prohibentur, ac valdè damnosum, indecorum, & indecens existit, huiusmodi personas diuino cultui mancipatas, ac præcipuè illas, quæ ad prædicandum Sacrosanctum Christi Domini Euangelium destinatæ sunt, præfatis mercaturæ, & negotiationibus se immiscere, aut operam dare; prædictorum Sacrorum Canonum, ac Decretorum, Constitutionumq; Apostolicarum dispositioni inhærentes auctoritate Apostolica earundem, test. præsentium Religiosis omnibus cuiuscumque Ordinis, & Instituti tam non mendicantium, quam mendicantium, etiam Societatis IESV, eorumq; singulis tam in prædictis locis nunc existentibus, quam in futurum ad illa mittendis, omnem, & quamcumque mercaturam, seu negotiationem quocumque modo ab eis fieri contingat, siue per se, siue per alios, siue proprio, siue Communitatis nomine, directe, siue indirecte, aut quouis alio prætextu, causa, aut colore interdiciamus, & prohibemus sub excommunicationis latæ sententiæ poena ipso facto incurrenda, ac priuationis vocis adiutæ, & passivæ, officiorum, ac graduum, & dignitatum quorumcumque, etiam inhabilitatis ad ea, & insuper amissionis mercium, & lucrorum ex eis factorum, quæ oïa à Superioribus religionum ex quibus delinquentes existunt, reservanda erunt ad usum Missionum, quæ eadem Religionis habent, & habituræ sunt

in futurum in prædictis Indijs , & non in alios vsus; eisdem Superioribus idistrictè præcipientes sub eisdem pœnis, vt in hoc inuigilent , & contra delinquentes ad prædictas pœnas procedant, sublata eisdem facultate huiusmodi delinquentibus aliquid ex dictis mercibus, & lucris quantumuis minimū remittendi, aut condonandi. Quod si fortè aliquæ controuersię inter Religiosos dictarum Religionum (quod Deus auertat) oriantur, Episcopi locorum prædictorum pro tempore existentes, tanquam Sedis Apostolicæ delegati, illas decendant, & terminent. Si verò grauiora quædam negocia occurrerint, ea ad Nos, & Romanos Pontifices Successores nostros quantocius ab eisdem Episcopis referantur, vt quod in illis statui, & decerni debeat, matura consultatione adhibita, prouideri possit, sicq; volumus, & ordinamus. Decernentes præsentis literas validas firmas, & efficaces existere, & fore, ac ab omnibus, & singulis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inuiolabiliter obseruari. Sicq; per quoscumq; Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores; sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam, quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Mandantes propterea vniuersis, & singulis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, ac cæteris Ecclesiarum, & locorum, etiam Regularium Prælati per vniuersum Orbem constitutis, vt præsentis literas in suis quisque Prouincijs, Ciuitatibus, Diocesibus, Capitulis, & iurisdictionibus ab omnibus inuiolabiliter obseruari, & quoties ab Ordinum prædictorum Religiosis requisiti fuerint solemniter publicari curent, & faciant. Non obstant. interdicto, & prohibitionibus, ac literis dictorum prædecessorum, alijsq; præmissis, necnon Apostolicis, ac in Synodalibus, Prouincialibus, & Vniuersalibus Concilijs editis specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus, ac Constitutionibus de vna, & duabus dietis, ita, quod vigore præsentium, etiam ultra duas dietas quilibet trahi possit, necnon prædictæ Societatis IESV, aliarumq; Religionum, Prouinciarum, & Regionum prædictarum iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoq; indultis, &

literis Apostolicis, illis, eorumque Prælatiſ, Superioribus, & personis etiam particularibus sub quibuscumque teñ, & formis, ac cum quibusuis derogatoriis derogatorijs, alijsq; efficacioribùs, & insolitis clausulis, ac irritantibus, & alijs decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine in genere, vel in specie, ac aliàs quomodolibet concessis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione aliàs de illis, eorumq; totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc ſeruandū foret, teñ huiusmodi, ac ſi de verbo ad verbum nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſeruata inſerti forēt, præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes, hac vice ſpecialiter, & expreſſè in quantum noſtris prohibitioni, & interdicto, alijsque præmiſſis aduerſentur, harum ſerie derogamus, ac derogatum eſſe, et cenſeri, neque illa eis vlatenus ſuffragari volumus, & declaramus, cæteriſq; contrarijs quibuscumque. Declarantes etiam, ac decernentes facultatem eligendi poſtერიorem Datam quibusuis Ordinibus, Societatibus, etiam leſu nuncupatis, et alijs quibuscumque, etiā ſpeciali nota dignis conceſſam, nemini aduerſus præſentes noſtras literas poſſe vñquam ſuffragari. Et quia difficile foret, præſentes literas vbicumq; vſus venerit, oſtendi, et publicari: Volumus, vt earum exemplis etiam impreſſis, manu Notarij publici, vel alicuius dictarum Religionum Secretarij ſubſcriptis, et perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, vel cuiusuis ex Generalibus prædictis ſigillo munitis eadem prorsus fides in iudicio, et extra adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur ſi eſſent exhibitæ, vel oſenſæ. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris, die .xxij. Februarij M. DC. XXXIII. Pontificatus Noſtri Anno Decimo.

M. A. Maraldus.

INDEX CAPITVM

quæ in hoc Opusculo continentur.

- C**ap.1. *Communis, & indiuisa Catholicorum Prædicatorum in Regnis infidelium euangelizatio, forma, & institutio ni Euangelij consentanea.* pag.7.
- Cap.2. *Natura euangelicæ predicationis flubens consortium legitimorum operariorum admittit.* pag.16.
- Cap.3. *Cultura immensitas, & Operariorum paucitas, promiscuâ exigunt quallumcunque præconum operam.* pag.28.
- Cap.4. *Vnitati, decori, stabilitati Ecclesiæ in nouo Orbe præsertim conseruandæ, necessaria est Catechistarum indiuisa unio.* pa.39.
- Cap.5. *Catholicæ fidei veritas, atque credibilitas, ex variorum Ordinum vna habitantium multiformi vocatione facilius infidelibus illucescit.* pag.50.
- Cap.6. *Ne recenter cõuersis præcludatur vllibi Religionis ingressus, expedit promiscuè Sacros Ordines in nouo Orbe habitare.* pag.59.
- Cap.7. *Intra ipsas infidelium regiones ostium Euangelij vndeque liberum esse oportet ac patulum mutuo omnium Catechistarum comœatui.* pag.69.
- Cap.8. *Promiscua Euangelicorum præconum opera minuit barbaræ persecutionis occasiones.* pag.82.
- Cap.9. *Caendum vbique, & maxime inter Neophitos offendiculum ex diuisione, si fieret, oriturum.* pag.97.
- Cap.10. *Expedit pro fide alicubi nouiter, vel antiquitus plantata diuersos ordines indiuisim excubare, ne recedente inde, vel obdormiente illic hoc vel illo instituto, emigret pariter & fides, maxime vbi antiquiores præcones vineam Domini excoluerunt, eandem proprio cruore rigantes.* pag.109.
- Cap.11. *In promiscua variorum Ordinum predicatione mirabiliter splendet vbique Christiana doctrina consonantia, & unitas.* pag.120.
- Cap.12. *Promiscua diuersarum religionum in nouo Orbe, & alijs infidelium Regnis cohabitatio, facilius lupos hæreticos, si qui sub ouina pelle irruerent in eascamlas, deprehendere potest, &*

erroribus si seminari contingeret , facilius occurrere posset .
pag.128.

Cap.13. Expedi respectu Sedis Apostolica ubique locorum Catechistas ex promiscua sedulitatis paritate in humilitatis, & obedientia officio contineri. pag.144.

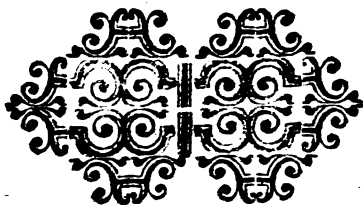
Cap.14. Ipsis religiosorum in Orbe nouo promiscuis Catechistarum Ordinibus non leue damnum ex eiusmodi diuisione obtingeret, pag.154.

Cap. Vltimam. Summa cautela proinde occurrendum diaboli insidijs ho- unum satagentis , ut inter Dei ministros symmetria, & unitas spiritus dissoluatur sub pietatis pretextu. pag.166.

Coronis totius discursus, continens exhortatoriam ad Euangelicos precones. pag.177.

Constitutio Sanctissimi D.N.D.Vrbani Papa VIII. Super missionibus Religiosorum ad Iaponiam, & alias regiones Indiarum Occidentalium. pag.186.

Finis Indicis Capitum.

IN-

INDEX LOCORVM

aliquorum Sac. Scripturæ, quæ expli- cantur in hoc Opusculo.

Ex lib. Genes.

- C**ap. 11. Venite faciamus nobis turrim. pag. 161.
Cap. 13. Recede a me obsecro: si ad sinistram ieris, ego dexteram te-
nebo: si tu dexteram elegeris, ego ad sinistram pergam. pag. 102.

Ex lib. Exod.

- Cap. 21. Constituiam tibi locum in quo fugere debeat. pag. 59.

Ex lib. Numer.

- Cap. 35. De ipsis urbibus quæ ad fugitiuorum subsidia separantur, tres sunt
trans Iordanem, & tres in terra Chanaam. pag. 69.

Ex Esdra lib. 1.

- Cap. 8. Promouimus ergo a flumine. pag. 33.

Ex Psalmis.

- Psal. 2. Dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos
terra. pag. 146.

- Psal. 26. In petra exaltaui me, & nunc exaltaui caput meum super inimi-
cos meos. pag. 3.

- Psal. 59. Mibi alienigenæ subditi sunt. pag. 146.

- Psal. 132. Ecce quam bonum, & quam iucundum habitare fratres in unum,
pag. 80.

Ex lib. Prouerb.

- Cap. 18. Frater qui adiuuatur a fratre, tanquam ciuitas firma. pag. 2

Ex lib. Eccl.

- Cap. 4. Duo resistent ei. pag. 114.

Ex lib. Iob.

- Cap. 18. Et quasi caputio tunica succinxerunt me. pag. 165.

Ex Esai.

- Cap. 5. Nunquid habitabitis vos soli in medio terræ? pag. 114.

- Ibidem. Decem iugera vinearum facient lagunculam unam, & triginta
modij frumenti facient modios tres. pag. 118.

- Cap. 9. Sicut exultant viatores capta præda quando diuidunt spolia. pa. 117

- Cap. 22. Scissuras ciuitatis Dauid videbitis, quia multiplicata sunt. pag. 39

Ex Ezechiele.

- Cap. 1. Animalia ibant, & reuertebantur in similitudinem fulguris coruscant
tis. pag. 69.

- Ibidem. Pennæ singulorum iungebantur alterius ad alterum. pag. 25.

Ex Matthæo

- Cap. 13. Abscondisti illud in farina satis tribus, donec fermentatum est totum;
pag. 35.

B b 2

Cap. 10

Cap. 10. In viam gentium ne abieritis. pag. 163.

Cap. 28. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. pag. 8.

Ex Marco.

Cap. 11. Messis quidem multa, operarij autem pauci: rogate ergo Dominum messis ut mittat operarios in vineam suam. pag. 29.

Cap. 16. Euntes in mundum uniuersum, predicare Euangelium omni creaturae. pag. 8.

Ibidem. Illi autem profecti predicauerunt ubique. pag. 8.

Ex Luca.

Cap. 5. Annuerunt socijs, ut venirent, & adiuuarent eos. pag. 32.

Cap. 11. Omne Regnum in se ipsum diuisum desolabitur. pag. 43.

Ibid. Qui non coigit mecum, dispergit. pag. 44.

Cap. 10. Misit illos binos ante faciem suam. pag. 122.

Cap. 11. Homo quis me constituit iudicem aut diuisorem supra vos? pag. 93.

Ex Ioanne.

Cap. 12. Venit hora ut clarificetur filius hominis. pag. 5.

Cap. 15. In hoc cognosces mundus, quod mei estis discipuli, si dilectionem habueritis ad inuicem. pag. 170.

cap. 24. Pater sancte serua eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, ut sint unum sicut & nos. pag. 122.

Ex Actis Apostolorum.

Cap. 1. Accipietis virtutem Spiritus sancti in vos, & eritis mihi testes in Hierusalem, & in omni Iudea, & Samaria usque ad vltimum terrae. pag. 8.

Cap. 2. Apposita sunt in die illa animae circiter tria milia. pag. 84.

Ibid. Erant perseverantes in doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibus. pag. 34.

Ibid. Habebant gratiam ad omnem plebem, Dominus autem augebat, qui salui fierent quotidie in idipsum. pag. 66.

Cap. 4. Multitudinis credentium cor unum, & anima una in Domino. pag. 66.

Cap. 8. Omnesque discipuli dispersi sunt per Regionem Iudae, & Samariam. praeter tamen Apostolos. pag. 11.

Cap. 9. Erant unanimiter omnes in porticu Salomonis. pag. 85.

Ibid. Ceterorum autem nemo audebat se coniungere illis, sed magnificabat eos: populus. pag. 83.

Cap. 11. Pertransebant Euangelizantes verbum. pag. 12.

Ibid. Philippus descendens in Samariam predicabat illis Christum. pag. 12.

Cap. 5. Et circa domos docentes, & euangelizantes Iesum. pag. 11.

Cap. 16. Transiens in Macedoniam adiuua nos. pag. 5.

Cap. 17. Hi sunt, qui urbem conuariant, & hic venerunt. pag. 84.

Cap. 18. Apollo loquebatur, & docebat ea, quae sunt Iesu. pag. 19.

Ibid. Iudeus reuincebat, publice ostendens per Scripturas esse Iesum Christum. pag. 19.

Ex

Ex Epist. ad Rom.

Cap. 15. Sic autem predicavi Euangelium, non ubi nominatus est Christus, ne super alienum fundamentum edificarem. pag. 158.

Ex 1. Cor.

Cap. 1. Non fuit in vobis schismata. pag. 40.

Ibid. Ego quidem sum Pauli. ego Cepha. ego Apollo. pag. 167.

Cap. 3. Ut sapiens Architectus fundamentum posui. pag. 158.

Ibid. Alius autem superedificauit, unusquisque autem videat quomodo superedificet. pag. 159.

Ibid. Dei sumus agricultura. pag. 17.

Ibid. Ego plantauit, Apollo rigauit. pa. 18.

Ibid. Dei enim adiutores sumus. pag. 20.

Cap. 4. Mihi ad vos Timotheum. qui est filius meus charissimus. pag. 103.

Cap. 6. Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt. pag. 97.

Cap. 10. Effloreat Iudeis & Gentibus, & Ecclesie Dei, sicut & ego per omnia omnibus placeo. pag. 98, Ibid. non in immensum gloriantes in alienis laboribus. pag. 158.

Ibid. Si totum corpus oculus, ubi auditus? pag. 54.

Cap. 11. Iam non est Dominicam Coenam manducare. pag. 144.

Cap. 12. Alij datur gratia sanitatum. alij genera linguarum, &c. pag. 47.

Cap. 16. Ostium mihi apertum est magnum, & euident. &c. pag. 75.

Ibid. Expecto illum cum fratribus. pag. 75.

Ibid. Ut vos me deducatis quocunque iero. pag. 75.

Ibid. De Apolio autem fratre vobis notum facio, quoniam multum rogauit eum, ut veniret ad vos cum fratribus. pag. 104.

Ex 2. Cor.

Cap. 1. Cum venissem Troadem propter Euangelium Christi, & ostium mihi apertum esset in domino, non habui requiem spiritui meo. pag. 74.

Cap. 7. Foris pugne intus timores. pag. 95.

Cap. 8. Cuius laus est in Euangelio per omnes Ecclesias. pag. 104.

Cap. 12. Non enim quero quae vestra sunt, sed vos. pag. 100.

Ad Gal.

Cap. 3. Qui operatus est Petro in Circumcisione, operatus est mihi inter gentes. pag. 156.

Ad Ephes.

Cap. 4. Quosdam dedit Apostolos, quosdam Euangelistas, &c. pag. 46.

Ad Philip.

Cap. 1. Tantum digne Euangelio Christi conuersamini, ut siue cum venero, & videro vos, &c. pag. 107.

Ibid. Quidam quidem & propter inuidiam, & contentionem, quidam autem & propter bonam voluntatem Christum praedicant. pag. 108.

Ibid. Quid enim dum omnimode siue per occasionem, sine per veritatem Christus annuntiatur, in hoc gaudeo. pag. 108.

Finis Indicis locorum Sacrae Scripturae.

TA.

TABVLA RERVM:

& sententiarum præcipuarum huius Operis.

Vnicum numerum indicat, qui est solius pagine.

A.

- A** Diutores Dei dicuntur Euangelizantes. pag. 20.
Apostolis diuina charismata tributa. pag. 31.
Apostolis cur inhibita ne irent in viam gentium. pag. 163.
Id opus fuit ante resurrectionem. p. 164. Illimitate concessa fuit prædicatio. p. 8. Eisdem in solidum traditus est totus mundus ibidem. etiam promiscuè ubi alij prædicauerunt prædicabant. p. 11, 12. & 14. Diuiserunt sibi Prouincias. p. 157.
Apostolici viri nullum habent commercium cum spiritu mundanorum seculari. p. 161. Apostolici imitantur Apostolos domi exercitati, ante publicos agones. p. 164. Debeat omnem emulationem ablegare in prædicatione Euangelij. p. 105, 106. & seq. Eorum laudes. p. 118. Eorum vnitas qualis. p. 45.
Argus à Mercurio deceptus quid denotet. p. 133. & 134.
Argonautica felicioz nostrorū præconū illa fabulosa, & Gétilica. p. 180.
Auxiliaries copiez ministrorum euangelicorum prædicationi magnam afferunt vtilitatem. p. 33. & 34. Inuicem adhibere debent operam contra impetus persecutorum. p. 110, 111, 129. & seq.

B

- B**ellum sacrum quodnam fuit apud Græcos. p. 90. Per diuisionem excitatur. p. 95. & 96.
bini Apostoli, & discipuli missi à domino. p. 113.
Bonorum temporalium contemptus nota est credibilitatis fidei. p. 57. & 67. Eorum pretium cum vendebantur, ad pedes Apostolorum ponebantur. p. 120. Abijcere debent Euangelici prædicatores propria, & terrena commoda. p. 98. & 99.

C

- C**antus Ecclesiasticus conducit ad conuersionem infidelium. pag. 56.
Catholicorum præconum prædicatio in Regnis infidelium debet esse nidiuisa, & promiscua. p. 7, 10, 11. & 16.
Cœnobarum vita diuersimode. p. 57. & 58. Est antidotum prauarum passionum. p. 64. Cœnodoxia inducit in aliquibus factiones. p. 153.
Chori psalmodia Paulus & Silas conuerterunt aliquos Gentiles. pag. 55. & 56. Chori

Chori psalmodia contulit ad S. Augustini conuersionem. p. 55.

Conuersioni hominum conferunt SS. exempla. p. 65.

Corinthiorum schisma, ex quibus fontibus ortum est. p. 167. Reprehēsi ab Apost. ob irreuerentiam in Eucharist. p. 144.

Cyriaci audacia à S. Leone Papa repressa. p. 148. Item & Ioannis Patriarchę à Gregorio, & Pelagio retusa est. p. 148.

D

D Ei verbum non alligandum, nec limitandum. p. 80.

Demonis astutia, vt præconum Euangelij vnitatē scindat. p. 168.

Procurat diuisiones. p. 43. Discordiæ pomum iacit in prædicatorum castris. p. 170. & 171. Sub prætextu boni diuisionem procurat. p. 171.

Non potest dissipare stellas Ecclesiæ. p. 172. & 173.

Dilectio sui ipsius inordinata, periculosa. p. 134. & 147.

Diuersitas Religionum prodest Ecclesiæ. p. 136. 137. & 141.

Diuisionum effectus. p. 43. 44. 66. 67. 78. & 79.

Dominicum omne commune est, non proprium. p. 145. & 146.

E

E Ecclesia vna est. p. 150. Errantibus omnibus subuenit. p. 132. Eadem

Ecclesia multis donis dotata. pag. 48. Representatur in vinea, & agricultura. p. 17. Ad eius culturam multi operarij vocantur. ibid.

Eius stabilitas ex vnitatē procedit. p. 4. Eius definitio à S. Cypriano tradita. p. 150.

Ethnicorum furorē discordia nostrorum armare potest. p. 84. 87. & sequen.

Euangelici ministerij dotes, & figurę. p. 16. & seq. Quznam præcipua; ibidem.

Eucharistia quomodo celebranda. p. 145.

Exhortatoria ad prædicatorē Euangelicos. p. 177. 178. & 179.

Ezechielis visio quales debeant esse Prædicatorē expressit. p. 24. & seq.

F

F Actiones, Christi violant charitatem. p. 143.

Fermentum in sacris cribus Prædicatorē designat. p. 35. & 36.

Fides orthodoxa vna est. p. 121. Eius assertores vnum esse debent. p. 122.

& 123. Non inuititur humanę industrię. p. 130. Non destruit Politiam. p. 85. & 86.

Forma Apostolicę missionis. p. 7.

Forma prædicationis Apostolicorum in quo differt à prædicationē Apostolica. p. 10.

G

G Entibus Americanis, à quibus promulgata sit primo fides orthodoxa. p. 19.

H

Hæreditatum diuisio odia parturit. p. 89. 90. 102. & 103.

Hæresum inconstancia. p. 121. Hæreses non nisi magni viri. De; per-

permissione conduunt pag. 130.

I

Incrementum dat Deus omni operi. p. 20. Non excluditur plantans, vel rigans. ibidem.

Iudæis exprobamus etiam ob eorum discordias. & factiones. p. 39. Idē vt ceteri infideles ex eorum confusa multitudine dignoscuntur. p. 56.

Iuliani Apostatæ astutia. p. 50. & 51. Eiusdem in martyris crudelitas. p. 96. Simia Catholicorum appellatus à Nazianz. p. 51.

L

Labarum viuifica crucis Dominicæ exterret infideles. p. 56.

Libera nauigatio concessa missis legitimè Prædicatoribus. p. 81. & 82.

Limites Prouinciarum non sunt figendi Catechistis. & Prædicatoribus. p. 40.

M

Marcus Antonius de Dominis contra hierarchiam Ecclesiæ arisanit. p. 138. 139. & seq. Eius fictio, & fraus ad inducendum schisma. ibidem.

Martyrum prærogatiuæ, gloriæ, agones. p. 183.

Martyr verus a ficto quomodo dignoscitur. p. 143.

Men licētes religiosi prædicare possunt ex priuilegio. p. 157. 158. & seq.

Ministorum Euangelicorum diuersitas analogiam habet cum humano corpore. p. 22. Speciosum eorundem consortium. p. 24.

Ministri Euangelici non ad vnum institutum arctati. p. 21. Mutuam aliorum coministorum requirunt operam. p. 21.

Ministerium multiplex seruorum ad coenam vocantium. p. 20.

Ministerium Euangelicum Apostolos lætificabat. p. 13.

Monachi, & religiosi Orbis perfugia. p. 60. Eorum diuersitas. p. 61. & 62.

Mundi conuersio demandata Apostolis, & Apostolicis viris. p. 14. & 15

N

Nationum diuersitas confert stabilitati Politicæ. p. 136. Earum pluralitas firmat exercitus. p. 37. & 38.

Naturæ vitiatæ pronitas extollere propria, & diuidere cōmunia. p. 168.

Natura nec in necessarijs deficit, nec in superfluis abundat. p. 54.

Nota quoque Ecclesiæ est diuersorum ordinum multiplicitas in vnitatem contesserata. p. 56.

Nulla particularis religio, vel Orbis portio vniuersalis nomen sibi potest vindicare. p. 146.

Numerosum oportet esse corpus Sacerdotum, vt si vnus hæresim condant, à cæteris arguatur. p. 128. & 129.

O

Officium prædicationis indiuisum esse debet. p. 24.

Operarij ad messē Domlnicā impelluntur à Christo. p. 29. Ad eorundem numerum augendum exegit preces discipulorum. ibidem p. 30.

Orbis

Orbis Prouincias Apostoli sibi diuiserunt, & cur. pag. 9. & pag. 10.
Fermentatus totus Apostolorum prædicatione. pag. 36.
Ostium Euangelicæ prædicationis non est claudendum legitime missis.
pag. 175. Paulo Apostolo magnum ostium apertum in prædicatione.
pag. 75. & 76.

P

Petrus in captura piscium plures socios aduocauit. p. 32. Ad alterius
præsentiam multitudinem piscium conclusit. p. 33.
Politica vnitas diuersa ab vnitate Ecclesiastica. p. 47.
Perfectio diuina diuersimodè reperitur in creaturis. p. 54.
Persecutiones varias demon excitauit in America. p. 169. & 170.
Prædicationem impedire, est caputio obstringere vocem Prædicatoris.
p. 166. Eius diuisio damnum domesticū etiam parit. p. 154. & 155.
Prædicatoribus competit dilatare Euangelium. pag. 161. Vt fiat omnis
terra labii vnus. ibid. Pressuris, & tusionibus expoliti. ibidem.
Præstantibus similes. p. 113.
Prima causa non excludit consortium cæterarum. p. 20.
Primitiuæ Ecclesiæ conuersatio, & concordia. pag. 67. & 68.

Q

Qvodlibet minimum conducit integro corpori. p. 55.
Quod à multis traditum est, erratum non est. p. 120.
Quæ mala oriuntur ex diuisa prædicatione vnus institui.
pag. 41. 71. & 72.

R

R Egnorum ruina oritur ex diuisionibus. p. 43.
Refugiorum loca diuersa concessa Israelitis. p. 59. 60. & 61.
Religiosi qui primi in nouo Orbe prædicarunt. p. 19. Viam alijs aperu-
runt. p. 118. Sunt administratori spiritus. pag. 53.
Ritus diuersorum institutorum religioni Christianæ amplectendæ
conferunt. p. 52. 53.
Romani Pontificis in Ecclesia vigilantia. p. 135. Solus vniuersalis. pag.
150. Quo sensu aliqui Pontifices talem titulum recusarunt. pag. 148.
149. & seq. Indefectibilitas à fide, solius Rom. Pontif. priuilegium. p.
131. Pater Patrum, Episcopus Episcoporum. ibid.

S

Sanguis Martyrum semen est Christianorum. pag. 162. Peperit mo-
nasteria. ibid. Sanguis effusus eorundem sibi obliuauit prouincias
ne defererentur. p. 162. per totum. 163.
Schismata quando contingunt. pag. 41.
Seditionis causæ. pag. 91.
Singularitas ministrorum sine eorum auxilio periculosa est. p. 131.
& 133.
Socratis sententia de omnimoda ciuitatis vnione reprehensa ab Aristo-
tele. p. 45. & 46.

Spiritus S. principalis no. strz fidei propagator. p. 7.
Stellarum influxus. pag. 53.

T

Temporalem Politiam Christus Dominus exercere noluit. p. 93.
Terra tota non sufficit discordibus. pag. 101.
Trinitatis imago dilucide Prædicatoribus adaptatur. p. 123. & 124.
Tunica Ioseph polymita diuersitatem religionum mōstrat. pag. 48.
& 49.

V

Variarum Religionum energia in spiritualibus functionibus. pag. 22.
63. & 64.
Veritas non est huius vel illius, sed publica. p. 173.
Veterum religionum labores in cultura Euangelij. p. 117.
Vexillum Christianorum charitas. p. 170.
Vnitas Christianorum terret Gentiles, & in reuerentiam trahit. p. 82.
83. & 87. Quando est pacifica describitur. pag. 174. Vnitas multiformis in prædicatione Euangelij. pag. 121. & 125. A Paulo Apostolo adamata. pag. 103. 104. & 108. Significata in tunica inconsutili. p. 48.
& 49. Eiusdem vis. pag. 42. & 77.
Vigilantia plurimorum valde proficua. p. 135. & 136.
Vtilitas inditilæ prædicationis. pag. 27. & 28.
Vtilitas, & necessitas multorum ministrorum in Gentium messe. p. 34.
35. & 38.

X

Xp̄s Dominus priuatę diuisionis arbitrium reclusauit. pag. 93. & 9.
Charitatis fœdera nobis commendauit. p. 142.
Xp̄ianis varia charismata distributa. pag. 23. & 31.

Finis Tabulæ Rerum, & Sententiarum.

SELE-

SELECTIONVM LOCORVM

Ad conciones indiculus.

Ex Epistolis, & Euangelijs.

Dominica quarta post Octauam Epiphaniæ.

Simile factum est Regnum celorum homini, qui seminauit bonum semen in agro suo. *Matth. 13.* Qui locus de prædicatione Euangelica intelligitur, & serui Doctores, & Prædicatores ad zizania tollenda se offerunt, & in opportuna tempora colligenda, & trituranda messis referuntur. pag. 17.

Dominica quinta post octauam Epiphaniæ.

Simile est Regnum celorum fermento, quod abscondit mulier in farinæ saccis tribus. Matth. 13. Nō vnū, sed plura, hoc est plures præcones adhibiti ad fermentandum Orbem in prædicatione Euangelij. pag. 35. & 36

Dominica in Septuagesima.

Exiis primo mane conducere operarios in vineam suam. Matth. 20. Diuersi, & distincti operarij eliguntur ad laborandum in vinea Domini. pag. 17. & 18.

Sabbato II. Dominica Quadrage.

Pater da mihi portionem quæ me contingit. Luc. 15. Multa mala contingunt ex diuisione hæreditatis. pag. 89. & 93. Discordibus etiam si tota terra diuideretur, non illis lucraret. p. 101. Illa portionis diuisio fuit Prodigio via compendiaria ad miseriam. p. 102. & 103. Semper est ea cauenda. p. 155.

Fer. 3. post 3. Dominicam Quadragesimæ.

Vbi fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, &c. Matth. 18. Vnitas magnam habet in communitate Ecclesiæ efficaciam. p. 126.

Sabbato post. Dominicam in Passione.

Quidam Gentiles accesserunt ad Philippum, & rogabant eum dicentes: Domine volumus Iesum videre, &c. Ioan. c. 15. Fuit ego Philippus cum Andrea portinarius introductionis Gentilium ad Christum. pag. 5.

In octaua Paschæ.

Sicut Iesus in medio discipulorum suorum, & dixit eis Pax vobis. Ioan. 20. Pax, & vnitas commendatur, illi contrariantur schismata. pag. 41. 42. 43. & 44. Maxime cauenda. pag. 167. & seq. Optima vnitas est ad seruandam pacem, & indiuisiōem. pag. 45. & 68. Pax & vnitas præconum Euangelij viros fructus parit. pag. 83. & 105. Inuidia unitati, & paci iniudatur. pag. 105. 106. & 107.

In Ascensione Domini.

Euntes predicare Euangelium omni creature, &c. *Marci 16.* In solidum Apostoli acceperunt vniuersum mundum Euangelio imbuendum. pag. 8. Fructus conuersionis Gentium vnde oriatur. p. 67.

In Festo S. Pentecostes.

Pacem relinquo vobis. *Ioannis cap. 14.* Multa de pace ex S. Cypriano habentur. p. 142. & 143. De eadem concordia. p. 143.

In Festo Sanctiss. Trinitatis.

Euntes ergo docete omnes omnes Gentes. *Matt. vii.* Illimitata ergo Euangelicę prædicationis forma Apostolis tradita est. p. 8. & 9. Ad vñā nationem vel Gentem coarctata. pag. 80. Spaciosum mare intrant Apostoli. & Apostolici ad conuertendas Gentes. p. 111. Totus mundus Christi est hæreditas. pag. 146. Antē hanc iussionem inhibita Apostolis ne in viam Gentium abirent & cur. pag. 163. & 164. Cur Petro contigit prædicatione ad circuncisos, & Paulo ad Gentes. pag. 156. & 157.

In Festo Corporis Christi.

Ex Epist. iam non est Dominicam cœnam manducare. *1. Cor. xi.* Vbi ingluuius, & satietas Corinthiorum taxatur, & eorum appropriatio communem rem sibi appropriando. pag. 144. & 145.

Dominica infra octauam Corporis Christi.

Homo quidam fecit cœnam magnam. *Luc. 14.* Vbi Christus Dominus præsignatur diuersorum operariorum opera vtens, per viarum compendia adducentium homines ad Cœnam agni. & eijsciendo qui indignè irreplerunt. pag. 20.

Dominica secunda post Pentecost.

Præceptor per totam noctem laborantes nihil capimus. *Luc. 5.* Nec enim vnus solus putabat se sufficere ad capturam, & euentus docuit, quod in eodem stagno tanta multitudo piscium in rete conclusa est, vt coacti sint qui erant in vna naui, alios aduocare qui erant in alia vt adiuuarent eos. plurimum famulatu opus est ad piscationem hominum, maxime infidelium. pag. 32. & plures oportuniore, quam pauciores. pag. 74. & 75. Cur interdum non fit à prædicatoribus magna expiscatio. pag. 33. Fit autem cum adsunt auxiliares focij. pag. 34. & 35.

Dominica octaua post Pentecost.

Dixit Iesus ad quosdam qui in se confidebant iamquam iusti, & aspernabantur ceteros. *Luc. 18.* Vnus operarius non debet inflari aduersus alterum. pag. 153.

Dominica Decima post Pentecost.

Homo quidam ascendebat ab Ierusalem in Iericho, & incidit in latrones. *Luc. c. 10.* Qui & stabulario curandus traditus est, vnde merito fida hospitia in Ecclesia constituuntur pro euitandis peccatoribus. pag. 143.

In festo S. Marci

Ex Euangelio. designauit Dominus, & alios 72. Luc. 10. Alij præter Apostolos designantur discipuli, ne illis reiectis totus Apostolorum chorus toti messi sufficere arbitraretur. pag. 30. 31. 118. & 119. Binos quoque illos misit ante faciem suam ad denotandam auxiliarem alterius operam. pag. 112. 113. 114. 115. & 124.

In festo SS. Apost. Petri, & Pauli.

Porta inferi non præualebunt aduersus eam. Matt. 16. Propter indefectibilitatem Petri, & successorum eius à fidei firmitate. pag. 131. Vnitas vnus Pontificis inconcussa. pag. 137. & 138. Pastor est Rom. Pontif. vniuersalis. pag. 148. Super ipsum ædificatur Ecclesia, cuius definitio traditur à S. Cypriano. pag. 150.

In festo San. Dominici.

Ex Epistol. Tu verò vigila, in omnibus labora, opus fac Euangelizæ: de vigilantia DD. & Pastorum super gregem Domini. p. 125. 128. & 129.

In festo S. Matthei Apost. & Euangelizæ.

Ex lect. Ezech. 1. Similitudo vultus quatuor animalium traditur, in qua analogia præconum Euangelicorum perbellè describitur. p. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 70. 71. & 72.

In festo S. Michaelis Archang.

Qui scandalizauerit unum ex pusillis istis qui in me credunt, &c. Matt. 18. Multa de scandalo cauendo, maxime in catechesi Gentium, & Neophytorum instructione. p. 98. 99. & 152.

In festo SS. Apostolorum Simonis & Iudæ.

Hec mando vobis ut diligatis inuicem. Ioan. c. 15. Dilectio est Christianitatis vexillum. p. 170. Illud adoriri satagit dæmon, maxime impetendo ministros legitimos Sacri Euangelij. p. 171. 172. & 173.

Pro communi Confessione.

Domine quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucratus sum. Matt. 25. Talenta, & charismata dantur ministris Ecclesiæ ad eius vtilitatem. pag. 47. 48. & 49. Varij itaque, & officia designantur in eadem parabola. p. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 61. 62. & 63.

Pro pluribus Martyribus.

Cum audieritis prelia & seditiones, &c. Luc. cap. 21. Recedantur crudeles persecutiones contra Christianos. pag. 84. & 85. Parænesis ad martyrium subeundum. pag. 177. & seq.

F I N I S.

Errata.

Errata.	Correcta.
Pag. 1. v. 16. memorabili	memorable
pag. 16. v. 6. Euangelij	Euangelici
pag. 34. v. 7. appolita	appolitz
pag. 35. v. 19. iuuerat	iuuarat
pag. 14. v. 5. diffimiliter	diffimilium
pag. 37. v. 13. ratione	natione
pag. 60. v. 19. exquirentes	exquirentis
pag. 72. v. 15. diffimulato	diffimulato
pag. 84. v. 9. videat	videatur
pag. 92. v. 11. simultatatum	simultatum
pag. 93. v. 22. saluator	saluatori
pag. 100. v. 4. illimet	illimes
pag. 110. v. 6. tantum	tanta
pag. 131. v. 10. quid si	quod si
pag. 144. v. 2. respectui	respectu
pag. 147. v. 15. alij	alijs
pag. 157. v. 1. spiritu	spiritui
Ibid. v. 4. artem	arcem
pag. 161. v. 7. qnotquot	quotquot
pag. 164. v. 17. exatati	exagitati
pag. 166. v. 3. inducentis	induentis
pag. 172. v. 19. conatur	conatur
pag. 162. 2. 6. fundata	fundata cruore
pag. 158. v. 13. potuisset	posuisset
pag. 177. v. 15. non tantum	non tantum
pag. 179. v. 18. thesauru	thesaurum
pag. 166. v. vlt. dæmonis	dæmone

R. P. F. FRANCISCI
VRSINI NEAPOLITANI
ORDINIS PRAEDICATORVM,
Sacra Theologia Lectoris.

In eum qui Christi prædicationem
diuidere molitur .

QUIS viperinus effurit præcordijs
Liuor ? quis o, quis impius
Saut satelles ? & cruore feruidum
Furor tyrannum concitat ?
Quis innocentem, & immerentem vulneris
Ferro laceffit aspero
Puerum ? malorum hen quanta tempestas tonat ,
Quanta inſtat eluuiæ fera .
Lymphatus vrget liſtor inſleſſi inſcius ,
Acieꝝque ferri lucidam
Vibrat , cupitque peſtus ; & ſæua manu
Puerile guttur ſcindere .
Vt currit expeditus in dirum neſas ?
Sitiſque pueri ſanguinem ?
Oculiſque, & ore, cominusque, & eminus,
Horreſcit , ardet , inſremit .
Lupus vt remota circuit præſepia ,
Audaxque ſep̃ta diruit ;
Tunc efferis voratur agna dentibus ;
Et maſſat imbelles oues .

Auſ

Aut qualis Hybla flosclorum cirrulos,
 Boreasvè Hymetton decutit.
 Glaciesque, brumas, & seueras intulit
 Capricornus aliter hic nives.
 Non ista Lerna monstra parturit palus,
 Crudele nec Nemees nemus.
 Vides ne vti ille perfidus furit, furit,
 Orci satelles ultimi?
 O inquietis innotata nubibus
 Caduca mille fulmina.
 Quid poscit isle mucro atrox trifurcifer?
 Quò seua tendunt spicula?
 Per blandientis iura natura precor,
 Per spiritus dulcissimos
 Matrisque, nati, cordiumque anhelitus.
 Per improbaturum hac Deum:
 O abstine ira, parce seua dextera,
 Ensemque condas impium.
 Ah ah tenello parce dum liquentibus
 Lac fugit è papillulis.
 Amor ecce matris, matre pulchra pulchrior,
 Dulce ingemiscit paruulus.
 Viden ex ocellis perpetim liquentibus
 Perenniores gemmulas?
 Malarum vt ardent discolorares purpura?
 Labra vt rubent corallina?
 Vt flauet auro crispulus cincinnulus?
 Ebrique ceruix æmula est?
 Effulget oris flammei nitidum iubar,
 Quod iam cor omne surpuit.
 Ah parce diuo, parce amanti Numini,
 Ac pectore puerum fove.
 An non amoris, non furoris victima est
 Amor hic amorum conditor?
 Idoneus non sat, nec aptius vulneris
 Et delicatior rosa,

Dul-

Dulcisque lactis interibit ebrtus,
 Deuotus atro funeri?
 Haud tu perennis partus incunabula,
 Numenque par de Numine
 Mucrone scindes, diuidesue acinace
 Oris paterni imaginem:
 Qua de parentis mente facundissima
 Deiformis emanans typus;
 Indissoluto nexu Amorem mutuum,
 Et igneum spirat deum
 Cum patre diuo, multiiformi munere
 Latè potentem, ac nobilem.
 At tu (potes nam) ò conditi mundi potens,
 Orbisque habenas temperans;
 Qui siderantem & Arcton, & polum aureum,
 Tonante flamma concutis:
 Nunc nunc adesto, hostisque nunc cicures minas
 Redde, & furentes impetus.
 Doma & rebellem, vinculoque aheneo
 Tumultuantem comprime.
 Aut tu seuerus arbiter nocentium
 Trifurca tolle fulmina.
 Discinde nubes igneis uestus rotis,
 Vibra & procaces fulgetras.
 Vre & cruentam barbari sicarij
 Rubente dextra dexteram.
 Aut terra hiatu absume terrigenam ferum,
 Aut perduellem ferreum
 Detrude ad ima Tartari, & nigrantium
 Regnorum Auernales aquas:
 Vbi implicata viperis Erynnies
 Funesta quassant lumina.
 Sontesque torquent furua monstra Tanari,
 Flammisque, & atro sulphure.
 Interminatis viuet hic doloribus,
 Luetque penas criminum.

Sic

*Sic nos ouantes concinemus, ac nouum
Pæana soluent guttura :
Io triumphæ, tu catenis illigas
Hostemque dura compede.
Io triumphæ, destinatus funebres
Tyrannus ad gemonias
Gemit : tuæque Sol superbus inclyta
Signa explicauit gloria.*

IN E V N D E M.

NON sic intumuit rabies vesana profani
Arrij, & infesti germinis ira ferox,
Bacchantum, & Solymanum, furiata & mente furentum;
Vt modo maiori corda furore tument:
Christi etenim cblamydem (heu facinus) rupere priores.
Non isti hanc turpem sustinere notam.
Sautia superat Solymos, fideique rebelles,
Qui Christum ferro scindere, & ore cupit.

A D G R A V I N A M

Indiuisam Christi prædicationem propugnantem.

ERipuisse Deos gladijs, flammisque nefandis,
Lex fuit, & sanctæ Relligionis opus.
Sic pius Aeneas ereptum ex igne parentem,
Inque humeris patrios sustulit ille deos.
Masse Grauna animo, masse esto ingentibus ausis,
Nam Christum gladijs eripere ipse potes.
Monstra fugas Letbi, diuumque, hominumque parentem,
Atque indiuisam concinis ore fidem.
Ecce dabit post fata tibi puer inclitus astra,
Inter & indigetes indiges alter eris.

Ad Prædicatores Euangelicos

EIA agite, unanimi tractetis fœdere falcem,
 Horrea ut exundent messibus aucta nouis.
 Nullaque dissidij nota sit. Pax omnia firmet
 Pectora, quæ fidei cœlicus ardor agat.
 Regna Quirinales teneant Gangetica ritus,
 Cernat, & unanimem Iaponis ora fidem.
 Quod si dissidij leges cupiatis iniquas,
 Non amor hic certè, sed mage liuor erit.

AD GRAVINAM.
 Imitatio Horatianæ Odes 14. Car. 4.

QUæ cura Grauium, quæue Quiritium
 Vatum Grauinam laudibus efferet?
 Ac facta clarabit per æuum
 In titulis, meritisque fastis?
 O macte fama, quæ Capitoli
 Illustrat arces Delijs inclytas.
 Quem Legis haud expers Latina
 Roma videt, didicitque nuper
 Quid arte posses Palladia catus:
 Tu nam trilici tectus ab ægide
 Proles bifformes, spectra Auerui, &
 Monstra fugas inimica Letbi.
 Maior, nec ullo Marte domabilis
 Virtus refulget, dum sacra prælia
 Committis audax, & rebelles
 Sternis agens malè pernicipes.
 Spectatus altis viribus ingeni,
 Deuotæ flammis corda perennibus

Inter

*Luteron, & Caluum fatigas;
 Et miseris cumulas ruinis:
 Qualis frementes concitat imbrium
 Turmas Orion, Austro & vuidis
 Madescit Hadis, exoratque,
 Et nebulas, pluuiosque rores.
 Sic tauriformis præcipitat Padus,
 Qui bellicosos præfluit Insu-
 bres Cum sauit, horrendamque diris
 Diluuiem minitatur undis:
 Vt barbarorum corda minacium,
 Non auspicatos hostis & impetus
 Victor coerces, irrefectum
 Ore tuens, recinensque natum,
 Diuo ferente, & præsidium, & nouas
 Præbente vires. nam tibi quo die
 Celsam Quirini Roma victrix
 Pontificis reſerauit aulam;
 Mox tu ſecundis uſque laboribus
 Pugnas, & alma primus adorea
 Fulges: ſed optatos honores,
 Et puero decus arrogasti.
 Te Saxones non ante domabiles,
 Quin & Bataui, & Sauromata truces
 Mirantur, dæ tutamen ingens
 Parthenopes, Latiaque Roma.
 Te qui Lemnum, qui Tameſim bibunt,
 Dacusque, Gothuſque, implacidum genus,
 Te crine ſlauentes Sicambri
 Attonito venerantur ore.
 Te nil pauentem, qui colit vltimam
 Thulen, perhorret, nomina Veſpere
 Nigrante condens: aſuetas
 Turture congeminant voces.*

F I N I S,

005674506

